LIBER GENESIS,

HEBRAICE BERESITH.

CAPVT PRIMVM.

N PRINCIPIO creauit Deus 1
Act. 14. c. cœlum,& terram. *Terra au- A
15.17.f.24. tem erat inanis, & vacua, & 2
Ps.32.a.6. tenebræ erant super faciem
135.a.5. abyssi: & Spiritus Dei fereba-
Eccl.18.a.1 tur super aquas. * Dixitque Deus: " Fiat 3
lux. Et facta est lux. * Et vidit Deus lucem 4
" Heb.11.a.3. quòd esset bona, & diuisit lucem à tenebris.
*Appellauitque lucem Diem, & tenebras 5
Noctem: factumque est vesperè, & manè,
dies vnus. *Dixit quoque Deus: Fiat firma- 6
mentum in medio aquarum: & diuidat
aquas ab aquis: *Et fecit Deus firmamẽtum, 7
diuisitque aquas, quæ erant sub firmamen-
to, ab his, " quæ erant super firmamentum.
Et factum est ita. * Vocauitque Deus firma- 8
" Ps.135.a.5. mentum, Cœlum: & factum est vesperè, &
manè, dies secundus.* Dixit verò Deus: Con- 9
Iere. 10.b. gregentur aquæ, quæ sub cœlo sunt, in lo-
12.51.b.15 cum vnum: & appareat arida. Et factum est
Ps.148.a.4 ita.* Et vocauit Deus aridam Terram, con- 10
gregationesque aquarum appellauit Maria. B
Et vidit Deus, quòd esset bonũ.*Et ait: Ger- 11
Ps.32.b.7. minet terra herbam virentem, & facientem
88.b.12. semen, & lignum pomiferum faciens fru-
135.a.6 ctum iuxta genus suum, cuius semẽ in seme-
Iob 38.a.4. tipso sit super terram. Et factum est ita. *Et 12
protulit terra herbam virentem, & facien-
tem semẽ iuxta genus suum, lignumq; faciẽs
fructum, & habens vnumquodque semen-
tem secundùm speciem suam. Et vidit Deus
quòd esset bonum. * Et factum est vesperè, 13

14 & manè, dies tertius. * Dixit autem Deus:
Fiant luminaria in firmamento cęli, & diui-
dant diem, ac noctem, & sint " in signa, & tẽ- " Ps. 135.
15 pora, & dies, & annos: *vt luceant in firma- b.7.
mento cœli, & illuminent terram. Et factum
16 est ita. *Fecitq; Deus duo luminaria magna:
luminare maius, vt præesset diei: & lumina-
17 re minus, vt præesset nocti: & stellas.* Et po-
suit eas in firmamento cœli, & lucerẽt super
18 terram, *& præessent diei, ac nocti, & diui-
derent lucẽ, ac tenebras. Et vidit Deus quòd
19 esset bonum. *Et factum est vesperè, & ma-
20 nè, dies quartus.*Dixit etiam Deus: Produ-
C ducant aquæ reptile animę viuentis, & vola-
21 tile super terrã sub firmamento cœli.*Crea-
uitque Deus Cete grandia, & omnem ani-
mam viuẽtem, atque motabilem, quam pro-
duxerant aquę in species suas, & omne vola-
tile secũdum genus suũ. Et vidit Deus quòd
22 esset bonum. * Benedixitq; eis dicens: Cre-
scite, & multiplicamini, & replete aquas ma-
23 ris: auesque multiplicentur super terrã. *Et
factum est vesperè, & manè, dies quintus.
24 *Dixit quoque Deus: Producat terra animã
viuentẽ in genere suo, iumẽnta, & reptilia, &
bestias terræ secũdum species suas. Factũque
25 est ita. *Et fecit Deus bestias terræ iuxta spe-
cies suas, & iumenta, & omne reptile terræ in " Col. 3. b.
genere suo. Et vidit Deus quòd esset bonũ, 10.
26 *& ait. Faciamus hominem ad " imaginem Inf. 5. a. 1.
& similitudinem nostram, & præsit piscibus 9. a. 6. 1. Cor. 11.
maris, & volatilibus cęli, & bestijs, vniuersęq; b.7.

terræ,omniq; reptili,quod mouetur in terra.
*Et creauit Deus hominem ad imaginẽ ſuã: 27
n Sap. 1. c. 22. Matth. 19.a.4. Eccl. 17.a. 1. Inf.c.8. 1.9.a.5.
ad imaginem Dei creauit illum, "maſculum D
& fœminã creauit eos. *Benedixitq;illis De°, 28
& ait: Creſcite, & multiplicamini,& replete
terram,& ſubijcite eam , & dominamini pi-
ſcibus maris,& volatilibus cœli, & vniuerſis
animantibus, quæ mouentur ſuper terram.
*Dixitque Deus: Ecce dedi vobis omnẽ her- 29
bam afferentem ſemen ſuper terram,& vni-
uerſa ligna,quę habent in ſemetipſis ſemen-
tem generis ſui, " vt ſint vobis in eſcam: *& 30
n Inf.9.a.3
cunctis animantibus terræ,omnique volucri
cœli, & vniuerſis, quę mouentur in terra,&
in quibus eſt anima viuens,vt habeāt ad ve-
n Eccl. 39. c.21. Mar. 7. d. 37.
ſcendum. Et factum eſt ita.* " Viditq; Deus 31
cuncta, quæ fecerat, & erant valdè bona. Et
factum eſt veſperè, & manè, dies ſextus.

CAP. II.

IGitur perfecti ſunt cœli,& terra,& omnis 1
ornatus eorum. *Cõpleuitq; Deus die ſe- 2
n Exod 20. b.11. 31.d. 17. n Deut.5.b. 4.
ptimo opus ſuum quod fecerat: & " requie- A
uit die ſeptimo ab vniuerſo opere quod pa-
trarat *Et benedixit diei ſeptimo: & ſancti- 3
ficauit illũ: quia in ipſo ceſſauerat ab omni
Heb.4.b.4.
opere ſuo quod creauit Deus,vt faceret.*Iſtę 4
ſunt generationes cœli, & terrę,quãdo crea-
ta ſunt,in die quo fecit Dñs Deus cœlum,&
terram: * Et omne virgultum agri antequã 5
oriretur in terra, omnẽque herbam regionis
priuſquã germinaret:non enim pluerat Do-
minus Deus ſuper terram,& homo non erat
qui operaretur terram: *Sed fons aſcendebat 6
è terra, irrigans vniuerſam ſeperficiem ter-
ræ. *Formauit igitur Dominus Deus homi- 7
nẽ de limo terræ, & inſpirauit in faciem eius
1 Cor.15.45
ſpiraculum vitæ,& " factus eſt homo in ani-
mam viuentem.*Plantauerat autem Domi- 8
nus Deus Paradiſum voluptatiſà principio: E
in quo poſuit hominem quem formauerat.
*Produxitque Dñs Deus de humo omne li- 9
gnum pulchrum viſu, & ad veſcẽdum ſua-
ue: lignum etiam vitæ in medio paradiſi, li-
gnumque ſcientię boni, & mali.*Et fluuius 10
egrediebatur de loco voluptatis ad irrigãdũ
paradiſũ, qui inde diuiditur in quatuor ca-
n Eccl.24.c 35.
pita. *Nomen vni " Phiſon: ipſe eſt,qui cir- 11
cuit omnem terrã Heuilath,vbi naſcitur au-
rum: *Et aurũ terræ illius optimum eſt: ibi 12
inuenitur Bdelliũ, & lapis Onychinus. *Et 13
nomẽ fluuii ſecundi Gehon: ipſe eſt,qui cir-
cuit omnem terram Aethiopiæ. * Nomen 14
verò fluminis tertij, Tygris: ipſe vadit con- C
tra Aſſyrios. Fluuius autem quartus,ipſe eſt
Euphrates: *Tulit ergo Dominus Deus ho- 15
minem, & poſuit eũ in paradiſo voluptatis,
vt operaretur, & cuſtodiret illum: *Præce- 16
pitq; ei dicẽs: Ex omni ligno paradiſi come-
de: *De ligno autem ſciẽtiæ boni,& mali ne 17
comedas: in quocumque enim die comede-

18 ris ex eo, morte morieris. *Dixit quoq; Do-
minus Deus: Non eſt bonum hominem eſſe
ſolum: faciamus ei adiutorium ſimile ſibi.
19 *Formatis igitur, Dominus Deus, de humo
cunctis animantibus terræ, & vniuerſis vo-
latilibus cœli, adduxit ea ad Adam, vt vide-
ret quid vocaret ea: omne enim quod vo-
cauit Adam animæ viuẽtis, ipſum eſt nomẽ
20 eius.* Appellauitq; Adã nominibus ſuis cun-
D cta animantia, & vniuerſa volatilia cœli, &
omnes beſtias terræ: Adæ verò non inuenie-
21 batur adiutor ſimilis eius. * Immiſit ergo
Dñs Deus ſoporẽ in Adam: cũq; obdormiſ-
ſet, tulit vnam de coſtis eius, & repleuit car-
22 nem pro ea. *Et ædificauit Dñs Deus coſtã,
quam tulerat de Adam, in mulierem: & ad-
23 duxit eam ad Adam. *Dixitq; Adam. " Hoc n 1. Cor. 11 b.9. Mat.19.a 5.
nunc os ex oſſibus meis, & caro de carne
mea: hæc vocabitur Virago,quoniam de vi-
24 ro ſumpta eſt. *Quamobrem relinquet ho- Mar.10 7.
mo patrem ſuum, & matrem, & adhærebit Eph.5.g.31
25 vxori ſuæ: " & erũt duo in carne vna.* Erat n 1.Cor.6 d.16.
autem vterque nudus, Adam ſcilicet, &
vxor eius, & non erubeſcebant.

CAP. III.

1 SEd & ſerpens erat callidior cũctis animã-
A tibus terræ quæ fecerat Dñs Deus. Qui
dixit ad mulierẽ: Cur præcepit vobis Deus
vt non comederetis de omni ligno paradiſi: n 1. Cor. f.34.
2 *Cui reſpondit mulier: De fructu lignorum,
3 quæ ſunt in paradiſo, veſcimur: * de fructu
verò ligni, quod eſt in medio paradiſi, præ-
cepit nobis Deus ne comederemus: & ne tã-
4 geremus illud, ne fortè moriamur. * Dixit
autẽ ſerpẽs ad mulierẽ: " Nequaquam morte n 2 Cor.11 a 3.
5 moriemini. * Scit enim Deus quòd in quo-
cumq; die comederitis ex eo, aperiẽtur oculi
veſtri: & eritis ſicut dij, ſcientes bonum, &
6 malũ. *Vidit igitur mulier quod bonũ eſſet
lignum ad veſcendum, & pulchrum oculis,
aſpectuq; delectabile,& tulit de fructu illius,
7 & * comedit,deditque viro ſuo,qui comedit.
B " Et aperti sũt oculi amborum: cũq; cognouiſ- n Eccl. 25 d.33.
ſent ſe eſſe nudos, cõſuerunt folia ficus,& fe- 1. Tim. 2
8 cerũt ſibi perizomata. *Et cùm audiſſẽt vo- d.14.
cem Domini Dei deambulantis in paradiſo
ad auram poſt meridiem,abſcondit ſe Adam
& vxor eius à facie Domini Dei in medio li-
9 gni paradiſi, *Vocauitq; Dñs Deus Adã, &
10 dixit ei: Vbi es? *Qui ait: Vocem tuam audi-
ui in paradiſo, & timui, eò quòd nudus eſ-
11 ſem,& abſcondi me. *Cui dixit: Quis enim
indicauit tibi quòd nudus eſſes, niſi quòd ex
ligno,de quo pręceperam tibi ne comederes,
12 comediſti? *Dixitq: Adam: Mulier,quã de-
diſti mihi ſociam, dedit mihi de ligno,& co-
13 medi. *Et dixit Dominus Deus ad mulierẽ:
C Quare hoc feciſti? Quæ reſpondit: Serpens
14 decepit me, & comedi. * Et ait Dominus
Deus ad ſerpentem: Quia feciſti hoc, male-
dictus

dictus es inter omnia animantia, & bestias
terræ:super pectus tuum gradieris,& terram
comedes cunctis diebus vitæ tuæ. *Inimici- 15
tias ponam inter te, & mulierem, & semen
tuum, & semen illius: ipsa conteret caput
tuum, & tu insidiaberis calcaneo eius.*Mu- 16
lieri quoq;dixit:Multiplicabo ęrumnas tuas,
& cōceptus tuos,in dolore paries filios,& sub
viri potestate eris, u & ipse dominabitur tui.
u I.Cor.14. f.34. *Adę verò dixit:Quia audisti vocem vxoris 17
tuæ,& comedisti de ligno,ex quo præceperā
tibi, ne comederes, maledicta terra in opere
tuo:in laboribus comedes ex ea cūctis diebus
vitę tuę.*Spinas,& tribulos germinabit tibi, 18
& comedes herbam terræ.*In sudore vultus 19
D tui vesceris pane,donec reuertaris in terrā,de
qua sumptus es: quia puluis es,& in puluerē
20 reuerteris. *Et vocauit Adam nomē vxoris
suæ,Heua: eò quòd mater esset cunctorū vi-
21 uentium. *Fecit quoque Dn̄s Deus Adæ, &
22 vxori ei9 tunicas pelliceas,& induit eos. *Et
ait: Ecce Adā quasi vnus ex nobis factus est,
sciens bonum,& malum: nunc ergo,ne fortè
mittat manū suā,& sumat etiā de ligno vitę,
23 & comedat,& viuat in æternum.*Et emisit
eum Dn̄s Deus de paradiso voluptatis, vt
24 operaretur terrā,de qua sūptus est.*Eiecitq;
Adā: & collocauit ante paradisum volupta-
tis Cherubim,& flammeum gladium, atque
versatilem,ad custodiendā viam ligni vitæ.

CAP. IV.

ADam verò cognouit vxorē suam He- 1
uam:quę concepit,& peperit Cain,di- A
cēs:Possedi hominem per Deum.*Rursūque 2
peperit fratrem eius Abel. Fuit autem Abel
pastor ouium,& Cain agricola. *Factum est 3
autem post multos dies, vt offerret Cain de
4 fructibus terræ munera Dn̄o.*Abel quoque
obtulit de primogenitis gregis sui, & de adi-
pibus eorum: & respexit Dominus ad Abel, Heb.11 a.4.
5 & ad munera eius.*Ad Cain verò,& ad mu-
nera illius non respexit: iratusq; est Cain ve-
6 hementer,& concidit vultus eius.*Dixitque
Dn̄s ad eum: Quare iratus es? & cur conci-

dat facies tua ? * Nonnè si benè egeris, reci- 7
pies: sin autem malè, statim in foribus pecca- B
tum aderit ? sed sub te erit appetitus eius, &
tu dominaberis illius: * Dixitq; Cain ad Abel 8
fratrem suum: Egrediamur foras. Cùmq; es-
sent in agro, consurrexit Cain aduersus fra-
trem suum Abel, & „ interfecit eum : * Et ait 9
Dñs ad Cain: Vbi est Abel frater tuus ? Qui
respondit : Nescio : Num custos fratris mei
sum ego? * Dixitque ad eũ: Quid fecisti? vox 10
sanguinis fratris tui clamat ad me de terra,
* Nunc igitur maledictus eris super terram, 11
quæ aperuit os suum, & suscepit sanguinem
fratris tui de manu tua. * Cũ operatus fueris 12
eam, nõ dabit tibi fructus suos: vagus, & pro-
fugus eris super terram. * Dixitque Cain ad 13
Dñm: Maior est iniquitas mea, quàm vt ve-
niã merear. * Ecce eijcis me hodie à facie ter- 14
ræ, & à facie tua abscondar, & ero vagus, & C
profugus in terra : omnis igitur, qui inuene-
rit me, occidet me. * Dixitq; ei Dñs: Nequa- 15
quam ita fiet : sed omnis qui occiderit Cain,
septuplum punietur. Posuitque Dñs Cain
signũ, vt nõ interficeret eum omnis qui in-
uenisset eum. * Egressusq; Cain à facie Dñi, 16
habitauit profugus in terra ad orientalẽ pla-
gam Eden. * Cognouit autem Cain vxorẽ 17
suam, quæ concepit, & peperit Henoch : &
ædificauit ciuitatem, vocauitque nomẽ eius
ex nomine filij sui, Henoch. * Porrò Henoch 18
genuit Irad, & Irad genuit Mauiael, & Ma-
uiael genuit Mathusael, & Mathusael ge-
nuit Lamech. * Qui accepit duas vxores, no- 19
men vni Ada, & nomẽ alteri Sella. * Genuit- 20
que Ada Iabel, qui fuit pater habitantium in
tentorijs, atq; pastorum. * Et nomen fratris 21
eius Iubal: ipse fuit pater canentiũ cithara, & D
organo. * Sella quoq; genuit Tubalcain, qui 22
fuit malleator, & faber in cuncta opera æris,
& ferri. Soror verò Tubalcain, Noema. * Di- 23
xitque Lamech vxoribus suis Adæ, & Sellæ :
Audite vocem meã vxores Lamech, auscul-
tate sermonẽ meum: quoniam occidi virũ in
vulnus meũ, & adolescentulũ in liuorẽ meũ.
* Septuplũ vltio dabitur de Cain: de Lamech 24
verò septuagies septies. * Cognouit quoq; ad- 25
huc Adam vxorẽ suã : & peperit filium, vo-
cauitque nomẽ eius Seth, dicens: Posuit mihi
Deus semen aliud pro Abel, quem occidit
Cain. * Sed & Seth natus est filius, quẽ vo- 26
cauit Enos: iste cœpit inuocare nomen Dñi.

n Sap. 10. a.3. Mat.23.e.35. 1.Ioan.3.b.12. Iudæ.1.d.11.

CAP. V.

HIc est liber generationis Adam. In die, 1
qua creauit Deus hominem, n ad simi- A
litudinẽ Dei fecit illum, * Masculũ, & fœmi- 2
nam creauit eos, & benedixit illis : & voca-
uit nomẽ eorum Adã, in die quo creati sunt.
* Vixit autẽ Adã centũ triginta annis: & ge- 3
nuit filiũ ad imaginem, & similitudinẽ suã,
vocauitq; nomẽ eius Seth. * Et facti sunt dies 4

n Sup. 2. d. 24. Eccl. 17. a. 1. Sup.1.d.28 Inf.9.a.6.

n Adam, postquã genuit Seth, octingenti an-
5 ni: genuitq; filios, & filias. * Et factum est om-
ne tempus quod vixit Adam, anni nongẽti
6 triginta, & mortuus est. * Vixit quoque Seth
7 centum quinque annis, & genuit Enos. * Vi-
xitq; Seth postquã genuit Enos, octingentis
8 septem annis, genuitq; filios, & filias. * Et fa-
B cti sunt omnes dies Seth nongentorum duo-
9 decim annorum, & mortuus est. * Vixit verò
Enos nonaginta annis, & genuit Cainan.
10 * Post cuius ortum vixit octingentis quin-
11 decim annis, & genuit filios, & filias. * Facti-
que sunt omnes dies Enos nongenti quinque
12 anni, & mortuus est. * Vixit quoque Cainã
13 septuaginta annis, & genuit Malaleel. * Et
vixit Cainan, postquam genuit Malaleel,
octingẽtis quadraginta annis, genuitq; filios,
14 & filias. * Et facti sunt omnes dies Cainan
15 nongẽti decẽ anni, & mortuus est. * Vixit au-
tẽ Malaleel sexaginta quinq; annis, & genuit
16 Iared. * Et vixit Malaleel postquã genuit Ia-
red, octingẽtis triginta annis: & genuit filios,
17 & filias. * Et facti sunt omnes dies Malaleel
octingenti nonaginta quinque anni, & mor-
18 tuus est. * Vixitq; Iared cẽtũ sexaginta duo-
19 bus annis, & genuit Henoch. * Et vixit Ia-
C red, postquam genuit Henoch, octingẽtis an-
20 nis, & genuit filios, & filias. * Et facti sũt om-
nes dies Iared nongẽti sexaginta duo anni, &
21 mortuus est. * Porrò Henoch vixit sexagin-
22 ta quinque annis, & genuit Mathusalẽ, * Et
ambulauit Henoch cũ Deo. & vixit, postquã
genuit Mathusalẽ, trecentis annis, & genuit
23 filios, & filias. * Et facti sunt omnes dies He-
24 noch trecẽti sexaginta quinque anni. * Am-
bulauitque cum Deo, & non apparuit : quia
25 tulit eum Deus. * Vixit quoque Mathusalẽ
centum octoginta septẽ annis, & genuit La-
26 mech. * Et vixit Mathusalem, postquam ge-
nuit Lamech, septingentis octoginta duobus
27 annis, & genuit filios, & filias. * Et facti sunt
D omnes dies Mathusalẽ nongenti sexaginta
28 nouem anni, & mortuus est: * Vixit autẽ La-
mech centũ octoginta duobus annis, & ge-
29 nuit filiũ: * vocauitq; nomen eius Noe, dicẽs:
Iste cõsolabitur nos ab operibus, & laboribus
manuum nostrarum in terra, cui maledixit
30 Dñs. * Vixitq; Lamech, postquã genuit Noe,
quingentis nonaginta quinque annis, & ge-
31 nuit filios, & filias. * Et facti sunt omnes dies
Lamech, septingenti septuaginta septẽ anni,
& mortuus est: Noe verò cùm quingentorũ
esset annorũ, genuit Sem, Cham, & Iapheth.

n 1.Par.1.a.1.

Eccl.44.15. Heb.11.b.5.

CAP. VI.

1 CVmq; cœpissent homines multiplicari
2 super terrã, & filias procreassent, * Vi-
A dentes filij Dei filias hominum, quòd essent
pulchræ, acceperũt sibi vxores ex omnibus,
3 quas elegerant. Dixitque Deus: Non perma-
nebit spiritus meus in homine in æternum,
quia

quia caro est:eruntque dies illius centum vi-
ginti annorum. *Gigantes autem erãt super 4
terram in diebus illis. postquã enim ingressi
sunt filij Dei ad filias hominũ, illæq; genue-
runt,isti sunt potentes à sæculo viri famosi.
*Videns autẽ Deus quòd multa malitia ho- 5
minum esset in terra,& cũcta cogitatio cor-
dis intenta esset ad malũ omni tempore,*pę- 6
nituit eum, quòd hominem fecisset in terra. B
Inf. 8. d. 21. Matth. 15. d. 19. — Et tactus dolore cordis intrinsecus, * Dele- 7
bo, inquit, hominem, quẽ creaui, à facie ter-
ræ, ab homine vsque ad animantia, à reptili
vsque ad volucres cœli. pœnitet enim me fe-
cisse eos. * Noe vero inuenit gratiam coram 8
Eccl. 44. c. 17. — Dño. * Hæ sũt generationes Noe. Noe vir 9
iustus atque perfectus fuit in generationibus
suis,cum Deo ambulauit. *Et genuit tres fi- 10
lios, Sem,Cham,& Iapheth. * Corrupta est 11
autem terra corã Deo, & repleta est iniqui-
tate. *Cũque vidisset Deus terrã esse corru- 12
ptam, (omnis quippe caro corruperat viam C
suam super terrã) * dixit ad Noe: Finis vni- 13
uersæ carnis venit coram me: repleta est ter-
ra iniquitate à facie eorum, & ego disperdã
eos cum terra. *Fac tibi arcam de lignis lęui- 14
gatis: mansiunculas in arca facies,& bitumi-
ne lineis intrinsecus, & extrinsecus. * Et sic 15
facies eam: Trecentorũ cubitorum erit lon-
gitudo arcæ, quinquaginta cubitorum lati-
tudo, & triginta cubitorum altitudo illius.
*Fenestram in arca facies, & in cubito con- 16
summabis summitatem eius: ostium autem
arcæ pones ex latere:deorsũ,cęnacula,& tri-
gesta facies in ea. *Ecce ego adducam aquas 17
diluuij super terram, vt interficiam omnem
carnem, in qua spiritus vitæ est subter cœlũ:
Vniuersa, quæ in terra sunt, consumentur.
*Ponamq; fędus meum tecum: & ingredie- 18
ris arcam tu & filij tui, vxor tua, & vxores D
filiorum tuorum tecum.*Et ex cunctis ani- 19
mãtibus vniuersæ carnis bina induces in ar-
cam,vt viuant tecum: masculini sexus & fe-
20 minini. * De volucribus iuxta genus suũ, &
de iumentis in genere suo, & ex omni reptili
terræ secundum genus suum: bina de omni-
bus ingredientur tecum, vt possint viuere.
21 *Tolles igitur tecum ex omnibus escis, quæ
mandi possunt, & comportabis apud te: &
22 erunt tam tibi,quàm illis in cibũ. *Fecit igi- — Hebr. 11. b. 7.
tur Noe omnia, quæ præceperat illi Deus.

CAP. VII.

1 A DIxitq; Dominus ad eum: Ingredere tu,
& omnis domus tuã in arcam: te enim — 1. Pet. 2. a. 5.
2 vidi iustũ corã me in generatione hac. * Ex
omnibus animantibus mundis tolle septena
& septena,masculũ,& feminã: de animanti-
bus vero immundis duo & duo, masculum
3 & feminam. * Sed & de volatilibus cœli se-
ptena & septena,masculum & feminam: vt
saluetur semen super faciem vniuersæ terræ.
4 *Adhuc enim, & post dies septem ego pluã
super terrã quadraginta diebus, & quadra-
ginta noctibus: & delebo omnẽ substãtiam,
5 quam feci, de superficie terræ. * Fecit ergo
Noe omnia, quæ mandauerat ei Dominus.
6 *Eratq; sexcentorum annorum quando di-
B luuij aquæ inundauerunt super terram. *Et
7 ingressus est Noe & filij eius, vxor eius &
vxores filiorũ eius cum eo in arcam propter — Mat. 24. d. 32. Luc. 17. f. 26. 1. Pet. 3. d. 20.
8 aquas diluuij. *De animantibus quoq; mun-
dis,& immundis, & de volucribus,& ex om-
9 ni, quod mouetur super terrã, * duo & duo
ingressa sũt ad Noe in arcã, masculus & fe-
10 mina,sicut præceperat Dñs Noe. * Cumq;
transissent septem dies, aquæ diluuij inũda-
11 uerunt super terrã. *Anno sexcẽtesimo vi-
tæ Noe, mense secondo, septimodecimo die
mensis, rupti sunt omnes fontes abyssi ma-
12 gnæ,& cataractæ cœli apertę sunt:*& facta
est pluuia super terrã quadraginta diebus,&
13 quadraginta noctib9. *In articulo diei illius
C ingressus est Noe,& Sem, & Chã,& Iapheth
filij eius: vxor illius, & tres vxores filiorum
14 eius cum eis in arcam: *ipsi,& omne animal

secundum genus suũ, vniuersaq; iumenta in
genere suo, & omne quod mouetur super
terrã in genere suo, cunctũq; volatile secun-
dum genus suum, vniuersę aues, omnesq; vo-
lucres *ingressæ sunt ad Noe in arcam, bina, 15
& bina ex omni carne, in qua erat spiritus
vitæ. *Et quæ ingressa sunt, masculus & fe- 16
mina ex omni carne introierũt, sicut præce-
perat ei Deus: & inclusit eum Dñs deforis. 17
*Factũq; est diluuiũ quadraginta diebus su-
per terrã:& multiplicatę sunt aquę,& eleua-
uerunt arcã in sublime à terra. *Vehemẽter 18
enim inundauerunt: & omnia repleuerũt in
superficie terræ: porrò arca ferebatur super
aquas. *Et aquæ præualuerunt nimis super 19
terrã: opertiq; sunt omnes montes excelsi sub D
vniuerso cœlo. * Quindecim cubitis altior 20
fuit aqua super montes, quos operuerat.
* u Cõsumptaque est omnis caro, quę moue- 21
batur super terram, volucrum, animantium,
bestiarum, omniumq; reptilium, quę reptant
super terrã: vniuersi homines, *& cuncta, in 22
quibus spiraculum vitæ est in terra, mortua
sunt. * Et deleuit omnem substantiam, quæ 23
erat super terram ab homine vsq; ad pecus,
tam reptile, quam volucres cœli: & deleta
sunt de terra: remansit autem solus Noe, &

u Sap 10 a 4. Eccl. 39 c. 28. 1. Pet. 3. d. 20.

24 qui cum eo erant in arca. *Obtinueruntque
aquæ terram centum quinquaginta diebus.

CAP. VIII.

1 A Recordatus autẽ Deus Noe, cunctorũq;
animantium, & omnium iumentorũ,
quæ erãt cum eo in arca, adduxit spiritũ su-
2 per terrã, & imminutæ sunt aquę. *Et clausi
sunt fontes abyssi, & cataractæ cœli: & pro-
3 hibitæ sunt pluuiæ de cœlo. *Reuersæq; sunt
aquæ de terra euntes, & redeuntes: & cœpe-
runt minui post centum quinquaginta dies.
4 * Requieuitq; arca mense septimo, vigesimo
septimo die mensis super montes Armeniæ.
5 * At vero aquæ ibant, & decrescebant vsque
ad decimũ mensem: decimo enim mẽse, pri-
ma die mensis, apparuerunt cacumina mon-
6 tium. *Cũque transissent quadraginta dies,
B aperiẽs Noe fenestrã arcæ, quam fecerat, di-
7 misit coruum: *qui egrediebatur, & non re-
uertebatur, donec siccarẽtur aquæ super ter-
8 ram. *Emisit quoque columbã post eum, vt
videret si iã cessassẽt aquę super faciẽ terræ.
9 * Quæ cum non inuenisset vbi requiesceret
pes eius, reuersa est ad eum in arcam: aquæ
enim erant super vniuersam terram: exten-
ditque manum, & apprehẽsam intulit in ar-
10 cam. *Expectatis autẽ vltra septem diebus,

Sup. 1. c. 8. c. 17.
Sup. 8. g.
Ier. 17. 14.
u Matt. 2 6. 52. u Apoc. 1 c. 19. u Sup. 1. 2. 8. c. 17.

Alijs, rursum dimisit columbã ex arca. *At 11
illa venit ad eum ad vesperã, portans ramũ
oliuę virentibus folijs in ore suo: intellexit
ergo Noe quòd cessassent aquæ super terrã.
* Expectauitque nihilominus septem alios 12
dies:& emisit columbam, quę non est reuer-
sa vltra ad eum. *Igitur sexcẽtesimo primo 13
anno, primo mense, prima die mensis immi-
nutæ sunt aquæ super terrã:& aperiens Noe
tectum arcæ, aspexit, viditque quòd exicca-
ta esset superficies terræ. * Mense secũdo, se- 14
ptimo & vigesimo die mẽsis arefacta est ter-
ra. *Locutus est autem Deus ad Noe, dicens: 15
*Egredere de arca tu,& vxor tua, filij tui,& 16
vxores filiorum tuorũ tecum. *Cuncta ani- 17
mantia, quæ sunt apud te, ex omni carne, tã
in volatilibus, quã in bestijs, & vniuersis re-
ptilibus, quæ reptant super terram, educ te-
cum, & ingredimini super terram: u crescite
18 & multiplicamini super eã. *Egressus est er-
D go Noe, & filij eius: vxor illius, & vxores fi-
19 liorum eius cum eo. *Sed & omnia animan-
tia, iumenta, & reptilia, quæ reptãt super ter-
ram secundum genus suum, egressa sunt de
20 arca. *Aedificauit autẽ Noe altare Dño: &
tollens de cunctis pecoribus & volucribus
21 mundis, obtulit holocausta super altare. *O-
doratusque est Dñs odorẽ suauitatis, & ait:
Nequaquam vltra maledicã terræ propter
homines: u sensus enim, & cogitatio humani
cordis

u Sup. 1. d. 28. Inf. 9. a. 1.
u Sup. 6 a 5. Matth. 15 b. 19.

cordis in malum prona sunt ab adolescentia
sua:non igitur vltra percutiam omnem ani-
mam viuentem sicut feci. * Cunctis diebus 22
terræ, sementis, & messis, frigus & æstus,
æstas & hiems, nox & dies non requiescent.

CAP. IX.

Benedixitq; Deus Noe, & filijs eius. Et di- 1
Sup.1.c 22 8.c.17. xit ad eos: Crescite, & multiplicamini, A
& replete terrã. *Et terror vester, ac tremor 2
sit super cuncta animalia terrę, & super om-
nes volucres cœli, cum vniuersis, quæ mouẽ-
tur super terram: omnes pisces maris manui
Sup.1.g 29 vestrę traditi sũt. *Et omne, quod mouetur, 3
& viuit, erit vobis in cibum: quasi olera virẽ-
tia tradidi vobis omnia. *Excepto, quod car- 4
Iere. 17. d. 14. nem cum sanguine nõ comedetis. *Sanguinẽ 5
enim animarum vestrarum requirã de ma-
nu cũctarum bestiarũ: & de manu hominis,
de manu viri, & fratris eius requirã animam
Matt.26. 6.52. hominis. * Quicumq; "effuderit humanum 6
sanguidem, fundetur sanguis illius: " ad ima- B
Apoc.13. c.19. ginẽ quippe Dei factus est homo. *" Vos autẽ 7
Sup.1.d. 2.8.c.17. crescite & multiplicamini, & ingredimini
super terram, & implete eã. *Hæc quoq; di- 8
xit Deus ad Noe, & ad filios eius cum eo
9 *Ecce ego statuam pactum meum vobiscũ
10 & cum semine vestro post vos, & ad omnẽ
animam viuentem, quæ est vobiscũ, tam in
volucribus quã in iumẽtis, & pecudibus ter-
ræ cunctis, quæ egressa sunt de arca, & vni-
11 uersis bestijs terræ. *" Statuam pactum meũ Isa.54.c.9.
vobiscum, & nequaquam vltra interficietur
omnis caro aquis diluuij, neque erit deinceps
12 diluuium dissipans terram. *Dixitq; Deus:
Hoc signum fœderis, quod do inter me &
vos, & ad omnem animam viuẽtem, quæ est
13 vobiscũ in generationes sempiternas: * Ar-
cum meum ponam in nubibus, & erit signũ
14 fœderis inter me, & inter terram. * " Cumq; Eccl.?.b.12.
C obduxero nubibus cœlum, apparebit arcus
15 meus in nubibus: * & recordabor fœderis
mei vobiscum, & cum omni anima viuente,
quæ carnem vegetat: & nõ erunt vltra aquæ
diluuij ad delendum vniuersam carnem.
16 *Eritque arcus in nubibus, & videbo illum,
& recordabor fœderis sempiterni, quod pa-
ctum est inter Deũ, & omnem animã viuẽ-
tem vniuersæ carnis, quæ est super terram.

*Dixitq; Deus ad Noe: Hoc erit signũ fœde- 17
ris, quod cõstitui inter me, & omnẽ carnẽ su-
per terram. * Erãt ergo filij Noe, qui egressi 18
sunt de arca, Sẽ, Chã, & Iapheth: porro Chã
ipse est pater Chanaan. * Tres isti filij sunt 19
Noe: & ab his disseminatũ est omne genus
hominũ super vniuersã terrã. *Cępitq; Noe 20
vir agricola exercere terram, & plãtauit vi-
neam. * Bibẽsq; vinum inebriatus est, & nu- 21
datus in tabernaculo suo. *Quod cum vidis- D
set Cham pater Chanaan, verẽda scilicet pa-
tris sui esse nudata, nunciauit duobus fratri-
bus suis foras. *At vero Sẽ & Iapheth palliũ 23
imposuerunt humeris suis, & incedentes re-
trorsũ, operuerunt verẽda patris sui: faciesq;
eorum auersæ erant, & patris virilia non vi-
derunt *Euigilans autem Noe ex vino, cum 24
didicisset, quæ facerat ei filius suus minor,
25 *ait: Maledictus Chanaan, seruus seruorum
25 erit fratribus suis. *Dixitq;: Benedictus Dñs
27 Deus Sem, sit Chanaan seruus eius. *Dilatet
Deus Iapheth, & habitet in tabernaculis Sẽ,
28 sitque Chanaã seruus eius. *Vixit autẽ Noe
post diluuium trecẽtis quinquaginta annis.
29 *Et impleti sunt omnes dies eius nongento-
rum quinquaginta annorũ: & mortuus est.

CAP. X.

1 Hae sunt generationes filiorũ Noe, Sẽ,
A Chã, & Iapheth: natiq; sũt eis filij post
2 diluuiũ. *Filij Iapheth: Gomer, & Magog, &
Madai, & Iauan, & Thubal, & Mosoch, &
3 Thiras. *Porro filij Gomer: Ascenez, & Ri-
4 phath, & Thogorma. *Filij autẽ Iauã: Elisa,
5 & Tharsis, Cetthim, & Dodanim. *Ab his di-
uisæ sunt insulæ gentiũ in regionibus suis,
vnusquisq; secũdũ linguã suã, & familias suas

in nationibus ſuis.*Filij autem Chã:Chus,& 6
Meſraim,& Phuth,& Chanaan.*Filij Chus:
Saba,& Heuila,& Sabatha,& Regma, & Sa- 7
batacha.Filij Regma: Saba,& Dadã. *Porro 8
Chus genuit Nerod : ipſe cœpit eſſe potẽs in B
terra, * & erat robuſtus venator corã Dño. 9
Ob hoc exiuit prouerbiũ quaſi Nemrod ro-
buſtus venator corã Dño . * Fuit autẽ prin- 10
cipiũ regni eius Babylõ,& Arach,& Achad,
& Chalanne in terra Sennaar.*De terra illa 11
egreſſus eſt Aſſur, & ædificauit Niniuem,&
plateas ciuitatis,& Chale. * Reſen quoq; in- 12
ter Niniuẽ,& Chale:hæc eſt ciuitas magna .
*At vero Meſraim genuit Ludim , & Ana- 13
mim,& Laabim,Nepthuim,*& Phetruſim, 14
& Chaſluim : de quibus egreſſi ſunt Phili-
ſthijm,& Caphtorim. *Chanaã autẽ genuit 15
Sidonẽ primogenitũ ſuũ,Hethæũ, *& Iebu- 16
ſæũ,& Amorrhæũ, Gergeſæum, *Heuęũ, & C
Aracæũ,Sinæum,*& Aradiũ,Samaræum,& 17
Amathæum:& poſthęc diſſeminati ſũt po- 18
puli Chananęorum.*Factique ſunt termini 19
Chanáan veniẽtibus à Sidone Geraram vſ-
que Gazam,donec ingrediaris Sodomam, &
Gomorrham, & Adaman , & Seboim vſque
Leſa. *Hi ſunt filij Cham in cognationibus, 20
& linguis, & generationibus,terriſq; & gẽti-
bus ſuis.*De Sem quoq;nati ſunt,patre om- 21
nium filiorũ Heber, fratre Iapheth maiore .
*Filij Sem:Aelam & Aſſur,& Arphauad,& 22 (1. Par. 1. b. 17.)
Lud,& Arã. *Filij Aram : Vs,& Hul,& Ge- 23
ther,& Mes.*At vero Arphaxad genuit Sa- 24
le, de quo ortus eſt Heber. * Natiq; ſunt He- 25
ber filij duo : nomen vni Phaleg,eo quòd in D
diebꝰ eius diuiſa ſit terra:& nomẽ fratris eius
Iectã. * Qui Iectan genuit Elmodad, & Sa- 26
leph,& Aſarmoth,Iare, *& Adurã,& Vzal, 27
& Decla , * & Ebal , & Abimael,Saba, *& 28
Ophir, & Heuila,& Iobab.omnes iſti filij Ie- 29
ctan. *Et facta eſt habitatio eorum de Meſſa 30
pergentibus vſq; Sephar mõtem oriẽtalem .
*Iſti filij Sem ſecundũ cognationes , & lin- 31
guas,& regiones in gẽtibus ſuis . * Hæ fami- 32
liæ Noe iuxta populos & nationes ſuas . Ab
his diuiſæ ſunt gentes in terra poſt diluuiũ .

C A P. XI.

ERat autẽ terra labij vnius, & ſermonum 1 (Sap. 10. a. 5.)
eorundem. *Cũque proficiſcerentur de A
oriente, inuenerũt cãpum in terra Sennaar, 2
& habitauerunt in eo. *Dixitq;alter ad pro- 3
ximũ ſuũ: Venite,faciamus lateres,& coqua-
mus eos igni.Habuerũtq; lateres pro ſaxis,&
bitumen pro cœmento: *& dixerũt:Venite, 4
faciamus nobis ciuitatẽ, & turrim, cuius cul-
men pertingat ad cœlũ:& celebremus nomẽ
noſtrum,antequam diuidamur in vniuerſas
terras. *Deſcendit autẽ Dñs,vt videret ciui- 5
tatem & turrim,quã ędificabant filij Adam,
*& dixit : Ecce, vnus eſt populus,& vnũ la- 6
biũ omnibus:cœperuntq; hoc facere,nec de-
ſiſtent à cogitationibus ſuis, donec eas opere
7 compleant. * Venite igitur,deſcendamus,&
B confundamus ibi linguã eorũ,vt non audiat
8 vnuſquiſque vocem proximi ſui.* Atque ita
diuiſit eos Dñs ex illo loco in vniuerſas ter-
9 ras,& ceſſauerũt ędificare ciuitatem. *Et id-
circo vocatum eſt nomen eius Babel,quia ibi
confuſum eſt labium vniuerſæ terræ,& inde
diſperſit eos Dñs ſuper faciem cunctarũ re-
10 gionum. *Hæ ſunt generationes Sem: " Sem
erat centum annorũ quãdo genuit Arpha- (" 1. Par. 1. b. 17.)
11 xad,biennio poſt diluuium. *Vixitque Sem
poſtquã genuit Arphazad,quingentis annis:
12 & genuit filios,& filias . * Porro Arphazad
vixit triginta quinque annis,& genuit Sale.
13 Vixitq; Arphaxad poſtquã genuit Sale,tre-
centis tribus annis : & genuit filios, & filias .
14 *Sale quoque vixit triginta annis, & genuit
15 Heber. *Vixitq; Sale poſtquã genuit Heber,
C quadringentis tribus annis,& genuit filios,&
16 filias * Vixit autẽ Heber triginta quatuor
17 annis , & genuit Phaleg . * Et vixit Heber
poſtquã genuit Phaleg,quadringẽtis trigin-
18 ta annis:& genuit filios,& filias.* Vixit quo- (1. Par. 1. b. 19.)
que Phaleg triginta annis , & genuit Reu .
19 *Vixitq; Phaleg poſtquã genuit Reu,ducẽ-
20 tis nouẽ annis,& genuit filios,& filias.*Vixit
autem Reu triginta duobus annis, & genuit
21 Sarug. * Vixit quoq; Reu poſtquam genuit
Sarug,ducentis ſeptẽ annis:& genuit filios,&
22 filias . * Vixit vero Sarug triginta annis, &
23 genuit Nachor. *Vixitq;Sarug,poſtquã ge-
nuit Nachor,ducẽtis annis:& genuit filios,&
24 filias. *Vixit autem Nachor viginti nouem
25 annis, & genuit Thare. * Vixitque Nachor
poſtquã genuit Thare,centũ decẽ & nouem
26 annis:& genuit filios,& filias.*Vixitq; Tha-
D re ſeptuaginta " annis, & genuit Abram & (" 1. Par. 1. b. 28. Ioſ. 24. a. 2.)
27 Nachor,& Aran. *Hæ ſunt autẽ generatio-
nes Thare: Thare genuit Abram,Nachor,&
28 Arã.Porro Arã genuit Lot.*Mortuuſq; eſt
Aran ante Thare patrẽ ſuũ, in terra natiui-
29 tatis ſuæ in Vr Chaldæorũ. *Duxerunt au-
tẽ Abram,& Nachor vxores: nomen vxoris
Abrã,Sarai:& nomẽ vxoris Nachor,Melcha
filia Aran patris Melchæ , & patris Ieſchæ .
30 *Erat autem Sarai ſterilis, nec habebat libe-
31 ros.* " Tulit itaq; Thare Abraã filium ſuũ, (" Ioſ. 24. a. 2. Nehe. 9. b. 7. Iudit. 5. a. 6.)
& Lot filium Aran,filiũ filij ſui,& Sarai nu-
rum ſuã,vxorem Abrã filij ſui, & eduxit eos
de Vr Chaldęorum,vt irent in terram Cha-
naan:veneruntq;vſque Harã,& habitauerũt (Act. 2. a. 2.)
32 ibi . * Et facti ſunt dies Thare ducentorum
quinque annorum,& mortuus eſt in Haran.

C A P. XII.

1 DIxit autem Dominus ad Abram: Egre- (Act. 7. a. 3.)
A dere de terra tua,& de cognatione tua,
& de domo patris tui, & veni in terram, quã
2 monſtrabo tibi . * Faciamque te in gentem
magnam, & benedicam tibi,& magnificabo
3 nomen tuum, eriſque benedictus . * Benedi-
cam benedicentibus tibi, & maledicam ma-
ledicen-

‖ Gala. 3. b. 8. Inf. 18. c. 18. 22. c. 27. Heb. 11. b. 8.
ledicentibus tibi, atque ‖ IN TE benedicētur
vniuersæ cognationes terræ. * Egressus est 4
itaque Abrã sicut præceperat ei Dominus, &
iuit cum eo Lot: septuaginta quinque anno-
rum erat Abrã, cum egrederetur de Haram.
* Tulitque Sarai vxorem suam, & Lot filiũ 5
fratris sui, vniuersamque substantiam, quam B
possederant, & animas, quas fecerat in Ha-
ran: & egressi sunt, vt irēt in terrã Chanaan.
Cumque venissent in eam, * pertransiuit 6
Abram terram vsque ad locum Sichem, vsq;
ad conuallem illustrem: Chananæus autē tũc
erat in terra. * Apparuit autem Dominus 7
‖ Inf. 13. d. 14. 15. d. 18. 26. a. 2. Deut. 34. b. 4.
Abram, & dixit ei: ‖ Semini tuo dabo terram
hanc. Qui ædificauit ibi altare Domino, qui
apparuerat ei. * Et inde trãsgrediens ad mon- 8
tem, qui erat contra orientē Bethel, tetendit
ibi tabernaculum suum, ab occidente habens
Bethel, & ab oriente Hai: ædificauit quoque
ibi altare Domino, & inuocauit nomen eius.
* Perrexitq; Abram vadens, & vltra progre- 9
diens ad meridiem. * Facta est autem fames 10
in terra: descenditque Abram in Aegyptum, C
vt peregrinaretur ibi: præualuerat enim fa-
mes in terra. * Cũq; prope esset, vt ingredere- 11
tur Aegyptum, dixit Sarai vxori suæ: Noui,
quod pulchra sis mulier: * & quòd cũ vide- 12
rint te Aegypti, dicturi sunt: Vxor ipsius est:
‖ Inf. 20. c. 11.
& interficient me, & te reseruabunt. * ‖ Dic 13
ergo, obsecro te, quòd soror mea sis: vt benesit
mihi propter te, & viuat anima mea ob gra-
tiã tui. * Cũ itaq; ingressus esset Abrã Aegy- 14
ptum, viderunt Aegyptij mulierē, quod esset
pulchra nimis. * Et nunciauerunt principes 15
Pharaoni, & laudauerunt eam apud illum:
& sublata est mulier in domum Pharaonis.
* Abram vero bene vsi sunt propter illam: 16
Fueruntque ei oues, & boues, & asini, & serui, D
& famulæ, & asinæ, & cameli. * Flagellauit 17
autem Dominus Pharaonem plagis maxi-
mis, & domum eius propter Sarai vxorem
Abram. * Vocauitque Pharao Abram, & di- 18
xit ei: Quidnam est hoc, quod fecisti mihi?
quare non indicasti, quod vxor tua esset?
19 * Quam ob causam dixisti esse sororem
tuam, vt tollerem eam mihi in vxorem?
Nunc igitur ecce coniux tua, accipe eam, &
20 vade. * Præcepitque Pharao super Abram
viris: & deduxerunt eum, & vxorem illius,
& omnia quæ habebat.

CAP. XIII.

1 A ASscendit ergo Abram de Aegypto, ipse,
A & vxor eius, & omnia quæ habebat, &
2 Lot cum eo ad australem plagã. * Erat autē
diues valde in possessione auri, & argenti.
3 * Reuersusque est per iter, quo venerat, à me-
redie in Bethel vsque ad locum vbi prius fi-
4 xerat tabernaculum inter Bethel & Hai: * in
loco altaris, ‖ quod fecerat prius, & inuocauit ‖ Sup. 12. b.
5 ibi nomē Domini. * Sed & Lot, qui erat cum 1.
Abram, fuerunt greges ouium, & armenta, &
6 tabernacula. * Nec poterat eos capere terra, ‖ Inf. 36. a.
B vt habitarent simul: ‖ erat quippe substantia 7.
eorũ multa, & nequibãt habitare cõmuniter.
7 * Vnde & facta est rixa inter pastores gregũ
Abram, & Lot. Eo autem tempore Chananę-
8 us, & Pherezęus habitabant in terra illa. * Di-
xit ergo Abram ad Lot: Ne quæso sit iurgiũ
inter me, & te, & inter pastores meos, & pa-
9 stores tuos: fratres enim sumus. * Ecce vni-
uersa terra corã te est: recede à me, obsecro:
si ad sinistram ieris, ego dexteram tenebo:
si tu dexteram elegeris, ego ad sinistram
10 pergam. * Eleuatis itaque Lot oculis, vidit
omnem circa regionē Iordanis, quæ vniuersa
irrigabatur antequam subuerteret Dominus
Sodomam, & Comorrham, sicut paradisus
C Domini, & sicut Ægyptus venientibus in
11 Segor. * Elegitque sibi Lot regionem circa
Iordanem, & recessit ab Oriente: diuisique
12 sunt alterutrũ à fratre suo. * Abram habita-
uit in terra Chanaã: Lot vero moratus est in
oppidis, quæ erant circa Iordanē, & habita-
13 uit in Sodomis. * Homines autem Sodomitæ
pessimi

pessimi erant, & peccatores coram Domino
nimis.* Dixitq; Dominus ad Abram, postquã 14
diuisus est ab eo Lot: " Leua oculos tuos, & vi-
de à loco, in quo nunc es, ad aquilonẽ, & me-
ridiẽ, ad orientem, & occidentẽ.* Omnem ter- 15
ram, quã conspicis, tibi dabo, & semini tuo vs-
que in sempiternum. * Faciamq; semen tuum 16
sicut puluerem terræ: si quis potest hominũ D
numerare puluerem terræ, semen quoq; tuũ
numerare poterit. * Surge, & perambula 17
terram in longitudine, & in latitudine sua:
quia tibi daturus sum eam. * Mouens igitur 18
tabernaculum suum Abram, venit & habi-
tauit iuxta conuallem Mambre, quæ est in
Hebron: ędificauitque ibi altare Domino.

" Sup. 12. b. 7. Inf. 15. c. 18. 26. a. 4. Deut. 34. b. 4.

CAP. XIIII.

FActũ est autẽ in illo tẽpore, vt Amraphel 1
rex Sennaar, & Arioch rex Põti, & Cho- A
dorlahomor rex Elamitarum, & Thadal rex
Gentiũ * inirent bellũ cõtra Bara regẽ Sodo- 2
morũ, & cõtra Bersa regẽ Gomorrhæ, & con-
tra Sennaab regẽ Adamæ, & contra Semeber
regẽ Seboin, cõtraq; regẽ Balæ, ipsa est Segor.
* Omnes hi conuenerunt in vallẽ Siluestrem, 3
quæ nũc est mare salis. * Duodecim enim an- 4
nis seruierant Chodorlahomor, & tertiodeci-
mo anno recesserũt ab eo. * Igitur quartode- 5
cimo anno venit Chodorlahomor, & reges,
qui erãt cũ eo: percusseruntque Raphaim in
Astarothcarnaim, & Zuzim cũ eis, & Emim
in Saue Cariathaim, * & Chorręos in mõtibus 6
Seir, vsq; ad Cãpestria Pharan, quæ est in so-
litudine. * Reuersiq; sunt, & venerunt ad fon- 7
tẽ Misphat, ipsa est Cades: & percusserũt om-
nẽ regionẽ Amalecitarũ, & Amorrhęorũ, qui
habitabat in Asasonthamar. * Et egressi sunt 8
rex Sodomorum, & rex Gomorrhæ, rexque
Adamæ, & rex Seboim, necnon & rex Balæ, B
quæ est Segor: & direxerunt aciẽ cõtra eos in
valle Siluestri: * scilicet aduersus Chodorla- 9
homor regẽ Elamitarũ, & Thadal regẽ Gen-
tiũ, & Amraphel regẽ Sennaar, & Arioch re-
gẽ Ponti: quatuor reges aduersus quinque.
10 * Vallis autẽ Siluestris habebat puteos mul-
tos bituminis. Itaq; rex Sodomorum, & Go-
morrhæ terga verterunt, ceciderũtque ibi: &
11 qui remanserant, fugerũt ad montem.* Tu-
C lerunt autem omnẽ substantiam Sodomorũ,
Gomorrhæ, & vniuersa, quę ad cibum per-
12 tinent, & abierunt: * necnõ & Lot, & substã-
tiã eius, filiũ fratris Abram, qui habitabat in
13 Sodomis.* Et ecce vnus, qui euaserat, nuncia-
uit Abram Hebræo, qui habitabat in conual-
le Mambre Amorrhæi fratris Eschol, & fra-
tris Aner: hi enim pepigerant fędus cũ Abrã.
14 * Quod cum audisset Abram, captum vide-
licet Lot fratrem suum, numerauit expeditos
vernaculos suos trecentos decem, & octo: &
15 persecutus est vsq; Dan. * Et diuisis socijs, ir-
ruit super eos nocte: percussitque eos, & per-
secutus est vos vsq; Hoba, quæ est ad læuam
16 Damasci. * Reduxitq; omnem substantiam,
& Lot fratrem suum cum substantia illius,
17 mulieres quoque & populum. * Egressus est
autẽ rex Sodomorum in occursum eius, post-
quam reuersus est à cęde Chodorlahomor, &
regũ, qui cum eo erant, in valle Saue, quæ est
18 vallis regis. * " At vero Melchisedech rex Sa- " Heb. 7. a. 5.
D lem, proferens panem, & vinum, erat enim
19 Sacerdos Dei altissimi, * benedixit ei, & ait:
Benedictus Abram Deo excelso, qui creauit
20 cœlum, & terrã: * & benedictus Deus excel-
sus, quo protegente, hostes in manibus tuis
21 sunt. Et dedit ei decimas ex omnibus. * Dixit
autem rex Sodomorum ad Abram: Da mihi
22 animas, cetera tolle tibi. * qui respondit ei:
Leuo manum meam ad Dominum Deum
23 excelsum possessorem cœli, & terræ, * quòd à
filio subtegminis vsque ad corrigiam calig ę,
non accipiam ex omnibus quæ tua sunt, ne
24 dicas: Ego ditaui Abram: * exceptis his, quæ
comederunt iuuenes, & partibus virorum,
qui venerunt mecum, Aner, Eschol, & Mam-
bre: isti accipient partes suas.

CAP.

CAP. XV.

1 His itaque transactis, factus est sermo
A Domini ad Abram per visionem di-
cens: Noli timere Abram, ego protector tuus
2 sum, & merces tua magna nimis. *Dixitque
Abrã: Dñe Deus, quid dabis mihi? ego vadam
absque liberis: & filius procuratoris domus
3 meæ istæ Damascus Eliezer. * Addiditque
Abram: Mihi autem nõ dedisti semen: & ecce
4 vernaculus meus, heres meus erit. *Statimque
sermo Domini factus est ad eum, dicens: Non
B erit hic heres tuus: sed qui egredietur de vte-
5 ro tuo, ipsum habebis heredem. * Eduxitque
‖ Ro. 4. c. 18. eum foras, & ait illi ‖ suscipe cœlum, & nu-
mera stellas, si potes. Et dixit ei: Sic erit se-
6 ‖ Ro. 4. a. 3. Gal. 3. a. 6. men tuum.* ‖ Credidit Abram Deo, & repu-
7 tatum est illi ad iustitiam. * Dixitque ad
eum: Ego Dominus, qui eduxi te de Vr Chal-
dæorum vt darem tibi terram istam, & pos-
8 sideres eam.* At ille ait: Domine Deus, vnde
9 scire possum, quod possessurus sim eam? *Et
respondens Dominus: Summe, inquit, mihi
vaccam triennem, & capram trimã, & arie-
tem annorum trium, turturem quoque, &
10 ‖ Ier. 34. d. 18. columbam. *Qui tollens vniuersa hæc, ‖ di-
uisit ea per medium, & vtrasque partes con-
tra se altrinsecus posuit: aues autem non di-
11 uisit. * Descenderuntque volucres super ca-
12 dauera, & abigebat eas Abram. *Cùmque sol
C occũberet, sopor irruit super Abram, & hor-
13 ror magnus & tenebrosus inuasit eum. *Di-
ctumque est ad eum: Scito prænoscens quòd
‖ Act. 7. a. 6. ‖ peregrinum futurũ sit semen tuum in ter-
ra non sua, & subijcient eos seruituti, & affli-
gent quadringentis annis. * Verumtamen
4 gentem, cui seruituri sunt, ego iudicabo: &
post hæc egredietur cum magna substantia.
15 *Tu autem ibis ad patres tuos in pace, sepul-
16 tus in senectute bona. * Generatione au-
D tem quarta reuertentur huc: necdum enim
completæ sunt iniquitates Amorrhæorum
17 vsque ad præsens tempus. * Cum ergo oc-
cubuisset sol, facta est caligo tenebrosa, &
apparuit clibanus fumans, & lampas ignis
18 transiens inter diuisiones illas. * In illo die
‖ pepigit Dominus fœdus cum Abram, di- ‖ Sup. 12. b. 7. 13. d. 15.
cens: Semini tuo dabo terram hanc à fluuio Inf. 26. a. 4.
Aegypti vsq; ad fluuium magnum Euphra- Deut. 34. b. 4.
19 ten, * Cinæos, & Cenezæos, Cedmonæos, 2. Par. 9. f. 26.
20 * & Hethæos, & Pherezæos, Raphaim quo- 1. Reg. 4. c. 20.
21 que, * & Amorrhæos, & Chananæos, &
Gergesæos, & Iebusæos.

CAP. XVI.

1 Igitur Sarai, vxor Abram, non genuerat li-
A beros: sed habẽs ancillam Aegyptiam no-
2 mine Agar, *dixit marito suo: Ecce, conclusit
me Dominus, ne parerem: ingredere ad ancil-
lam meam, si forte saltem ex illa suscipiam
3 filios. Cùmq; ille acquiesceret deprecãti, *tulit
Agar Aegyptiam ancillam suam post annos
decem quam habitare cœperant in terra
Chanaan: & dedit eam viro suo vxorem.
4 * Qui ingressus est ad eam. At illa concepisse
B se videns, despexit dominam suam. * Dixitq;
5 Sarai ad Abram: Inique agis contra me: ego
dedi ancillã meã in sinum tuũ, quæ videns,
quòd conceperit despectui me habet. iudicet
6 Dominus inter me, & te. * Cui respondens
Abram: Ecce, ait, ancilla tua in manu tua est,
vtere ea, vt libet. Affligente igitur eam Sa-
7 rai, fugam iniit. * Cùmque inuenisset eam
angelus Domini iuxta fontem aquæ in soli-
8 tudine, qui est in via Sur in deserto, * dixit
ad illam: Agar ancilla Sarai vnde venis? &
quo vadis? quæ respondit: A facie Sarai do-
9 minæ meæ ego fugio. * Dixitque ei angelus
C Domini: Reuertere ad dominam tuam, &
10 humiliare sub manu illius. * Et rursum:
Multiplicans, inquit, multiplicabo semen
tuum, & non numerabitur præ multitudine.
11 * Ac deinceps: Ecce, ait, concepisti, & paries
filium, vocabisque nomẽ eius Ismael, eo quod
12 audierit Dominus afflictionem tuam. * Hic
erit ferus homo: manus eius contra omnes,
& ma-

& manus omnium contra eum; & è regione
vniuersorum fratrum suorum figet taber-
13 nacula. * Vocauit autem Agar nomen Do-
D mini qui loquebatur ad eam: Tu Deus, qui
Inf. 24. g. 62. vidisti me. Dixit enim: Profecto hic vidit
14 posteriora videntis me. * Propterea appella-
uit puteum illum, Puteum viuentis, & viden-
15 tis me. Ipse est inter Cades, & Barad. * Pepe-
ritque Agar Abræ filium: qui vocauit no-
16 men eius Ismael. * Octoginta, & sex anno-
rum erat Abram, quando peperit ei Agar
Ismaelem.

CAP. XVII.

1 Postquam vero nonaginta, & nouem an-
A norum esse cęperat, apparuit ei Domi-
nus: dixitque ad eum: Ego Deus omnipo-
tens: ambula coram me, & esto perfectus.
2 * Ponamque fœdus meum inter me, & te, &
3 multiplicabo te vehementer nimis. * Cecidit
4 Abram pronus in faciem. * Dixitque ei Deus:
" Exo. 34. c. 20. Ego sum, & pactum meum tecum, " eris-
5 que pater multarum gentium. * Nec vltra
Rom. 4. c. 27. vocabitur nomen tuum Abram: sed appella-
beris Abraham: quia patrem multarum gen-
6 tium constitui te. * Faciamque te crescere
vehementissimè, & ponam te in gentibus,
7 regesque ex te egredientur. * Et statuam
pactum meum inter me, & te, & inter semen
tuum post te in generationibus suis fędere
sempiterno: vt sim Deus tuus, & seminis tui
8 post te. * Daboque tibi, & semini tuo ter-
B ram peregrinationis tuæ, omnem terram
Chanaan in possessionem æternam, eroque
9 Deus eorum. * Dixit iterum Deus ad Abra-
" Act. 7. a. 8. ham: " Et tu ergo custodies pactum meum,
& semen tuum post te in generationibus suis.
10 * Hoc est pactum meum, quod obseruabitis
inter me, & vos, & semen tuum post te: Cir-
11 cumcidetur ex vobis omne masculinum: * &
circumcidetis carnem præputij vestri, vt sic
12 " Rom. 4. b. 11. " in signum fęderis inter me & vos. * In-
Leu. 12. a. 3. fans octo dierum circumcidetur in vobis,
Luc 2. c. 22. omne masculinum in generationibus vestris:
tam vernaculus, quam emptitius circumci-
detur, & quicunque non fuerit de stirpe ve-
13 stra: * eritque pactum meum in carne ve-
14 stra in fędus æternum. * Masculus, cuius
præputij caro circumcisa non fuerit, dele-
bitur anima illa de populo suo: quia pactum
15 meum irritum fecit. * Dixit quoque Deus ad
C Abraham: Sarai vxorem tuam non voca-
16 bis Sarai, sed Saram. * Et benedicam ei, &
ex illa dabo tibi filium cui benedicturus sum,
eritque in nationes, & reges populorum
17 orientur ex eo. * Cecidit Abraham in fa-
ciem suam, & risit, dicens in corde suo:
Putasne centenario nascetur filius? & Sara
18 nonagenaria pariet? * Dixitque ad Deum:
19 Vtinam Ismael viuat coram te. * Et ait
Deus ad Abraham: " Sara vxor tua pariet " Inf. 8. b. & 21. a. 1.
tibi filium, vocabisque nomen eius Isaac, &
constituam pactum meum illi in fœdus sem-
20 piternum, & semini eius post eum. * Super
Ismael quoque exaudiui te. ecce, benedi-
cam ei, & augebo, & multiplicabo eum val-
de: duodecim duces generabit, & faciam
21 illum in gentem magnam. * Pactum vero
D meum statuam ad Isaac, quem pariet tibi
22 Sara tempore isto in anno altero. * Cumque
finitus esset sermo loquentis cum eo, ascendit
23 Deus ab Abraham. * Tulit autem Abraham
Ismael filium suum, & omnes vernaculos
domus suæ: vniuersosque quos emerat, cun-
ctos mares ex omnibus viris domus suæ, &
circumcidit carnem præputij eorum statim
24 in ipsa die, sicut præceperat ei Deus. * Abra-
ham nonaginta & nouem erat annorum
quando circumcidit carnem præputij sui.
25 * Et Ismael filius tredecim annos impleue-
26 rat tempore circumcisionis suæ. * Eadem
die circumcisus est Abraham & Ismael fi-
27 lius eius. * Et omnes viri domus illius, tam
vernaculi, quàm emptitij, & alienigenæ pa-
riter circumcisi sunt.

CAP. XVIII.

Apparuit autem ei Dominus in conual- 1
Heb. 13. d. 2.
le Mambre sedenti in ostio tabernacu- A
li sui in ipso feruore diei. * Cùmq; eleuasset 2
oculos, apparuerunt ei tres viri stantes pro-
pè eum: quos cùm vidisset, cucurrit in occur-
sum eorum de ostio tabernaculi, & adorauit
in terram. * Et dixit: Domine, si inueni gra- 3
tiam in oculis tuis, ne transeas seruum tuum:
* sed afferam pauxillum aquæ, & lauate pe- 4
des vestros, & requiescite sub arbore. * Po- 5
namque buccellam panis, & confortate cor
vestrum, posteà transibitis: idcircò enim de-
clinastis ad seruum vestrum. Qui dixerunt:
Fac vt locutus es. * Festinauit Abraham in 6
tabernaculum ad Saram, dixitque ei: Accele-
ra, tria sata similæ commisce, & fac subcine-
ricios panes. * Ipse verò ad armentum cucur- 7
rit, & tulit inde vitulum tenerrimum, &
optimum, deditque puero: qui festinauit, &
coxit illum. * Tulit quoque butyrum, & lac, 8
& vitulum quem coxerat, & posuit coram
eis: ipse verò stabat iuxta eos sub arbore.
* Cùmque comedissent, dixerunt ad eum: 9
Vbi est Sara vxor tua? ille respondit: Ecce
in tabernaculo est. * Cui dixit: " Reuer- 10
Sup. 17. c. 19. Inf. 21. a. 1. Rom. 9. b. 9. 2. Pet. 3. a. 6.
tens veniam ad te tempore isto, vita comi-
te, & habebit filium Sara vxor tua. Quo
audito, Sara risit post ostium tabernaculi.
* Erant autem ambo senes, prouectæque 11
ætatis, & desierant Saræ fieri muliebria.
* Quæ risit occultè, dicens: Postquam con- 12
senui, & dominus meus vetulus est, volu-
ptati operam dabo? * Dixit autem Domi- 13
nus ad Abraham: Quare risit Sara, dicens:
Num verè paritura sum anus? * Numquid 14
Deo quidquam est difficile? iuxta cōdictum
reuertar ad te hoc eodem tempore, vita co-
mite, & habebit Sara filium. * Negauit Sara, 15
dicens: Non risi: timore perterrita. Dominus
autem: Non est, inquit, ita: sed risisti. * Cùm 16
ergo surrexissent inde viri, direxerunt oculos
cōtra Sodomam: & Abraham simul gradie-
17 batur, deducens eos. * Dixitque Dominus.
Num celare potero Abraham quæ gesturus
18 sum: * cùm futurus sit in gentem magnam,
Sap. 12. a. Inf. 32. a. 17.
ac robustissimam, & BENEDICENDÆ
19 sint in illo omnes nationes terræ? * Scio
C enim quòd præcepturus sit filijs suis, & do-
mui suæ post se vt custodiant viam Domini,
& faciant iudicium, & iustitiam: vt adducat
Dominus propter Abraham omnia, quæ lo-
20 cutus est ad eum. * Dixit itaque Dominus:
Clamor Sodomorum, & Gomorrhæ multi-
plicatus est, & peccatum eorum aggrauatū
21 est nimis. * Descendam, & videbo vtrū cla-
morem qui venit ad me, opere cōpleuerint:
22 an non est ita, vt sciam. * Conuerterūtque se
inde, & abierunt Sodomam: Abraham verò
23 adhuc stabat corā Domino. * Et appropin-
quans ait: Numquid perdes iustum cum im-
24 pio? * Si fuerint quinquaginta iusti in ciui-
tate, peribunt simul? & non parces loco illi
propter quinquaginta iustos, si fuerint in eo
25 * Absit à te, vt rem hāc facias, & occidas iu-
stum cum impio, fiatque iustus sicut impius
non est hoc tuū: qui iudicas omnem terram,
26 nequaquam facies iudicium hoc. * Dixitque
Dominus ad eū: Si inuenero Sodomis quin-
quaginta iustos in medio ciuitatis, dimittam
27 omni loco propter eos. * Respondensque
D Abrahā, ait: Quia semel cœpi loquar ad Do-
minum meum, cùm sim puluis, & cinis.
28 * Quid si minus quinquaginta iustis quin-
que fuerint? delebis, propter quadraginta
quinque, vniuersam vrbem? Et ait: Non de-
lebo, si inuenero ibi quadraginta quinque.
29 * Rursumq; locutus est ad eum: Sin autem
quadraginta ibi inuenti fuerint, quid facies?
Ait: Non percutiam propter quadraginta.
30 * Ne quæso, inquit, indigneris Domine, si lo-
quar: Quid si ibi inuenti fuerint triginta? Re-
spondit: Non faciam, si inuenero ibi triginta.
31 * Quia semel, ait cæpi, loquar ad Dñm meū.

Quid

lech rex Ceraræ,& tulit eam. * Venit autem 3
Deus ad Abimelech per somnum nocte, &
ait illi: En morieris propter mulierem,quam
tulisti:habet enim virum. * Abimelech verò 4
non tetigerat eam,& ait: Domine, num gen-
tem ignorantem,& iustã interficies? * Nõne 5
ipse dixit mihi:Soror mea est: & ipsa ait:Fra-
ter meus est? in simplicitate cordis mei, &
munditia manuũ mearum feci hoc.*Dixitq; 6
ad eum Deus: Et ego scio quòd simplici cor-
de feceris: & ideò custodiui te,ne peccares in
me, & non dimisi vt tangeres eam. * Nunc 7
ergo redde viro suo vxorem, quia propheta
est: & orabit pro te, & viues:si autẽ nolueris
reddere,scito,quòd morte morieris tu,& om-
nia,quæ tua sunt.*Statimq; de nocte consur- 8
gens Abimelech,vocauit omnes seruos suos:
& locutus est vniuersa verba hæc in auribus
eorum,timueruntq; omnes viri valdè. * Vo- 9
cauit autem Abimelech etiam Abraham, & C
dixit ei: Quid fecisti nobis? quid peccauimus
in te, quia induxisti super me,& super regnũ
meum peccatum grande? quæ non debuisti
facere,fecisti nobis. * Rursumq; expostulans, 10
11 ait: Quid vidisti, vt hoc faceres? *Respondit
Abraham:Cogitaui mecum,dicens: Forsitan
non est timor Dei in loco isto: & interficient
12 me propter vxorem meam: *aliàs autem &
" verè soror mea est,filia patris mei,& non fi-
13 lia matris meæ,& duxi eam in vxorẽ. * Post-
quam autem eduxit me Deus de domo pa-
tris mei,dixi ad eam: Hanc misericordiam fa-
cies mecum: In omni loco,ad quem ingredie-
14 mur,dices quòd frater tuus sim. *Tulit igitur
D Abimelech oues,& boues, & seruos, & ancil-
las,& dedit Abraham:reddiditque illi Saram
15 vxorem suam, * & ait:Terra corã vobis est,
16 vbicumque tibi placuerit habita. * Saræ au-
tem dixit: Ecce mille argenteos dedi fratri
tuo, hoc erit tibi in velmen oculorum ad
omnes, qui tecum sunt, & quocumque per-
17 rexeris:mementoque te deprehensam. *Orã-
te autem Abraham, sanauit Deus Abime-
lech & vxorem, ancillasque eius, & pepere-
18 runt: * concluserat enim Dominus omnem
vuluam domus Abimelech propter Saram
vxorem Abrahę.

CAP. XXI.

Sup. 17. c. 9. 8. b 10. Gal. 4. c. 3. Heb. 11. cap. 0. Mat. 1. a. 2.

VIsitauit autem Dominus Saram sicut " 1
promiserat: & impleuit, quæ locutus A
est. *Concepitque & " peperit filium in sene- 2
ctute sua, tempore quo prædixerat ei Deus.
* Vocauitque Abraham nomen filij sui,quẽ, 3
genuit ei Sara, Isaac: * & circumcidit eum 4
octauo die. sicut " præceperat ei Deus, * cùm 5
centum esset annorum:hac quippe ętate pa-
tris, natus est Isaac. *Dixitq; Sara:Risum fe- 6
cit mihi Deus: quicumque audierit, corride-
bit mihi. * Rursumq; ait: Quis auditurus 7
crederet Abraham, quòd Sara lactaret filiũ,
quem peperit ei iam seni? * Creuit igitur 8
puer, & ablactatus est: fecitq; Abrahã gran-
de conuiuium in die ablactationis eius: *Cũ- 9
que vidisset Sara filium Agar Aegyptiæ lu-
dentem cum Isaac filio suo, dixit ad Abra-
10 ham. * " Eijce ancillam hanc,& filium eius:
non enim erit hæres filius ancillæ cum filio
11 meo Isaac *Dure accepit hoc Abraham pro
12 filio suo. * Cui dixit Deus: non tibi videa-
B tur asperum super puero, & super ancilla
tua:omnia quæ dixerit tibi Sara,audi vocem
eius: quia " in Isaac vocabitur tibi semen.
13 * Sed & filium ancillæ faciam in gentẽ ma-
14 gnam,quia semẽ tuum est. * Surrexit itaque
Abraham manè, & tollens panem, & vtrem
aquæ, imposuit scapulæ eius, tradiditq; pue-
rum,& dimisit eam. Quæ cùm abijsset, erra-
15 bat in solitudine Bersabee. *Cùmq; cõsum-
pta esset aqua in vtre, abiecit puerum subter
16 vnam arborum,quæ ibi erant. * Et abijt, se-
ditq; è regione procul quantum potest arcus
iacere.dixit enim: Non videbo morientem
puerum: & sedens contra, leuauit vocem
suam,

suam,& fleuit. * Exaudiuit autem Deus vo- 17
cẽ pueri: vocauitq; Angelus Dei Agar de cęlo,
lo, dicens: Quid agis Agar? noli tim ere: xau-
diuit enim Deus vocem pueri de loco in quo
est. *Surge tolle puerum, & tene manum il- 18
lius: quia in gentem magnam faciam eum. C
*Aperuitq; oculos eius Deus: quæ vidẽs pu- 19
teũ aquæ, abijt,& impleuit vtrẽ, deditq; pue-
ro bibere. * Et fuit cum eo: qui creuit,& mo- 20
ratus est in solitudine, factusq; est iuuenis sa-
gittarius.* Habitauitque in deserto Pharan, 21
& accepit illi mater sua vxorem de Terra
Aegypti. * Eodẽ tẽpore dixit Abimelech, & 22
Phicol princeps exercitus eius ad Abraham:
Deus tecum est in vniuersis quæ agis. * Iura 23
ergo per Deum, ne noceas mihi, & posteris
meis, stirpiq; meæ: sed iuxta misericordiam,
u Sup. 20. d. 13. " quam feci tibi, facies mihi, & terrę in qua
versatus es aduena. * Dixitq; Abraham: Ego 24
iurabo. * Et increpauit Abimelech propter 25
puteũ aquæ quem vi abstulerant serui eius.
26 *Responditq; Abimelech: Nesciui quis fece-
rit hanc rem: sed & tu non indicasti mihi,
27 & ego non audiui præter hodie. * Tulit ita-
D que Abraham oues, & boues, & dedit Abi-
28 melech: percusseruntque ambo fœdus. * Et
statuit Abraham septem agnas gregis seor-
29 sum. * Cui dixit Abimelech: Quid sibi vo-
lunt septem agnæ istæ, quas stare fecisti seor-
30 sum? * At ille: Septem, inquit, agnas acci-
pies de manu mea: vt sint mihi in testimo-
31 nium, quam ego fodi puteũ istum. * Idcircò
vocatus est locus ille Bersabee: quia ibi vter-
32 que iurauit. * Et inierunt fœdus pro puteo
33 iuramenti. * Surrexit autem Abimelech, &
Phicol princeps exercitus eius, reuersiq; sunt
in terram Palæstinorum. Abraham verò
plantauit nemus in Bersabee, & inuocauit
34 ibi nomen Domini Dei ęterni. * Et fuit co-
lonus terræ Palæstinorum diebus multis.

CAP. XXII.

u Iudit. 8. c. 22. Heb. 11. d. 17.

QVæ postquã gesta sunt, " tentauit Deus 1
Abraham,& dixit ad eum: Abraham, A
Abraham. At ille respondit: Adsum. * Ait 2
illi: Tolle filium tuum vnigenitum, quem
dligis, Isaac, & vade in terram visionis: at-
que ibi offeres eum in holocaustum super
vnum montium quem monastrauero tibi.
* Igitur Abraham de nocte consurgens, stra- 3
uit asinum suum: ducens secum duos iuue-
nes,& Isaac filium suum: cùmque concidisset
ligna in holocaustum, abijt ad locum quem
præceperat ei Deus: * Die autem tertio, ele- 4
uatis oculis, vidit locum procul: * dixitque 5
ad pueros suos: Expectate hìc cũ asino: ego
& puer illuc vsque properantes, postquam
adorauerimus, reuertemur ad vos. * Tulit 6
quoque ligna holocausti, & imposuit super
Isaac filium suum: ipse verò portabat in ma-
nibus ignem,& gladium. Cũque duo perge-
rent simul, * dixit Isaac patri suo. Pater mi. 7
At ille respondit: Quid vis fili? Ecce, inquit,
ignis, & ligna: vbi est victima holocausti?
8 * Dixit autem Abraham: Deus prouidebit
sibi victimam holocausti, fili mi. Pergebant
9 ergo pariter: * & venerunt ad locum, quem
ostenderat ei Deus, in quo ædificauit altare,
& desuper ligna cõposuit: cùmque alligasset
Isaac filium suum, posuit eum in altare su-
10 per struem lignorum. * Extẽditq; manum,&
arripuit gladium, vt immolaret filium suum.
11 *Et ecce Angelus Dñi de cęlo clamauit, di-
cens. Abrahã, Abrahã. Qui respondit: Adsum.
12 *Dixitq; ei. Non extendas manum tuam su-
C per puerum, neque facias illi quidquam: nũc
cognoui quòd times Deum; & non pepercisti
vnigenito filio tuo propter me. * Leuauit
13 Abrahã oculos suos, viditq; post tergũ arietẽ
inter vepres hærentem cornibus, quem assu-
mens obtulit holocaustum pro filio. * Appel-
14 lauitque nomen loci illius, Dñs videt. Vnde
vsq; hodie dicitur: In mõte Dominus videbit.
15 * Vocauit autem Angelus Domini Abrahã
16 secundo de cęlo dicens: * " Per memetipsum
iuraui,

u Psal. 10[illegible] 9. Luc. 1. [illegible] Eccl. 4[illegible] 21. Heb. 6. [illegible] 1. Mac[illegible] 52. Luc. [illegible]

iuraui, dicit Dominus: quia feciſti hanc rem,
& non pepercisti filio tuo vnigenito pro-
pter me, *benedicam tibi, & multiplicabo 17
ſemen tuum ſicut ſtellas cœli, & velut are- D
nam, quæ eſt in littore maris: poſſidebit ſe-
men tuum portas inimicorum ſuorum, *& 18
"BENEDICENTVR in ſemine tuo omnes
gentes terræ, quia obediſti voci meæ. * Re- 19
uerſus eſt Abrahā ad pueros ſuos, abierunt-
que Berſabee ſimul, & habitauit ibi. *His ita 20
geſtis, nuntiatum eſt Abrahæ, quòd Melcha
quoque genuiſſet filios Nachor fratri ſuo,
21 *Hus primogenitum, & Buz fratrem eius,
22 & Camuel patrem Syrorum, * & Caſed, &
23 Azau, Pheldas quoque, & Iedlaph, * ac
Bathuel, de quo nata eſt Rebecca: octo
iſtos genuit Melcha, Nachor fratri Abra-
24 hæ. * Concubina verò illius, nomine Ro-
ma, peperit Tabee, & Gaham, & Tahas, &
Maacha.

" Sup. 12. [...]. 3. 18. c. [1]8. Inf. 26. a. 4. Act. 3. ad 25. Eccl. 44. d. [2]5.

CAP. XXIII.

VIxit autem Sara cētum vigintiſeptem 1
annis. * Et mortua eſt in ciuitate Ar-
bee, quæ eſt Hebrō, in terra Chanaā: venitq; 2
Abrahā vt plāgeret, & fleret eā. *Cūque ſur- 3
rexiſſet ab officio funeris, locutus eſt ad fi-
lios Heth, dicēs: *Aduena ſum, & peregrinus 4
apud vos: date mihi ius ſepulchri vobiſcū, vt
ſepeliam mortuū meum. *Reſponderūt filij 5
Heth, dicentes: *Audi nos domine, princeps 6
Dei es apud nos: in electis ſepulchris noſtris
ſepeli mortuū tuū: nulluſq; te prohibere po-
terit, quin in monumento eius ſepelias mor-
tuum tuū. *Surrexit Abraham, & adorauit 7
populum terrę, filios videlicet Heth: *dixitq; 8
ad eos: Si placet animæ veſtræ, vt ſepeliam B
mortuū meum, audite me, & intercedite pro
me apud Ephron filium Seor: * vt det mihi 9
ſpeluncam duplicē, quam habet in extrema
parte agri ſui: pecunia digna tradat eā mihi
corā vobis in poſſeſſionem ſepulchri. *Ha- 10
bitabat autem Ephron in medio filiorum
Heth. Reſponditque Ephron ad Abraham
cunctis audientibus, qui ingrediebātur por-
tam ciuitatis illius, dicens: *Nequaquam ita 11
fiat, domine mi, ſed tu magis auſculta quod
loquor: Agrum trado tibi, & ſpeluncam
quæ in eo eſt, præſentibus filijs populi mei, C
ſepeli mortuum tuum. *Adorauit Abrahā 12
coram populo terræ. * Et locutus eſt ad 13
Ephron circumſtante plebe: Quæſo, vt au-
dias me: Dabo pecuniam pro agro: ſuſcipe
eam, & ſic ſepeliam mortuum meum in eo.
14 *Reſponditque Ephron. *Domine mi, au-
15 di me: Terra quam poſtulas quadringen-
tis ſiclis argenti valet: iſtud eſt pretium in-
ter me & te: ſed quātum eſt hoc? ſepeli mor-
16 tuum tuum. *Quod cùm audiſſet Abrahā,
appendit pecuniam, quam Ephron poſtula-
uerat, audientibus filijs Heth, quadringen-
tos ſiclos argenti probatæ monetæ publicæ.
17 *Confirmatuſq; eſt ager quondam Ephro-
D nis, in quo erat ſpelunca duplex, reſpiciens
Mambre, tam ipſe, quàm ſpelunca, & om-
nes arbores eius in cunctis terminis eius per
18 circuitum, * Abrahæ in poſſeſſionem, vi-
dentibus filijs Heth, & cunctis, qui intrabant
19 portam ciuitatis illius. * Atque ita ſepeli-
uit Abraham Saram vxorem ſuam in ſpe-
lunca agri duplici, quæ reſpiciebat Mam-
bre, hæc eſt Hebron in terra Chanaan.
20 *Et confirmatus eſt ager, & antrum, quod
erat in eo, Abrahæ in poſſeſſionem monu-
menti à filijs Heth.

CAP. XXIV.

1 ERat autem Abraham ſenex dierumque
A multorum: & Dominus in cunctis be-
2 nedixerat ei. *Dixitque ad ſeruum ſeniorem
domus ſuæ, qui præerat omnibus quæ habe-
bat: "Pone manū tuam ſubter femur meum,
3 * vt adiurem te per Dominum, Deum cœli
& terræ, vt non accipias vxorem filio meo

" Inf. 47. g. 29.

de filiabus Chananæorum, inter quos habito;
* sed ad terram & cognationem meam pro- 4
ficiscaris, & inde accipias vxorem filio meo
Isaac. * Respondit seruus: Si noluerit mulier 5
venire mecum in terram hanc, numquid re-
ducere debeo filium tuum ad locum, de quo
tu egressus es? * Dixitque Abrahã: Caue, ne 6
Deus. quando reducas filium meum illuc. * Dñs 7
cœli, & terrę, qui tulit me de domo patris
mei, & de terra natiuitatis meæ, qui locutus
a Sup. 12. b. 7. 13. d. 5. & 15. d. 18. Inf. 26. a. 2. est mihi, & iurauit mihi, dicens: a Semini tuo
dabo terram hanc: ipse mittet Angelum suũ
coram te, & accipies inde vxorem filio meo:
* sin autem mulier noluerit sequi te, non te- 8
neberis iuramento: filium meum tantum ne
reducas illuc. * Posuit ergo seruus manum 9
sub femore Abraham domini sui, & iurauit
illi super sermone hoc. * Tulitq; decem ca- 10
melos de grege domini sui, & abijt, ex omni- B
bus bonis eius portans secum, profectusque
perrexit in Mesopotamiam ad vrbem Na-
chor. * Cúmque camelos fecisset accumbere 11
extra oppidũ iuxta puteũ aquę vesperè, eo
tẽpore, quo solẽt mulieres egredi ad hauriẽ-
dam aquã, dixit: orauit Dñm, dicens: * Dñe 12
Deus domini mei Abraham occurre obsecro
mihi hodie, & fac misericordiã cum domino
meo Abraham. * Ecce ego sto propè fontẽ 13
aquę, & filię habitatorũ huius ciuitatis egre-
dietur ad hauriendam aquã. * Igitur puel- 14
la, cui ego dixero: Inclina hydriam tuam vt
bibã: & illa responderit, Bibe, quin & camelis
tuis dabo potũ: ipsa est, quã præparasti seruo
tuo Isaac: & per hoc intelligam quòd feceris
misericordiã cum dño meo Abrahã. * Nec- 15
dum intra se verba compleuerat, & ecce Re-
becca egrediebatur, filia Bathuel, filij Mel-
chæ vxoris Nachor fratris Abraham, ha-
bens hydriam in scapula sua: * puella deco- 16
ra nimis, virgoque pulcherrima, & incognita
ta viro: descẽderat autẽ ad fontem, & imple-
uerat hydriã aqua, ac reuertebatur. * Occur- 17
ritque ei seruus, & ait. Pauxillum aquæ mihi C
ad bibendum præbe de hydria tua. * Quæ 18
respondit: Bibe domine mi, celeriterque de-
posuit hydriam super vlnam suam, & dedit
ei potum. * Cũque ille bibisset, adiecit: Quin 19
& camelis tuis hauriam aquam, donec cun-
cti bibant. * Effundẽsque hydriam in cana- 20
libus, recurrit ad puteum, vt hauriret aquã:
& haustam omnibus camelis dedit. * Ipse 21
autem cõtemplabatur eam tacitus, scire vo-
lens vtrum prosperũ iter suum fecisset Do-
minus, an non. * Postquam autem biberunt 22
cameli, protulit vir inaures aureas, appen-
dentes siclos duos, & armillas totidem põdo
siclorum decem. * Dixitque ad eam: Cuius 23
es filia? indica mihi: est in domo patris tui lo-
cus ad manendum? * Quæ respondit: Filia 24
sum Bathuelis, filij Melchę, quem peperit ei
25 Nachor: * Et addidit, dicens: Palearum
quoque, & fœni plurimum est apud nos, &
26 locus spatiosus ad manendum. * Inclinauit
27 se homo, & adorauit Dominum, * dicens:
Benedictus Dñs Deus domini mei Abrahã,
qui non abstulit misericordiam, & verita-
tem suam à domino meo, & recto itinere me
28 perduxit in domũ fratris domini mei. * Cu-
currit itaque puella, & nuntiauit in domum
29 matris suæ omnia, quæ audierat. * Habebat
autem Rebecca fratrem nomine Laban, qui
D festinus egressus est ad hominẽ, vbi erat fons.
30 * Cúmque vidisset inaures, & armillas in
manibus sororis suæ, & audisset cuncta ver-
ba referentis: Hæc locutus est mihi homo:
venit ad virum, qui stabat iuxta camelos, &
31 propè fontem aquæ: * dixitque ad eum: In-
gredere, benedicte Domini: cur foris stas?
32 præparaui domum, & locum camelis. * Et
introduxit eum in hospitium: ac destrauit
camelos, deditque paleas, & fœnum, & aquam
ad lauandos pedes eius, & virorum qui ve-
33 nerant cum eo. * Et appositus est in conspe-
spectu eius panis: Qui ait: Nõ comedam, do-
nec loquar sermones meos. Respondit ei: Lo-
34 quere. * At ille: Seruus, inquit, Abraham
35 sum: * & Dominus benedixit domino meo
valdè, magnificatusque est: & dedit ei oues,
& boues, argentũ, & aurũ, seruos, & ancillas,
36 camelos, & asinos. * Et peperit Sara vxor
domini mei filium domino meo in senectute
37 sua, deditque illi omnia, quæ habuerat: * Et
adiurauit me dominus meus, dicens: Nõ acci-
pies vxorẽ filio meo de filiabus Chananæo-
38 rum, in quorum terra habito: * sed ad domũ
patris mei perges, & de cognatione mea acci-
39 pies vxorẽ filio meo: * ego verò respondi do-
mino meo: Quid si noluerit venire mecum
40 mulier? * Dñs, ait, in cuius cõspectu ambulo,
E mittet Angelum suum tecum, & diriget viã
tuam: accipiesque vxorẽ filio meo de cogna-
41 tione mea, & de domo patris mei. * Innocens
eris à maledictione mea, cùm veneris ad pro-
42 pinquos meos, & nõ dederint tibi. * Veni ego
hodie ad fontem aquę, & dixi: Dñe Deus do-
mini mei Abraham, si direxisti viam meam,
43 in qua nunc ambulo, * ecce sto iuxta fõtem
aquæ, & virgo quę egredietur ad hauriendã
aquam, audierit à me: Da mihi pauxillum
44 aquæ ad bibendum ex hydria tua: * & dixe-
rit mihi: Et tu bibe, & camelis tuis hauriam:
ipsa est mulier, quã præparauit Dñs filio do-
45 mini mei. * Dumque hæc tacitus mecũ vol-
uerem, apparuit Rebecca veniens cum hy-
dria, quam portabat in scapula: descenditque
ad fontem, & hausit aquam. Et aio ad eã: Da
46 mihi paululũ bibere. * Quæ festinans depo-
suit hydriam de humero, & dixit mihi: Et tu
bibe, & camelis tuis tribuam potum: Bibi, &
47 adaquaui camelos. * Interrogauique eã, &
dixi:

dixi: Cuius es filia? Quæ respondit: Filia Ba-
thuelis sum, filij Nachor, quem peperit ei
Melcha. Suspendi itaq; inaures ad ornandam
faciẽ eius, & armillas posui in manibus eius.
* Pronusque adoraui Dñm, benedicens do- 48
mino Deo domini mei Abrahã, qui perduxit
me recto itinere, vt sumerẽ filiam fratris do-
mini mei filio eius. *Quamobrẽ si facitis mi-
sericordiam, & veritatem cum domino meo,
indicate mihi: sin autem aliud placet, & hoc
dicite mihi, vt vadã ad dexteram, siue ad si-
nistram, *Responderuntque Laban, & Ba- 50
thuel: A Dño egressus est sermo: non possu-
mus extra placitum eius quidquã aliud lo-
qui tecum. * En Rebecca coram te est, tolle 51
eã, & proficiscere, & sit vxor filij domini tui,
sicut locutus est Dñs. *Quod cùm audisset 52
puer Abraham, procidens adorauit in terrã
Dñm. * Prolatisque vasis argenteis, & au- 53
reis, ac vestibus, dedit ea Rebeccæ pro mune-
re, fratribus quoque eius, & matri dona ob-
tulit. *Inito conuiuio, vescẽtes pariter, & bi- 54
bentes manserunt ibi. Surgens autem manè
locutus est puer: Dimittite me, vt vadam ad
dñm meum. *Responderũtque fratres eius, 55
& mater: Maneat puella saltem decem dies
apud nos, & posteà proficiscetur. * Nolite, 56
ait, me retinere, quia Dñs direxit viam meã:
dimittite me, vt pergam ad dominũ meum.
*Et dixerunt: Vocemus puellam, & quæra- 57
mus ipsius voluntatẽ. *Cùmque vocata ve- 58
nisset, sciscitati sunt: Vis ire cum homine G
isto? Quæ ait: Vadã. *Dimiserunt ergo eã, & 59
nutricem illius Deborã, seruumque Abrahã,
& comites eius, *imprecãtes prospera sorori 60
suæ, atque dicentes: Soror nostra es, crescas in
mille millia, & possideat semen tuum portas
inimicorum suorum. * Igitur Rebecca, & 61
puellæ illius ascensis camelis, secutæ sunt vi-
rum: qui festinus reuertebatur ad dominum
suum: *eo autẽ tempore deambulabat Isaac
per viam, quæ ducit ad puteum, cuius nomẽ
est Viuentis, & videntis: habitabat enim in
Supra 16. d.14. terra australi:* & egressus fuerat ad meditã- 63
dum in agro, inclinata iam die: cùmque ele-
uasset oculos, vidit camelos venientes pro-
cul. *Rebecca quoque cõspecto Isaac, descẽ- 64
dit de camelo, * & ait ad puerum: Quis est 65
ille homo, qui venit per agrum in occursum
nobis? Dixitq; ei: Ipse est dominus meus. At
illa tollẽs citò palliũ suũ, operuit se. *Seruus 66
autẽ cuncta, quę gesserat, narrauit dño suo
Isaac. *Qui introduxit eam in tabernaculũ 67
Sarę matris suę, & accepit eam vxorem: & in
tãtum dilexit eam, vt dolorem, qui ex mor-
te matris eius acciderat, temperaret.

CAP. XXV.

1.Par.1.c.32. Abraham verò aliam duxit vxorem 1
nomine Ceturã: *quæ peperit ei Zam- A
ran, & Iecsan, & Madan, & Madian, & Ies- 2
3 boc, & Sue. *Iecsan quoque genuit Saba, &
Dadan. Filij Dadan fuerunt Assurim, & La-
4 tusim, & Loomim. *At verò ex Madian or-
tus est Epha, & Epher, & Henoch, & Abida,
5 & Eldaa: omnes hi filij Ceturæ. *Deditque
Abraham cuncta quæ possederat, Isaac:
6 *filijs autem cõcubinarum largitus est mu-
nera, & separauit eos ab Isaac filio suo, dum
adhuc ipse viueret, ad plagam orientalem.
7 *Fuerunt autem dies vitæ Abrahæ, centum
8 septuaginta quinque anni. * Et deficiens
mortuus est in senectute bona, prouectæque
9 ætatis, & plenus dierum: * congregatusque
est ad populum suum. *Et sepelierunt eum
Isaac, & Ismael filij sui in spelunca duplici,
quæ sita est in agro Ephron filij Seor He-
10 thæi, è regione Mambre, * quam emerat à
filijs Heth: ibi sepultus est ipse, & Sara vxor
11 eius. *Et post obitum illius benedixit Deus
B Isaac filio eius, qui habitabat iuxta puteum
12 nomine Viuentis, & videntis. * Hæ sunt ge-
nerationes Ismael filij Abrahæ, quem pepe-
13 rit ei Agar Aegyptia, famula Saræ: & *hæc
nomina filiorum eius in vocabulis, & gene-
rationibus suis. ‖ Primogenitus Ismaelis Na- ‖ 1. Par. 6. 29.
baioth, deinde Cedar, & Adbeel, & Mabsam,
14 *Masma quoque, & Duma, & Massa, *Ha-
15 dar, & Thema, & Iethur, & Naphis, &
16 Cedma. *Isti sunt filij Ismaelis: & hæc no-
mina per castella, & oppida eorum, duode-
17 cim principes tribuum suarum. *Et facti sũt
anni vitæ Ismaelis centum triginta septem,
deficiensq; mortuus est, & appositus ad po-
18 pulum suum. * Habitauit autem ab Heuila
C vsque Sur, quæ respicit Ægyptum introeun-
tibus Assyrios, coram cunctis fratribus suis
19 obijt. *Hæ quoque sunt generationes Isaac
20 filij Abraham: Abraham genuit Isaac: *qui
cum quadraginta esset annorũ, duxit vxo-
rem Rebeccam filiam Bathuelis Syri de Me-
21 sopotamia, sororem Laban. *Deprecatusq;
est Isaac Dominum pro vxore sua, eò quòd
esset sterilis: qui exaudiuit eum, & dedit con-
22 ceptum Rebeccæ. * Sed collidebantur in
vtero eius paruuli; quæ ait: Si sic mihi futu-
rum erat, quid necesse fuit concipere? Perre-
23 xitque, vt consuleret Dominum. * Qui re-
spondens, ait: ‖ Duę gentes sunt in vtero tuo, ‖ Rom. 9.c. 10.
& duo populi ex ventre tuo diuidentur, po-
pulusque populum superabit, & maior ser-
24 uiet minori. *Iam tempus pariendi aduene-
rat, & ecce gemini in vtero eius reperti sunt.
25 * ‖ Qui prior egressus est, rufus erat, & totus ‖ Osee 12. a. 3.
D in morem pellis hispidus: vocatumque est
nomen eius Esau. ‖ Protinus alter egrediens, ‖ Matt. 1. a. 1.
plantam fratris tenebat manu: & idcircò ap-
26 pellauit eum Iacob. * Sexagenarius erat
27 Isaac, quando nati sunt ei paruuli. *Quibus
adultis, factus est Esau vir gnarus venandi,
& homo agricola: Iacob autem vir simplex
B 2 habi-

habitabat in tabernaculis. * Isaac amabat 28
Esau,eò quòd de venationibus illius vescere-
tur: & Rebecca diligebat Iacob. *Coxit au- 29
tem Iacob pulmentum:ad quem cùm venis-
set Esau de agro lassus: *ait: Da mihi de co- 30
ctione hac rufa, quia oppidò lassus sum.
" Heb. 12. c. 16. Abdia 1. a. Quam ob causam vocatum est nomen eius"
Edom. *Cui dixit Iacob: Vende mihi primo- 31
genita tua: *Ille respondit: En morior, quid 32
mihi proderunt primogenita? * Ait Iacob: 33
Iura ergo mihi. Iurauit ei Esau, & vendidit
primogenita. *Et sic accepto pane,& lentis 34
edulio, comedit, & bibit, & abijt, paruipen-
dens quòd primogenita vendidisset.

CAP. XXVI.

ORta autem fame super terram post eã 1
sterilitatem quæ acciderat in diebus A
Abraham, abijt Isaac ad Abimelech regem
Palæstinorum in Gerara. * Apparuitque ei 2
Dñs,& ait: Ne descendas in Aegyptum, sed
quiesce in terra, quam dixero tibi: *Et pere- 3
grinare in ea, eroque tecum,& benedicam ti-
ti:tibi enim & semini tuo dabo vniuersas re-
" Sup. 12. b. 7. 1. 15. d. 18. giones has," complens iuramentũ quod spo-
pondi Abraham patri tuo:*Et multiplicabo 4
semen tuũ sicut stellas cęli: daboque posteris
" Sup. 12. a. 3. 18. c. 18. 22. d. 17. 8. c. 19. tuis vniuersas regiones has: " & BENEDI- B
CENTVR in semine tuo omnes gentes ter-
ræ, *eò quòd obedierit Abraham voci meæ, 5
& custodierit præcepta, & mandata mea, &
ceremonias, legesque seruauerit. *Mãsit ita- 6
que Isaac in Geraris. * Qui cùm interroga- 7
retur à viris loci illius super vxore sua, re-
spõdit: Soror mea est: timuerat enim cõfiteri
quòd sibi esset sociata coniugio, reputans ne
fortè interficerent eũ propter illius pulchri-
tudinem. *Cùmque pertransissent dies plu- 8
rimi,& ibidem moraretur, prospiciens Abi-
melech rex Palæstinorum per fenestram, vi-
dit eum iocantem cum Rebecca vxore sua.
*Et accersito eo, ait: Perspicuum est, quòd 9
vxor tua sit: cur mẽtitus es eam sororẽ tuam
esse? Respondit: Timui ne morerer propter
eam. * Dixitque Abimelech: Quare impo- 10
suisti nobis? potuit coire quispiam de populo
cum vxore tua, & induxeras super nos grã- C
de peccatum. Præcepitque omni populo, di-
cens: *Qui tetigerit hominis huius vxorem, 11
morte morietur. *Seuit autem Isaac in terra 12
illa, & inuenit in ipso anno centuplum: be-
nedixitque ei Dominus. * Et locupletatus 13
est homo,& ibat proficiens, atq; succrescens,
donec magnus vehemẽter effectus est: *ha- 14
buit quoque possessiones ouium, & armẽto-
rum,& familiæ plurimum. Ob hoc inuiden-
tes ei Palæstini, * omnes puteos quos fode- 15
rant serui patris illius Abraham, illo tempo- D
re obstruxerunt, implentes humo: * intan- 16
tum, vt ipse Abimelech diceret ad Isaac: Re-
cede à nobis, quoniam potentior nobis factus
17 es valdè. * Et ille discedens, vt veniret ad
18 torrentem Geraræ, habitaretque ibi: * rur-
sum fodit alios puteos, quos foderãt serui pa-
tris sui Abraham, & quos illo mortuo, olim
obstruxerant Philisthijm, appellauitque eos
eisdẽ nominibus, quibus antè pater vocaue-
19 rat. *Foderuntq; in Torrente,& repererunt
20 aquã viuam.* Sed & ibi iurgium fuit pasto-
rum Geraræ aduersus pastores Isaac, dicen-
tium:Nostra est aqua: quam ob rem nomen
putei ex eo, quod acciderat, vocauit Calum-
21 niam. *Foderunt autem & aliũ: & pro illo
E quoq; rixati sunt, appellauitque eum, Inimi-
22 citias. *Profectus inde, fodit alium puteum,
pro quo non contenderunt: itaque vocauit
nomen eius, Latitudo, dicens: Nunc dilatauit
nos Dominus, & fecit crescere super terram.
23 * Ascendit autem ex illo loco in Bersabee,
24 * vbi apparuit ei Dñs in ipsa nocte, dicens:
Ego sum Deus Abraham patris tui, noli ti-
mere, quia ego tecum sum: benedicam tibi,&
multiplicabo semen tuum propter seruum
25 meum Abraham. *Itaq; ædificauit ibi alta-
F re: & inuocato nomine Dñi, extendit taber-
naculum: præcepitque seruis suis, vt foderẽt
26 puteum. * Ad quem locum cùm venissent
de Geraris Abimelech & Ochozath amicus
27 illius,& Phicol dux militum, *locutus est eis
Isaac: Quid venistis ad me hominem, quem
28 odistis,& expulistis à vobis? *Qui responde-
rũt: Vidimus tecum esse Dñm,& idcircò nos
diximus: Sit iuramentum inter nos, & inea-
29 mus fœdus, *vt non facias nobis quidquam
mali, sicut & nos nihil tuorum attigimus,
nec fecimus quod te læderet: sed cum pace
30 dimisimus auctum benedictione Dñi. *Fe-
cit ergo eis conuiuium,& post cibum,& po-
31 tum * surgentes manè, iurauerunt sibi mu-
G tuò: dimisitq; eos Isaac pacificè in locum suũ.
32 *Ecce autem venerũt in ipso die serui Isaac
annuntiantes ei de puteo, quem foderant,
33 atque dicentes: Inuenimus aquam. *Vnde
appellauit eum, Abundantiã: & nomen vrbi
impositum est Bersabee, vsque in præsẽtem
34 diem. * Esau verò quadragenarius duxit
vxores, Iudith filiam Beeri Hethæi, & Base-
35 math filiam Elon eiusdem loci: * " quæ am- " Inf. 27. 46.
bæ offenderant animum Isaac, & Rebeccæ.

CAP. XXVII.

1 SEnuit autem Isaac, & caligauerunt ocu-
A li eius,& videre non poterat: vocauitque
Esau filium suum maiorem, & dixit ei: Fili
2 mi? Qui respondit: Adsum. *Cui pater: Vi-
des, inquit, quod senuerim, & ignorem diem
3 mortis meæ. *Sume arma tua, pharetram, &
arcum, & egredere foras: cũque venatu ali-
4 quid apprehenderis, *fac mihi inde pulmen-
tum, sicut velle me nosti, & affer vt come-
dam: & benedicat tibi anima mea antequã
5 moriar. *Quod cùm audisset Rebecca, & il-
le abijs-

le abiisset in agrum vt iussionem patris im-
pleret, *dixit filio suo Iacob: Audiui patrem 6
tuum loquentem cum Esau fratre tuo,& di-
centem ei: *Affer mihi de venatione tua, & 7
fac cibos,vt comedam, & benedicam tibi co- B
ram Domino antequam moriar. *Nunc er- 8
go fili mi, acquiesce consilijs meis: *& per-
gens ad gregem, affer mihi duos hędos opti-
mos, vt faciam ex eis escas patri tuo, quibus
libenter vescitur:*quas cum intuleris,& co- 10
mederit,benedicat tibi priusquam moriatur.
*Cui ille respondit: Nosti quòd Esau frater 11
meus homo pilosus sit,& ego lenis:*si attre- 12
ctauerit me pater meus, & senserit, timeo ne
putet me sibi voluisse illudere, & inducā su-
per me maledictionem pro benedictione.
*Ad quem mater: In me sit,ait, ista maledi- 13
ctio,fili mi: tantum audi vocē meam, & per-
gens affer, quæ dixi. *Abijt,& attulit dedit- 14
que matri. Parauit illa cibos, sicut velle no-
uerat patrem illius. *Et vestibus Esau valdè 15
bonis,quas apud se habebat domi,induit eū:
*pelliculasque hędorum circumdedit ma- 16
nibus,& colli nuda protexit. *Deditq; pul- 17
mentum, & panes, quos coxerat, tradidit,
*Quibus illatis, dixit: Pater mi? At ille re- 18
spondit: Audio. Quis es tu fili mi? *Dixitq; 19
Iacob: Ego sum primogenitus tuus Esau: fe- C
ci sicut præcepisti mihi: surge,sede,& come-
de de venatione mea, vt benedicat mihi ani-
ma tua. *Rursumque Isaac ad filium suum: 20
Quo modo? inquit,tam citò inuenire potui-
sti,fili mi?Qui respondit: Volūtas Dei fuit vt
cito occurreret mihi, quod volebā. *Dixit- 21
que Isaac: Accede huc, vt tangam te fili mi,
& probem vtrum tu sis filius meus Esau, an
non. *Accessit ille ad patrem,& palpato eo, 22
dixit Isaac: Vox quidem, vox Iacob est: sed
manus, manus sunt Esau.*Et non cognouit 23
eum, quia pilosæ manus similitudinem ma-
ioris expresserant. Benedicens ergo illi, *ait: 24
Tu es filius meus Esau? Respondit, Ego sum.
*At ille: Affer mihi,inquit,cibos de venatio- 25
ne tua, fili mi, vt benedicat tibi anima mea. D
Quos cum oblatos comedisset, obtulit ei etiā
vinum: quo hausto,*dixit ad eum: Accede 26
ad me,& da mihi osculum,fili mi.*Accessit, 27
& osculatus est eum. Statimq; vt sensit vesti-
mentorum illius fragrātiam, benedicens illi,
ait: Ecce odor filij mei,sicut odor agri pleni,
cui benedixit Dñs. * Det tibi Deus de rore 28
cęli,& de pinguedine terræ abundantiā fru-
menti,& vini.*Et seruiāt tibi populi,& ado- 29
rēt tribus: esto dominus fratrum tuorum,&
incuruentur ante te filij matris tuæ:qui ma- E
ledixerit tibi,sit ille maledictus: & qui bene-
dixerit tibi,benedictionibus repleatur. *Vix 30
Isaac sermonem impleuerat: & egresso Ia-
cob foras, venit Esau, * coctosque de vena- 31
tione cibos intulit patri, dicens: Surge pater
mi,& comede de venatione filij tui: vt bene-
32 dicat mihi anima tua. *Dixitque illi Isaac:
Quis enim es tu? Qui respondit: Ego sum fi-
33 lius tuus primogenitus Esau.*Expauit Isaac
stupore vehementi: & vltra quam credi po-
test,admirans,ait. Quis igitur ille est,qui du-
dum captam venationē attulit mihi, & co-
medi ex omnibus priusquam tu venires? be-
34 nedixiq; ei,& erit benedictus. *Auditis Esau
sermonibus patris, irrugijt clamore magno:
& consternatus, ait: Benedic etiam & mihi,
35 pater mi. * Qui ait: Venit germanus tuus
fraudulenter, & accepit benedictionē tuam.
36 *At ille subiunxit. Iustè vocatum est nomē u Sup. 25. d. 35.
F eius Iacob: supplantauit enim me en altera
vice: " primogenita mea ante tulit,& nūc se-
cundo surripuit benedictionem meam.Rur-
sumq; ad patrem: Numquid non reseruasti,
37 ait, & mihi benedictionem? * Respondit
Isaac: Dominum tuum illum constitui, &
omnes fratres eius seruituti illius subiugaui:
frumēto,& vino stabiliui eū,& tibi post hęc,
38 fili mi, vltra quid faciam? *Cui Esau: Num
vnam,inquit,tantum benedictionem habes,
pater? mihi quoque, obsecro, vt benedicas.
39 Cumq; eiulatu magno fleret, *motus Isaac, u Heb. 11. d.
dixit ad eum. " In pinguedine terrę,& in ro- 17.
40 re cęli desuper*erit benedictio tua. Viues in
gladio, & fratri tuo seruies: tempusque ve-
niet, cum excutias, & soluas iugum eius de
41 ceruicibus tuis. * Oderat ergo semper Esau
G Iacob pro benedictione, qua benedixerat ei
pater: dixitque in corde suo: " Venient dies u Abd. 1. c. 10.
luctus patris mei, & occidam Iacob fratrem
42 meum. *Nunciata sunt hæc Rebeccæ: quæ
mittens, & vocans Iacob filium suum, dixit
ad eū: Ecce Esau frater tuus minatur,vt oc-
43 cidat te. * Nunc ergo, fili mi, audi vocem
meam, & consurgens fuge ad Labā fratrem
44 meum in Haran: * habitabisq; cum eo dies
45 paucos,donec requiescat furor fratris tui,*& u Sup. 26. g. 35.
cesset indignatio eius, obliuiscaturq; eorum,
quæ fecisti in eum:postea mittam,& adducā
te inde huc, cur vtroq; orbabor filio in vno
46 die?Dixitq;Rebecca ad Isaac: Tędet me vitę
meæ propter filias Heth: si accaperit Iacob
vxorem de stirpe huius terræ, nolo viuere.

CAP. XXVIII.

1 A VOcauit itaque Isaac Iacob,& benedixit
eū, pręcepitque ei dicens: Noli accipe-
2 re coniugē de genere Chanaan. *Sed vade,
& proficiscere in Mesopotamiam Syriæ, ad
domum Bathuel patris matris tuæ, & acci-
pe tibi inde vxorē de filiabus Laban auun-
3 culi tui. * Deus autem omnipotens benedi-
cat tibi, & crescere te faciat, atque multipli-
4 cet: vt sis in turbas populorum. *Et det tibi
benedictiones Abrahæ, & semini tuo post
te: vt possideas terram peregrinationis tuæ, u Osee 12.
5 quam pollicitus est auo tuo."Cumque dimi-

sisset eum Isaac, profectus venit in Mesopo-
tamiam Syriæ ad Laban filium Bathuel Sy-
ri, fratrem Rebeccæ matris suæ. * Videns au- 6
tē Esau quòd benedixisset pater suus Iacob, B
& misisset eum in Mesopotamiam Syriæ, vt
inde vxorem duceret; & quòd post benedi-
ctionem præcepisset ei, dicens: Non accipies
vxorem de filiabus Chanaan: *quodq; obe- 7
diens Iacob parentibus suis isset in Syriam: 8
*probans quoque quòd nō libenter aspiceret
filias Chanaan pater suus: *iuit ad Ismaelē, 9
& duxit vxorem absque iis quas priùs habe-
bat, Maheleth filiam Ismael filij Abraham,
sororem Nabaioth. * Igitur egressus Iacob 10
de Bersabee, pergebat Haran. *Cùmque ve- 11
nisset ad quendam locum, & vellet in eo re-
quiescere post solis occubitum, tulit de lapi-
dibus qui iacebant, & supponens capiti suo,
dormiuit in eodem loco. * Viditq; in somnis 12
scalam stantem super terram, & cacumen il-
lius tāgens cęlum: Angelos quoq; Dei ascen- C
dentes & descendentes per eam, *& Domi- 13
num innixum scalæ dicentem sibi: ‖ Ego sū
‖ Inf. 35. a. 1. 48. 2. 3. Dominus Deus Abraham patris tui, & Deus
Isaac: Terram, in qua dormis, tibi dabo &
semini tuo. * Eritq; semen tuum quasi pul- 14
a Deu. 12. c. 20. & 19. c. 14. uis terræ: a dilataberis ad Occidētem, & Oriē-
tem, & Septentrionem, & Meridiem: ‖& BE-
‖ Sup. 26. a. 4. NEDICENTVR IN TE & in semine tuo
cunctæ tribus terræ. * Et ero custos tuus 15
quocumque perrexeris, & reducam te in ter-
ram hanc: nec dimittā nisi compleuero vni-
uersa quæ dixi. *Cùmq; euigilasset Iacob de 16
somno, ait: Verè Dominus est in loco isto, &
ego nesciebam. * Pauensq; Quàm terribilis 17
Inf. 31. b. 13. est, inquit, locus iste? non est hìc aliud nisi D
domus Dei, & porta cęli. *Surgens ergo Ia- 18
cob mane, tulit lapidem, quem supposuerat
capiti suo, & erexit in titulum, fundens oleū
desuper. *Appellauitq; nomen vrbis Bethel, 19
quę priùs Luza vocabatur. * Vouit etiā vo- 20
tum, dicens: Si fuerit Deus mecum, & custo-
dierit me in via, per quam ego ambulo, &
dederit mihi panem ad vescendum, & vesti-
21 mentum ad induendum, *reuersusq; fuero
prosperè ad domum patris mei: erit mihi
22 Dominus in Deum, *& lapis iste, quem ere-
xi in titulum, vocabitur domus Dei: cūcto-
rumq; quę dederis mihi, decimas offerā tibi.

CAP. XXIX.

1 PRofectus ergo Iacob venit in terrā Oriē-
2 talem. * Et vidit puteum in agro, tres
A quoque greges ouium accubantes iuxta eū:
nam ex illo adaquabantur pecora, & os eius
3 grandi lapide claudebatur. *Morisq; erat, vt
cunctis ouibus congregatis deuoluerent la-
pidem, & refectis gregibus rursum super os
4 putei ponerent. *Dixitque ad pastores: Fra-
tres, vnde estis? Qui responderunt: De Ha-
5 ran. *Quos interrogans: Numquid, ait, no-
stis Laban filium Nachor? Dixerunt: Noui-
6 mus. *Sanusne est? inquit: Valet, inquiunt: &
ecce Rachel filia eius venit cum grege suo:
7 *Dixitq; Iacob: Adhuc multum diei super-
est, nec est tempus, vt reducantur ad caulas
greges: date antè potum ouibus, & sic eas ad
8 pastum reducite. *Qui responderunt: Non
B possumus, donec omnia pecora congregen- ‖ Mat. 1. a. 2.
tur, & amoueamus lapidem de ore putei, vt
9 adaquemus greges. *Adhuc loquebantur, &
ecce Rachel veniebat cum ouibus patris sui:
10 nam gregem ipsa pascebat. *Quam cùm vi-
disset Iacob, & sciret consobrinā suam, oues-
que Laban auunculi sui: amouit lapidem,
11 quo puteus claudebatur. *Et adaquato gre-
ge, osculatus est eam: & eleuata voce fleuit,
12 ‖& indicauit ei, quòd frater esset patris sui,
& filius Rebeccæ: at illa festinans nunciauit
13 patri suo. *Qui cùm audisset venisse Iacob
filium sororis suæ, occurrit obuiam ei: com-
plexusq; eum, & in oscula ruens, duxit in do-
mum suam. Auditis autem caussis itineris,
*respon-

*respondit : Os meum es, & caro mea . Et 14
postquam impleti sunt dies mensis vnius,
*dixit ei : Nũ quia frater meus es, gratis ser- 15
uies mihi? dic quid mercedis accipias. *Ha- 16
bebat verò duas filias, nomen maioris Lia:
minor verò appellabatur Rachel: * Sed Lia 17
lippis erat oculis: Rachel decora facie,& ve-
nusto aspectu. * Quam diligens Iacob, ait: 18
Seruiam tibi pro Rachel filia tua minore se- C
ptem annis. *Respondit Laban: Melius est, 19
vt tibi eam dem, quã alteri viro, mane apud
me. *Seruiuit ergo Iacob pro Rachel septẽ 20
annis: & videbantur illi pauci dies præ amo-
ris magnitudine. *Dixitq;ad Laban: Da mi- 21
hi vxorem meã:quia iam tempus impletum
est,vt ingrediar ad illam.*Qui vocatis mul- 22
tis amicorum turbis ad conuiuium, fecit nu-
ptias. *Et vesperè Liam filiam suam intro- 23
duxit ad eum, *dans ancillam filiæ, Zelphã 24
nomine. Ad quam cùm ex more Iacob fuis-
set ingressus, facto manè vidit Liam: & dixit 25
ad socerum suũ: Quid est quod facere volui-
sti? nonne pro Rachel seruiui tibi? quare im-
posuisti mihi? *Respondit Laban: Non est in 26
loco nostro consuetudinis, vt minores antè
tradamus ad nuptias. *Imple hebdomadam 27
dierum huius copulæ: & hanc quoque dabo
tibi pro opere quo seruiturus es mihi septem
annis alijs. *Acquieuit placito: & hebdoma- 28
da trãsacta, Rachel duxit vxorem: *cui pa- 29
ter seruam Balã tradiderat. *Tãdemq; poti- 30
tus optatis nuptijs, amorem sequentis priori
prætulit, seruiens apud eum septẽ annis alijs.
*Videns autem Dñs quòd despiceret Liam, 31
aperuit vuluã eius, sorore sterili permanẽte.
*Quæ conceptum genuit filium, vocauitq; 32
nomen eius Ruben, dicẽs: Vidit Dñs humili-
tatem meã, nũc amabit me vir meus. *Rur- 33
sumq; concepit, & peperit filium, & ait: Quo-
niam audiuit me Dñs haberi cõtemptui, de-
dit etiam istum mihi: vocauitq; nomen eius
Simeon. *Concepitq; tertio, & genuit alium 34
filium: dixitq; Nunc quoque copulabitur
mihi maritus meus, eò quòd pepererim ei
tres filios: & idcirco appellauit nomen eius,
Leui. * Quarto concepit, & peperit filium, 35
& ait: Modò confitebor Dño: " & ob hoc
vocauit eum, Iudam: cessauitque parere.

" Mat. 1. a. 2.

CAP. XXX.

CErnens autem Rachel quòd infecunda 1
esset, inuidit sorori suæ, & ait marito A
suo: Da mihi liberos, alioquin moriar. *Cui 2
iratus respõdit Iacob: Num pro Deo ego sũ,
qui priuauit te fructu ventris tui? * At illa: 3
Habeo, inquit, famulam Balam: ingredere ad
illam, vt pariat super genua mea, & habeam
ex illa filios. *Deditq; illi Balam in coniugiũ: 4
quæ, *ingresso ad se viro, concepit, & peperit 5
filium. * Dixitq; Rachel: Iudicauit mihi Dñs, 6
& exaudiuit vocem meam, dãs mihi filiũ: &
7 idcirco appellauit nomen eius, Dan. *Rur-
8 sumq; Balã concipiens, peperit alterum, *pro
B quo ait Rachel: Comparauit me Dominus cũ
sorore mea, & inualui: vocauitq; eum, Neph-
9 tali. *Sentiens Lia, quòd parere desijsset, Zel-
10 pham ancillam suam marito tradidit. *Qua
11 post cõceptum edente filium, *dixit: Felici-
12 ter, & idcirco vocauit nomẽ eius, Gad. *Pe-
13 perit quoq; Zelpha alterum. *Dixitq; Lia:
Hoc pro beatitudine mea: Beatã quippe me
dicent mulieres: propterea appellauit eum
14 Aser. *Egressus autẽ Ruben tempore messis
triticeæ in agrũ, reperit mandragoras: quas
matri Liæ detulit. Dixitq; Rachel: Da mihi
15 partẽ de mandragoris filij tui. *Illa respon-
dit: Parumne tibi videtur, quòd præripueris
D maritum mihi, nisi etiam mandragoras filij
mei tuleris? Ait Rachel: Dormiat tecum hac
16 nocte pro mãdragoris filij tui. *Redeuntiq;
ad vesperam Iacob de agro, egressa est in oc-
cursũ eius Lia, & ait: ad me, inquit, intrabis:
quia mercede cõduxi te pro mãdragoris filij
17 mei. Dormiuitq; cũ ea nocte illa. *Et exau-
diuit Deus preces eius: concepitq; & peperit
18 filiũ quintũ, *& ait: Dedit Deus mercedem
mihi, quia dedi ancillã meã viro meo, appel-
19 lauitq; nomen eius: Issachar. *Rursũ Lia cõ-
20 cipiens, peperit sextum filium, *& ait: Dota-
uit me Deus dote bona: etiam hac vice me-
cum erit maritus meus, eò quòd genuerim
ei sex filios, & idcirco appellauit nomẽ eius,
21 Zabulon. * Post quem peperit filiam, no-
22 mine Dinam. *Recordatus quoque Domi-
D nus Rachelis, exaudiuit eam, & aperuit vul-
23 uam eius. *Quæ concepit, & peperit filium,
dicens: Abstulit Deus opprobrium meum:
24 *Et vocauit nomen eius Ioseph, dicens: Ad-
25 dat mihi Dominus filium alterum. *Nato
autem Ioseph, dixit Iacob socero suo: Dimit-
te me, vt reuertar in patriam, & ad terram
26 meã. *Da mihi vxores, & liberos meos, pro
quibus seruiui tibi, vt abeam: tu verò nosti
27 seruitutem, qua seruiui tibi. * Ait illi Laban:
Inueniam gratiã in cõspectu tuo: experimẽ-
to didici, quia benedixerit mihi Deus pro-
28 pter te: constitue mercedem tuam, quam
29 dem tibi. * At ille respondit: Tu nosti quo-
E modo seruierim tibi, & quanta in manibus
30 meis fuerit possessio tua. *Modicũ habuisti
antequam venirem ad te, & nunc diues effe-
ctus es: benedixitque tibi Deus ad introi-
tum meũ. Iustũ est igitur, vt aliquando pro-
31 uideam etiam domui meæ: *Dixitq; Laban:
Quid tibi dabo? At ille ait: Nihil volo: sed si
feceris, quod postulo, iterũ pascã, & custodiã
32 pecora tua. *Gyra omnes greges tuos, & se-
para cunctas oues varias, & sparso vellere: &
quodcumque fuluum, & maculosum, va-
riumq; fuerit, tam in ouibus, quàm in capris,
33 erit merces mea. * Respondebitq; mihi cras

iustitia mea, quando placiti tempus aduene-
rit coram te: & omnia, quæ nõ fuerint varia,
& maculosa, & fulua, tam in ouibus, quã in
capris, furti me arguent. *Dixitq; Labã: Gra- 34
tũ habeo, quod petis. *Et separauit in die il- 35
la capras, & oues, & hircos, & arietes varios, F
atq; maculosos: cũctum autem gregem vni-
colorem, id est, albi, & nigri velleris, tradidit
in manu filiorum suorum. * Et posuit spa- 36
tium itineris trium dierum inter se, & gene-
rũ, qui pascebat reliquos greges eius. *Dol- 37
lens ergo Iacob virgas populeas virides, &
amygdalinas, & ex platanis, ex parte decor-
ticauit eas, detractisq; corticibus, in his, quæ
spoliata fuerant, candor apparuit: illa vero
quæ integra fuerant, virida permanserunt:
atq; in hũc modum color effectus est varius.
*Posuitq; eas in canalibus, vbi effundebatur 38
aqua: vt cũ venissent greges ad bibendũ, an-
te oculos haberẽt virgas, & in aspectu earum
conciperent. *Factumq; est, vt in ipso calore
coitus, oues intuerentur virgas, & parerent G
maculosa, & varia, & diuerso colore resper-
sa. *Diuisitq; gregem Iacob, & posuit virgas 40
in canalibus ante oculos arietum: erant autẽ
alba, & nigra quæque, Laban: cetera vero, Ia-
cob, separatus inter se gregibus. *Igitur quã- 41
do primo tempore ascendebantur oues, po-
nebat Iacob virgas in canalibus aquarũ an-
te oculos arietum, & ouium, vt in earum cõ-
tẽplatione conciperent: *quando verò sero- 42
tina admissura erat, & cõceptus extremus, nõ
ponebat eas. Factaq; sunt ea, quę erant seroti-
na, Labã: & quę primi tẽporis, Iacob. *Dita- 43
tusq; est homo vltra modũ, & habuit greges
multos, ancillas & seruos, camelos, & asinos.

CAP. XXXI.

1 A Postquam autem audiuit verba filiorum
Laban dicentium: Tulit Iacob omnia
quæ fuerunt patris nostri, & de illius facul-
2 tate ditatus, factus est inclytus: *& animad-
uertit quoq; faciem Laban, quod nõ esset er-
3 ga se sicut heri & nudiustertius *maximè di-
cẽte sibi Dño: Reuertere in terram patrum
tuorum, & ad generationem tuam, eroq; te-
4 cum. *Misit, & vocauit Rachel, & Liam in
5 agrum, vbi pascebat greges, *dixitq; eis: Vi-
deo faciẽ patris vestri, quòd non sit erga me
sicut heri, & nudiustertius: Deus autem pa-
6 tris mei fuit mecum. *Et ipsæ nostis, quòd
totis viribus meis seruierim patri vestro.
7 *Sed & pater vester circumuenit me, & mu-
tauit mercedem meam decem vicibus: & ta-
men nõ dimisit eum Deus, vt noceret mihi.
8 *Si quando dixit: Variæ erũt mercedes tuæ,
pariebant omnes oues varios fętus, quando
vero è contrario ait: Alba quæque accipies
pro mercede: omnes greges alba pepererũt.
9 *Tulitque Deus substantiam patris vestri,
B & dedit mihi. * Postquam enim conceptus
10 ouium tẽpus aduenerat, leuaui oculos meos,
& vidi in somnis ascendentes mares super
fęminas, varios, & maculosos, & diuersorum
11 colorum. *Dixitque angelus Dei ad me in
somnis: Iacob? Et ego respondi: Adsum? Qui
12 ait: Leua oculos tuos, & vide vniuersos ma-
sculos ascendentes super fęminas, varios,
maculosos, atque respersos. Vidi enim om-
13 nia quæ fecit tibi Laban. * Ego sum Deus
Bethel, " vbi vnxisti lapidem, & votum vo- u Sup. 28. b
uisti mihi. Nunc ergo surge, & egredere de 13.
terra hac, reuertens in terram natiuitatis tuæ

* Responderuntque Rachel, & Lia: Num- 18
quid habemus residui quidquam in faculta-
tibus, & hereditate domus patris nostri?
*Nõne quasi alienas reputauit nos, & ven- 15
didit, comeditq; pretium nostrũ? *Sed Deus 16
tulit opes patris nostri, & eas tradidit nobis
ac filijs nostris: vnde omnia quæ præcepit ti-
17 bi Deus, fac. *Surrexit itaq; Iacob, & impo-
C sitis liberis, ac coniugibus suis super camelos,
14 abijt. *Tulitque omnem substantiam suam,
greges,

greges, & quidquid in Mesopotamia acqui-
sierat, pergens ad Isaac patrem suum in ter-
ram Chanaan. *Eo tempore ierat Laban ad 19
tondendas oues, & Rachel furata est idola
patris sui. * Noluitque Iacob confiteri soce- 20
ro suo, quòd fugeret. * Cumq; abijsset tã ip- 21
se, quàm omnia, quæ iuris sui erant, & amne
transmisso pergeret contra mõtem, Galaad,
* nunciatum est Laban die tertio, quòd fu- 22
geret Iacob. * Qui, assumptis fratribus suis, 23
persecutus est eum diebus septem: & com-
prehendit eum in Monte Galaad. * Vidit- 24
que in somnis dicentem sibi Deum: Caue
ne quidquam aspere loquaris contra Iacob. D
* Iamq; Iacob extenderat in mõte taberna- 25
culum: cumque ille consecutus fuisset eum
cum fratribus suis, in eodem Monte Galaad
fixit tentorium. * Et dixit ad Iacob: quare 26
ita egisti, vt clã me abigeres filias meas, qua-
si captiuas gladio? * Cur ignoráte me fuge- 27
re voluisti, nec indicare mihi, vt proseque-
rer te cum gaudio, & canticis, & tympanis,
& citharis? * Non es passus, vt oscularer fi- 28
lios meos, & filias: stultè operatus es: & nunc
quidem * valet manus mea reddere tibi ma- 29
lum: sed Deus patris vestri heri dixit mihi:
Caue ne loquaris contra Iacob quidquam
durius. * Esto, ad tuos ire cupiebas, & desi- 30
derio erat tibi domus patris tui: cui furatus
es deos meos? Respondit Iacob. Quòd inscio 31
te profectus sum, timui ne violenter aufer-
res filias tuas. *Quòd autem furti me arguis: 32
apud quemcumque inueneris deos tuos, ne- E
cetur coram fratribus nostris. scrutare, quid-
quid tuorũ apud me inueneris, & aufer. hęc
dicens, ignorabat quod Rachel furata esset
idola. *Ingressus itaque Laban tabernaculũ 33
Iacob & Liæ, & vtriusq. famulæ, non inue-
nit. Cũq. intrasset tẽtoriũ Rachelis, * illa fe- 34
stinans abscondit idola subter stramenta ca-
meli, & sedit desuper: scrutantiq; omni ten-
torium, & nihil inuenienti, *ait: Ne irasca- 35
tur dominus meus quòd coram te assurge-
re nequeo: quia iuxta consuetudinem femi-
narum nunc accidit mihi. sic delusa sollicitu-
do quærentis est. * Tumensq; Iacob, cũ iur- 36
gio ait: Quam ob culpam meam, & ob quod
peccatum meum sic exarsisti post me, * & 37
scrutatus es omnem suppellectilem meam?
Quid inuenisti de cuncta substantia domus
tuę? pone hic coram fratribus meis, & fratri-
bus tuis, & iudicent inter me, & te. * Idcircò 38
viginti annis fui tecum? oues tuæ & capræ
steriles non fuerunt, arietes gregis tui non
comedi: * nec captum à bestia ostendi tibi, 39
ego damnum omne reddebam: quidquid F
furto peribat, à me exigebas: * die noctuq; 40
æstu vrebar, & gelu, fugiebatque somnus ab
oculis meis. * Sicq; per viginti annos in do- 41
mo tua seruiui tibi, quatuordecim pro filia-
bus, & sex pro gregibus tuis: immutasti quo-
42 que mercedem meam decem vicibus. * Nisi
Deus patris mei Abraham, & timor Isaac
affuisset mihi, forsitã modo nudũ me dimi-
sisses: afflictionẽ meam, & laborem manuũ
43 mearũ respexit Deus, & arguit te heri. *Re-
spondit ei Laban: Filiæ meæ, & filij, & gre-
ges tui, & omnia, quæ cernis, mea sunt: quid
44 possum facere filijs, & nepotibus meis? * Ve-
ni ergo, & ineamus fœdus: vt sit in testimo-
45 nium inter me, & te. *Tulit itaque Iacob la-
46 pidem, & erexit illum in titulum, * dixitque
fratribus suis: Afferte lapides. Qui congre-
gantes fecerunt tumulum, comederũtque su-
47 per eum: *quem vocauit Laban Tumulum
testis: & Iacob, Aceruum testimonij, vter-
48 que iuxta proprietatem linguæ suæ. * Di-
G xitq; Labã: Tumulus iste erit testis inter me
& te hodie, & idcircò appellatum est nomen
49 eius Galaad, id est, Tumulus testis. *Intuea-
tur & iudicet Dominus inter nos, quando re-
50 cesserimus à nobis, * si afflixeris filias meas,
& si introduxeris alias vxores super eas: nul-
lus sermonis nostri testis est absque Deo, qui
51 præsens respicit. *Dixitque rursus ad Iacob:
En tumulus hic, & lapis, quem erexi inter
52 me, & te, *testis erit: tumulus, inquam, iste &
lapis sint in testimonium, si aut ego transie-
ro illum pergens ad te, aut prætereris, malũ
53 mihi cogitans. * Deus Abraham, & Deus
Nachor iudicet inter nos, Deus patris eorũ.
Iurauit ergo Iacob per timorem patris sui
54 Isaac: *immolatisque victimis in monte, vo-
cauit fratres suos, vt ederent panẽ. Qui cũ co-
55 medissent, manserunt ibi. *Labã verò de no-
cte cõsurgens, osculatus est filios, & filias suas,
& benedixit illis: reuersusq; est in locum suũ.

CAP. XXXII.

1 IAcob quoque abijt itinere quo cœperat: Inf. 4 c. 36.
A fuerũtq; ei obuiàm Angeli Dei. *Quos cũ
2 vidisset, ait Castra Dei sũt hæc. & appellauit
nomen loci illius Mahanaim, id est, Castra.
3 * Misit autẽ & nuncios ante se ad Esau fra-
trem suum in terrã Seir, in regionem Edom:
4 * præcepitq; eis, dicens: Sic loquimini domino
meo Esau: Hæc dicit frater tuus Iacob: Apud
Laban peregrinatus sum, & fui vsq; in præsẽ-
5 tem diem. * Habeo boues, & asinos, & oues, &
seruos, & ancillas: mittoq; nunc legationẽ ad
B dominum meum, vt inueniam gratiã in con-
6 spectu tuo. *Reuersiq; sunt nuncij ad Iacob,
dicentes. Venimus ad Esau fratrem tuum &
ecce properat tibi in occursũ cũ quadringẽ-
7 tis viris. * Timuit Iacob valdè: & perterri-
tus diuisit populum, qui secum erat, greges
quoque & oues & boues, & camelos in duas
8 turmas, * dicens: Si venerit Esau ad vnam
turmam, & percusserit eam, alia turma, quæ
9 reliqua est, saluabitur. *Dixitq; Iacob: Deus
patris mei Abrahã, & Deus patris mei Isaac;
Do-

Dñe qui dixisti mihi: Reuertere in terram
tuam,& in locum natiuitatis tuæ, & benefa- C
ciam tibi: * minor sum cunctis miserationi- 10
bus tuis, & veritate tua, quam expleuisti ser-
uo tuo. In baculo meo transiui Iordanem
istum:& nunc cum duabus turbis regredior.
* Erue me de manu fratris mei Esau, quia 11
valdè eum timeo: ne fortè veniens percutiat
matrem cum filijs. * Tu locutus es quòd be- 12
ne faceres mihi, & dilatares semen meum si-
cut arenam maris, quæ præ multitudine nu-
merari non potest. * Cùmq; dormisset ibi no- 13
cte illa, separauit de his quæ habebat, mune- D
ra Esau fratri suo, * capras ducentas, hircos 14
viginti, oues ducentas,& arietes viginti, * ca- 15
melos fetas cum pullis suis triginta, vaccas
quadraginta,& tauros viginti, asinas vigin-
ti,& pullos earum decem. * Et misit per ma- 16
nus seruorũ suorum singulos seorsum gre-
ges, dixitque pueris suis: Antecedite me:& sit
spatiũ inter gregem & gregem: * Et præce- 17
pit priori dicens: Si obuium habueris fratrem
meum Esau: & interrogauerit te; Cuius es? E
aut, Quò vadis? aut, Cuius sunt ista, quæ se-
queris? * respondebis: Serui tui Iacob, mu- 18
nera misit domino meo Esau: ipse quoque
post nos venit. * Similiter dedit mandata se- 19
cundo, & tertio, & cunctis, qui sequebantur
greges, dicens: Iisdem verbis loquimini ad
Esau, cùm inueneritis eum. * Et addetis: Ipse 20
quoque seruus tuus Iacob iter nostrum inse-
quitur, dixit enim: Placabo illũ muneribus
quæ præcedunt, & postea videbo illum, for-
sitan propitiabitur mihi. * Præcesserunt itaq; 21
munera ante eum, ipse verò mãsit nocte illa
in castris. * Cùmque maturè surrexisset, tulit 22
duas vxores suas, & totidem famulas cum
vndecim filijs, & transiuit vadum Iacob.
* Traductisque omnibus, quæ ad se pertine- 23
bant, * mansit solus: & ecce vir luctabatur 24
cum eo vsque manè. * Qui cùm videret, 25
quòd eum superare non posset, tetigit neruũ
femoris eius, & statim emarcuit. * Dixitque 26
ad eũ: Dimitte me, iam enim ascẽdit aurora.
Respondit: Non dimittam te, nisi benedixe-
ris mihi. * Ait ergo: Quod nomen est tibi? Re- 27
spondit: Iacob. * At ille, Nequaquã, inquit, 28
Iacob appellabitur nomen tuum, sed Israel:
quoniam si contra Deum fortis fuisti, quan-
tò magis contra homines preualebis: * Inter- 29
rogauit eum Iacob: Dic mihi quo appella- G
ris nomine? Respondit: Cur quæris nomen
meum? Et benedixit ei in eodem loco. * Vo- 30
cauitq; Iacob nomen loci illius Phanuel, di-
cens: Vidi Dñm facie ad faciẽ, & salua facta
est anima mea. * Ortusque est ei statim sol 31
postquam transgressus est Phanuel: ipse verò
claudicabat pede. * Quam ob causam non 32
comedunt neruum filij Israel, qui emarcuit
in femore Iacob vsq; in præsentem diem: eò
quòd tetigerit neruum femoris eius,& obstu-
puerit.

CAP. XXXIII.

1 A ELeuans autem Iacob oculos suos, vidit
venientem Esau, & cum eo quadringẽ-
tos viros: diuisitq; filios Liæ, & Rachel am-
2 barumq. famularum: * & posuit vtramque
ancillam, & liberos earũ in principio: Liam
verò,& filios eius in secũdo loco: Rachel au-
3 tem,& Ioseph nouissimos. * Et ipse progre-
diens adorauit pronus in terram septies, do-
4 nec appropinquaret frater eius. * Currens
itaque Esau obuiã fratri suo, amplexatus est
eum: stringensq; collum eius,& osculans fle-
5 uit. * Leuatisq; oculis vidit mulieres, & par-
uulos earum,& ait: Quid sibi volunt isti? &
B si ad te pertinent? Respondit: Paruuli sunt
6 quos donauit mihi Deus seruo tuo. * Et ap-
propinquantes ancillæ, & filij earum incur-
7 uati sunt. * Accessit quoque Lia cum pueris
suis: & cùm similiter adorassent, extremi Io-
8 seph & Rachel adorauerunt. * Dixitq; Esau:
Quænam sunt istæ turmæ quas obuiam ha-
bui? Respondit: Vt inuenirem gratiam corã
9 domino meo. * At ille ait: Habeo plurima,
10 frater mi, sint tua tibi. * Dixitque Iacob:
Noli ita obsecro: sed si inueni gratiam in
oculis tuis, accipe munusculum de manibus
C meis: sic enim vidi faciem tuam, quasi vide-
11 rim vultum Dei: esto mihi propitius, * & su-
scipe benedictionem quam attuli tibi, &
quam donauit mihi Deus tribuens omnia.
Vix fratre compellente suscipiens, * ait: Gra-
12 diamur simul eroque socius itineris tui.
13 * Dixitque Iacob: Nosti domine mi quòd
paruulos habeam teneros,& oues,& boues fe-
tas mecum: quas si plus in ambulando fecero
laborare, morientur vna die cuncti greges.
14 * Præcedat dominus meus ante seruum
suum: & ego sequar paulatim vestigia eius,
sicut videro paruulos meos posse, donec ve-
15 niam ad dominum meum in Seir. * Respon-
dit Esau: Oro te, vt de populo, qui mecum
est, saltem socij remaneant viæ tuæ. Non
est, inquit, necesse: hoc vno tantum indigeo,
vt inueniam gratiam in conspectu tuo do-
16 mine mi. * Reuersus est itaque illo die Esau
17 itinere, quo venerat in Seir. * Et Iacob venit
D in Socoth: vbi ædificata domo,& fixis ten-
torijs appellauit nomen loci illius Socoth,
18 id est, tabernacula. * Transiuitque in Salem
vrbem Sichimorum, quæ est in Terra Cha-
naan, postquam reuersus est de Mesopota-
mia Syriæ: & habitauit iuxta oppidum.
19 * Emitq; partem agri, in qua fixerat taberna-
cula, à filijs Hemor patris Sichem centum
20 agnis. * Et erecto ibi altari, inuocauit super
illud fortissimum Deum Israel.

CAP. XXXIV.

EGressa est autem Dina filia Lię, vt vide- 1
ret mulieres regionis illius. *Quam cùm A
vidisset Sichem filius Hemor Heuæi, prin- 2
ceps terræ illius, adamauit eam: & rapuit,&
dormiuit cum illa, vi opprimens virginem.
* Et conglutinata est anima eius cum ea,tri- 3
stemq; deliniuit blanditijs. * Et pergens ad 4
Hemor patrem suum, Accipe, inquit, mihi
puellam hanc coniugem. * Quod cùm au- 5
disset Iacob, absentibus filijs, & in pastu pe-
corum occupatis, siluit donec redirent.
* Egresso autẽ Hemor patre Sichẽ vt loque- 6
retur ad Iacob, * ecce filij eius veniebant de 7
agro: auditoq; quod acciderat,irati sunt val-
dè: eò quòd fędam rem operatus esset in Is-
rael, & violata filia Iacob, rem illicitam per-
petrasset. * Locutus est itaque Hemor ad 8
eos: Sichem filij mei adhæsit anima filiæ ve-
stræ: date eam illi vxorem:*& iungamus vi- 9
cissim connubia: filias vestras tradite nobis,
& filias nostras accipite. * Et habitate nobi- 10
scum, terra in potestate vestra est, exercete, B
negotiamini, & possidete eam. * Sed & Si- 11
chem ad patrem, & ad fratres eius ait: Inue-
niam gratiam coram vobis: & quæcumque
statueritis,dabo: * augete dotem,& munera 12
postulate, & libenter tribuam, quod petieri-
tis: tantum date mihi puellam hanc vxorem.
* Responderunt filij Iacob Sichem, & patri 13
eius in dolo, sæuientes ob stuprum sororis:
* Non possumus facere quod petitis, nec da- 14
re sororem nostram homini incircumciso:
quod illicitũ, & nefariũ est apud nos. * Sed 15
in hoc valebimus fęderari, si volueritis esse
similes nostri, & circũcidatur in vobis omnis
masculini sexus: *Tunc dabimus,& accipie- 16
mus mutuò filias vestras,ac nostras, & habi-
tabimus vobiscum, erimusque vnus popu-
lus: * si autem circumcidi nolueritis, tolle- 17
mus filiam nostram,& recedemus. * Placuit D
oblatio eorum Hemor, & Sichem filio eius:
19 * Nec distulit adolescens quin statim quod
petebatur expleret: amabat enim puellam
valdè, & ipse erat inclytus in omni domo pa-
20 tris sui. *Ingressiq; portam vrbis, locuti sunt
21 ad populum: * Viri isti pacifici sunt, & vo-
lunt habitare nobiscum: negotientur in ter-
ra,& exerceant eam, quæ spatiosa,& lata cul-
toribus indiget: filias eorũ accipiemus vxo-
22 res,& nostras illis dabimus. * Vnum est quo
differtur tantũ bonũ: Si circumcidamus ma-
23 sculos nostros, ritum gentis imitantes. * Et
substantia eorum, & pecora, & cuncta quæ
possident, nostra erũt: tãtũ in hoc acquiesca-
mus, & habitantes simul, vnum efficiamus
24 populum. * Assensiq; sunt omnes, circumci-
25 sis cunctis maribus. *Et ecce, die tertio quan-
D do grauissimus vulnerũ dolor est: arreptis
duo filij Iacob, Simeon, & Leui fratres Dinæ,
gladijs, ingressi sunt vrbem confidẽter: " in- " Inf. 26. 6
26 terfectisq; omnibus masculis, *Hemor & Si-
chem pariter necauerunt, tollentes Dinã de
27 domo Sichen sororem suam. *Quibus egres-
sis irruerunt super occisos ceteri filij Iacob: &
depopulati sunt vrbem in vltionem stupri.
28 * Oues eorũ,& armenta,& asinos, cunctaq;
vastantes, quæ in domibus, & in agris erant,
29 * paruulos quoq; eorũ, & vxores duxerunt
30 captiuas. * Quibus patratis audacter, Iacob
dixit ad Simeon, & Leui: Turbastis me, &
odiosum fecistis me Chananęis, & Pherezæis
habitatoribus terræ huius, nos pauci sumus:
illi congregati percutient me, & delebor
31 ego, & domus mea. *Responderunt: Num-
quid vt scorto abuti debuere sorore nostra?

CAP. XXXV.

1 INterea locutus est Deus ad Iacob: Surge,
A & ascẽde Bethel, & habita ibi facq; altare
Deo, qui " apparuit tibi, quãdo fugiebas Esau " Sup. 28. c.
2 fratrẽ tuũ. * Iacob verò conuocata omni do- 13.
mo sua, ait: Abijcite deos alienos, qui in me-
dio vestri sunt, & mundamini, ac mutate ve-
3 stimenta vestra. * Surgite, & ascendamus in
Bethel,

Bethel,vt faciamus ibi altare Deo: qui i exau-
diuit me in die tribulationis meæ, & socius
fuit itineris mei. * Dederunt ergo ei omnes 4
deos alienos, quos habebant,& inaures, quæ
erant in auribus eorum:at ille infodit ea sub-
ter terebinthũ, quæ est post vrbem Sichem.
* Cumq; profecti essent, terror Dei inuasit 5
omnes per circuitum ciuitates, & non sunt
ausi persequi recedentes.* Venit igitur Iacob 6
Luzã,quæ est in terra Chanaan, cognomẽto
Bethel: ipse,& omnis populus cũ eo.* Aedi- 7
ficauitq; ibi altare, & appellauit nomen loci B
〃 Sup.28.c. illius,Domus Dei: ibi .n. 〃 apparuit ei Deus,
18. cum fugeret fratrem suum. * Eodem tẽpore 8
mortua est Debora nutrix Rebeccæ, & se-
pulta est ad radices Bethel super quercũ: vo-
catũq; est nomen loci illius, Quercus fletus.
* Apparuit autem iterum Deus Iacob. post 9
quam reuersus est de Mesopotamia Syriæ,
〃 Sup.32.f. benedixitq;ei, * dicens: 〃 Non vocaberis vl- 10
28. tra Iacob, sed Israel erit nomen tuum.Et ap-
pellauit eum Israel, * dixitq; ei: Ego Deus 11
omnipotens,cresce,& multiplicare: gentes,&
populi nationũ ex te erunt, reges de lumbis
tuis egredientur. * Terramq; quam dedi 12
Abrahã & Isaac,dabo tibi, & semini tuo post
te. * Et recessit ab eo.*Ille vero erexit titulũ 13
lapideũ in loco, quo locutus fuerat ei Deus: 14
libans super eum libamina, & effundens C
oleum: * vocansq;nomen loci illius, Bethel. 15
* Egressus autem inde,venit verno tempore 16
ad terram,quæ ducit Ephratam: in qua cum
parturiret Rachel, *ob difficultatem partus 17
periclitari cœpit. Dixitq; ei obstetrix: Non ti-
mere, quia & hunc habebis filium. * Egre- 18
diẽte autem anima præ dolore, & imminen-
te iam morte, vocauit nomẽ filij sui Benoni,
id est, filius doloris mei: pater verò appella-
uit,eũ Beniamin,id est, filius dextræ. *Mor- 19
tua est ergo Rachel,& sepulta est in via, quæ
ducit Ephratam,hæc est Bethlehem. * Ere- 20
〃 Inf.48.b. xitq; Iacob titulum super sepulchrum eius: 〃
7. Hic est titulus monumenti Rachel, vsque in
præsentem diem. * Egressus inde fixi taber- 21
〃 Inf 49.a. naculũ trans Turrẽ gregis. * 〃 Cũq; habita- 22
1. ret in illa regione, abijt Ruben, & dormiuit D
cũ Bala concubina patris sui:quod illũ mini-
me latuit.Erant autem filij Iacob duodecim.
* Filij Liæ: primogenitus Ruben, & Simeõ, 23
& Leui, & Iudas, & Issachar,& Zabulon.
* Filij Rachel: Ioseph, & Beniamin. * Filij 24
Balæ ancillæ Rachelis: Dan,& Nephthali. 25
* Filij Zelphæ ancillæ Liæ: Gad,& Aser: hi 26
sunt filij Iacob, qui nati sunt ei in Mesopota-
mia Syriæ. * Venit etiam ad Isaac patrẽ suũ 27
in Mambre,Ciuitatẽ Arbee, hęc est Hebron: &
in qua peregrinatus est Abrahã,& Isaac.*Et 28
cõpleti sunt dies Isaac cẽtũ octoginta anno-
rũ.* Cõsumptusq; ætate mortuus est: & ap- 29
positus est populo suo senex, & plenus die-
rũ:& sepelierunt eum Esau,& Iacob filij sui.

CAP. XXXVI.

1 HAe sunt autem generationes Esau, ipse
2 est Edom. * Esau accepit vxores de fi-
A liabus Chanaan: Ada filiam Elon Hethæi,&
Oolibama filiam Anæ, filiæ Sebeon Heuæi:
3 * Basemath quoq; filiã Ismael sororem Na-
4 baioth. 〃 Peperit autem Ada Eliphaz: Base- 〃 1.Par.1.c.
5 math genuit Rahuel: * Oolibama genuit Ie- 29.
hus,& Ihelon,& Core. hi filij Esau, qui nati
6 sunt ei in terra Chanaã. *Tulit autem Esau
vxores suas, & filios, & filias, & omnẽ animã
domus suæ,& substantiam, & pecora,& cun-
cta,quæ habere poterat in terra Chanaã: &
abijt in alteram regionem, recessitq; à fratre
7 suo Iacob. * 〃 Diuites enim erant valde, & 〃 Sup.13.a.
simul habitare non poterant: nec sustinebat 6.
eos terra peregrinationis eorũ præ multitu-
8 dine gregum. * 〃 Habitauitq; Esau in monte
9 Seir,ipse est Edom. * Hę autem sunt genera- 〃 Ios.24.a.
10 tiones Esau patris Edom in monte Seir, * & 4.
B hæc nomina filiorum eius: 〃 Eliphaz filius 〃 1.Par.1.c.
Ada vxoris Esau: Rahuel quoq; filius Ba- 35.
11 semath vxoris eius. * Fuerũtq; Eliphaz filij:
Theman, Omar, Sepho, & Gatham, & Ce-
12 hez. * Erat autem Thamna, concubina Eli-
phaz filij Esau: quæ peperit ei Amalech. hi
13 sunt filij Ada vxoris Esau. *Filij autem Ra-
huel: Nahath & Zara, Samma, & Meza, hi
14 filij Basemath vxoris Esau. * Isti quoq; erãt
filij Oolibama filiæ Anæ filiæ Sebeon, vxo-
ris Esau, quos genuit ei Iehus & Ihelon &
15 Core. *Hi duces filiorum Esau: Filij Eliphaz
primogeniti Esau: dux Themã,dux Omar,
16 dux Septo, dux Genex,*dux Core,dux Ga-
tham, dux Amalech hi filij Eliphaz in terra
17 Edõ,& hi filij Ada.*Hi quoq; filij Rahuel fi-
lij Esau: dux Nahath,dux Zara,dux Sãma,
dux Meza. hi autem duces Rahuel in Terra
18 Edõ:isti filij Basemath vxoris Esau.*Hi autẽ
filij Oolibama vxoris Esau: dux Iheus, dux
C Ihelon, dux Core. hi duces Oolibama filiæ
19 Anæ vxoris Esau. * Isti sunt filij Esau,& hi
20 duces eorũ: ipse est Edõ. * 〃 Isti sunt filij Seir 〃 1.Par.1.
Horræi,habitatores terræ: Lotan,& Sobal,& c.38.
21 Sebeon, & Ana, * & Dison,& Eser,& Disan.
hi duces Horræi, filij Seir in Terra Edom.
22 * Facti sunt autẽ filij Lotan: Hori & Hemã.
23 erat autẽ soror Lotan,Thamna. *Et isti filij
Sobal: Aluã & Manathat & Ebal, & Sepho
24 & Onan. * Et hi filij Sebeõ: Aia & Ana. Iste
est Ana qui inuenit aquas calidas in solitudi-
25 ne, cũ pasceret asinos Sebeõ patris sui: * ha-
26 buitq; filiũ Disõ,& filiam Oolibama. *Et isti
filij Dison: Hamdan,& Esceban, & Iethram,
27 & Charan. * Hi quoq; filij Eser: Balaah, &
28 Zauan, & Acan. * Habuit autẽ filios Disan:
29 Hus,& Arã.*Hi duces Horręorum: dux Lo-
30 tan,dux Sobal,dux Sebeon,dux Ana, * dux
Dison,dux Eser, dux Disan: isti duces Hor-
ræorum qui imperauerunt in terra Seir.
31 * Reges autem qui imperauerunt in Terra
Edom

Edom,antequã haberent regẽ filij Iſrael, fue- C
runt hi: * Bela filius Beor, nomenque vrbis 32
eius Denaba. * Mortuus eſt autem Bela, & 33
regnauit pro eo Ioab filius Zaræ de Boſra.
* Cũque mortuus eſſet Iobab, regnauit pro 34
eo Huſam de terra Themanorum: * Hoc
quoq; mortuo, regnauit pro eo Adad filius 35
Badad,qui percuſſit Madiã in regione Moab:
& nomẽ vrbis eius Auith.* Cũque mortuus 36
eſſet Adad, regnauit pro eo Semla de Maſ-
reca. * Hoc quoque mortuo regnauit pro 37
eo Saul de fluuio Rohoboth. * Cùmque & 38
hic obijſſet, ſucceſſit in regnum Balanan fi-
lius Achobor. * Iſto quoque mortuo regna- 39
uit pro eo Adar,nomenque vrbis eius Phau:
& appellabatur vxor eius Meetabel, filia
Matred filiæ Mezaab. * Hæc ergo nomina 40
ducũ Eſau in cognationibus & locis, & vo-
cabulis ſuis: dux Thanna,dux Alua, dux Ie-
thet, *dux Oolibama,dux Ela,dux Phinon, 41
* dux Cenez, dux Theman, dux Mabſar, 42
* dux Magdiel, dux Hiram: hi duces Edom 43
habitantes in terra imperij ſui, ipſe eſt Eſau
pater Idumæorum.

CAP. XXXVII.

HAbitauit autẽ Iacob in terra Chanaã, 1
in qua pater ſuus peregrinatus eſt. *Et A
hæ ſunt generationes eius:Ioſeph cũ ſedecim 2
eſſet annorum,paſcebat gregẽ cum fratribus
ſuis adhuc puer: & erat cũ filijs Balæ, & Zel-
phæ vxorũ patris ſui:accuſauitq; fratres ſuos
apud patrẽ crimine peſſimo.*Iſrael autẽ dili-
gebat Ioſeph ſuper omnes filios ſuos,eò quòd 3
in ſenectute genuiſſet eũ:fecitq;ei tunicã po-
lymitã.*Videntes autẽ fratres eius,quę à pa- 4
tre plus cunctis filijs amaretur, oderant eum,
nec poterant ei quidquã pacificè loqui.*Ac-
cidit quoq; vt viſum ſomnium referret fra- 5
tribus ſuis: quæ cauſa maioris odij ſeminariũ B
fuit. * Dixitq; ad eos: Audite ſomniũ meum 6
quod vidi. * Putabam nos ligare manipulos 7
in agro: & quaſi conſurgere manipulũ meũ,
& ſtare, veſtroſque manipulos circumſtan-
tes adorare manipulum meum. * Reſponde-
runt fratres eius: Numquid rex noſter eris? 8
aut ſubijciemur ditioni tuæ? Hæc ergo cauſa
ſomniorũ, atque ſermonum, inuidiæ, & odij
fomitem miniſtrauit. * Aliud quoque vidit
ſomnium quod narrans fratribus, ait: Vidi 9
per ſomnium,quaſi Solem,& Lunam,& ſtel-
las vndecim adorare me. * Quod cùm patri
ſuo, & fratribus retuliſſet, increpauit eũ pa- 10
ter ſuus, & dixit: Quid ſibi vult hoc ſomniũ C
quod vidiſti? num ego, & mater tua, & fra-
tres adorabimus te ſuper terram? * Inui- 11
debant ei igitur fratres ſui: pater verò rẽ ta-
citus conſiderabat. * Cùmque fratres illius 12
in paſcendis gregibus patris morarentur in
Sichem, * dixit ad eum Iſrael: Fratres tui 13
paſcunt oues in Sichimis: veni,mittam te ad
14 eos. Quo reſpondente, *Præſto ſum, ait ei:
Vade, & vide ſi cũcta proſpera ſint erga fra-
tres tuos, & pecora: & renuntia mihi quid
D agatur. Miſſus de Valle Hebron,venit in Si-
15 chẽ: *inuenitq;eũ vir errantẽ in agro, & in-
16 terrogauit quid quæreret. *At ille reſpõdit:
Fratres meos quæro,indica mihi,vbi paſcant
17 greges. * Dixitq; ei vir: Receſſerunt de loco
iſto: audiui autẽ eos dicentes: Eamus in Do-
thain. Perrexit ergo Ioſeph poſt fratres ſuos
18 & inuenit eos in Dothain.*Qui cũ vidiſſent
eũ procul, antequam accederet ad eos, cogi-
19 tauerunt illum occidere. * & mutuò loque-
20 bantur: Ecce ſomniator venit: *venite,occi-
damus eum, & mittamus in ciſternam ve-
terem: dicemuſque: Fera peſſima deuorauit
E eum:& tunc apparebit,quid illi proſint ſom-
21 nia ſua.* ‖ Audiens autẽ hoc Ruben,niteba- ‖ Inf. 42.c. 12.
tur liberare eum de manibus eorum, & dice-
22 bat. *Nõ interficiatis animã eius, nec effun-
datis ſanguinem: ſed proijcite eum in ciſter-
nam hanc, quæ eſt in ſolitudine, manuſque
veſtras ſeruate innoxias:hoc autem dicebat,
volens eripere eum de manibus eorũ, & red-
23 dere patri ſuo. *Cõfeſtim igitur,vt peruenit
ad fratres ſuos,nudauerũt eum tunica talari,
24 & polymita:*miſerũtque eum in ciſternam
25 veterẽ,quæ non habebat aquam. *Et ſeden-
tes, vt comederent panem, viderunt Iſmae-
litas viatores venire de Galaad, & camelos
F eorum portantes aromata,& reſinam, & ſta-
26 cten in Aegyptum.*Dixit ergo Iudas fratri-
bus ſuis: Quid nobis prodeſt ſi occiderimus
fratrem noſtrum, & celauerimus ſanguinem
27 ipſius? * Melius eſt vt venundetur Iſmaeli-
tis, & manus noſtræ non polluantur: frater
enim,& caro noſtra eſt. Acquieuerũt fratres
28 ſermonibus illius.* ‖ Et prætereuntibus Ma- ‖ Sap. 10.c. 13.
dianitis negotiatoribus, extrahentes eum de
ciſterna, vendiderunt eum Iſmaelitis,viginti
argenteis: qui duxerunt eum in Aegyptum.
29 * Reuerſuſque Ruben ad ciſternam, non
30 inuenit puerum: * & ſciſſis veſtibus pergens
ad fratres ſuos,ait: Puer nõ comparet,& ego
31 quò ibo? * Tulerunt autem tunicam eius:&
in ſanguine hœdi, quem occiderant, tin-
32 xerunt: * mittentes qui ferrent ad patrem,
G & dicerent: Hanc inuenimus:vide vtrum tu-
33 nica filij tui ſit,an non. * Quam cùm agno-
uiſſet pater,ait: Tunica filij mei eſt, fera peſ-
ſima comedit eum, beſtia deuorauit Ioſeph.
34 * Sciſſiſque veſtibus,indutus eſt cilicio,lugẽs
35 filium ſuum multo tempore. * Congregatis
autem cunctis liberis eius, vt lenirent dolo-
rem patris, noluit conſolationem accipere,
ſed ait: Deſcendam ad filium meum lugens
in infernum. Et illo perſeuerante in fletu,
36 * Madianitæ vendiderunt Ioſeph in Aegy-
pto Putiphari eunucho Pharaonis magiſtro
militum.

CAP.

CAP XXXVIII.

EOdem tempore descendens Iudas à fratri- 1
bus suis, diuertit ad virũ Odollamitem, A
" 1. Par. 2. a. 2. nomine Hiram. * " Viditque ibi filiam ho- 2
minis Chananæi, vocabulo Sua: & accepta
vxore, ingressus est ad eam. *Quę concepit, 3
& peperit filium, & vocauit nomen eius Her.
" Nu. 26. b. 19. * " Rursumque concepto fętu, natum filium 4
vocauit Onan. * Tertium quoque peperit: 5
quem appellauit Sela, quo nato, parere vltra
cessauit. * Dedit autem Iudas vxorem pri-
" Nu. 6. c. 1. mogenito suo Her, nomine Thamar. * " Fuit 7
quoque Her primogenitus Iudæ nequam in B
conspectu Dñi: & ideo ab eo occisus est. *Di- 8
xit ergo Iudas ad Onan filium suum: Ingre-
dere ad vxorem fratris tui, & sociare illi, vt
suscites semen fratri tuo. *Ille sciens non sibi 9
nasci filios, introiens ad vxorem fratris sui, se-
men fundebat in terram, ne liberi fratris no-
mine nascerentur. *Et idcircò percussit eum 10
Dominus, eò quòd rem detestabilem faceret.
* Quam ob rem dixit Iudas Thamar nurui 11
suæ: Esto vidua in domo patris tui, donec
crescat Sela filius meus: timebat enim ne &
ipse moreretur, sicut fratres eius. Quæ abijt,
& habitauit in domo patris sui. * Euolutis 12
autem multis diebus, mortua est Sua vxor C
Iudæ: qui post luctum consolatione suscepta
ascendebat ad tonsores ouium suarum, ipse
& Hiras opilio gregis Odollamites, in Tha-
mnas. * Nuntiatumque est Thamar, quod 13
socer illius ascenderet in Thamnas ad ton-
dendas oues. *Quę depositis viduitatis vesti- 14
bus, assumpsit theristrum: & mutato habitu
sedit in biuio itineris, quod ducit Thamnam:
eò quòd creuisset Sela, & non eum accepis-
set maritum. * Quam cùm vidisset Iudas, 15
suspicatus est esse meretricem: operuerat D
enim vultũ suum, ne agnosceretur. *Ingre- 16
diensque ad eam, ait: Dimitte me, vt coeam
tecum; nesciebat enim, quòd nurus sua es-
set. Qua respondente: Quid dabis mihi, vt
17 fruaris concubitu meo? * dixit: Mittam tibi
hedum de gregibus. Rursumq; illa dicente:
Patiar quod vis, si dederis mihi arrhabonem
18 donec mittas, quod polliceris. * Ait Iudas:
Quid tibi vis pro arrhabone dari? Respon-
dit: Annulum tuum, & armillam, & baculũ,
quem manu tenes: Ad vnum igitur coitum
19 mulier cõcepit, *& surgens abijt: depositoq;
E habitu, quem sumpserat, induta est viduita-
20 tis vestibus. * Misit autẽ Iudas hędũ per pa-
storem suũ Odollamitẽ, vt reciperet pignus,
quod dederat mulieri: qui cùm non inuenis-
21 set eã, *interrogauit homines loci illius: Vbi
est mulier, quæ sedebat in biuio? Responden-
tibus cunctis: Non fuit in loco isto meretrix.
22 * Reuersus est ad Iudam, & dixit ei: Non
inueni eam: sed & homines loci illius dixerũt
23 mihi, numquam sedisse ibi scortum. * Ait
Iudas: Habeat sibi, certè mẽdacij arguere nos
F nõ potest, ego misi hędum quẽ promiserã:
24 & tu non inuenisti eam. * Ecce autem post
tres menses nuntiauerunt Iudæ, dicentes:
Fornicata est Thamar nurus tua, & videtur
vterus illius intumescere: Dixitq; Iudas: Pro-
25 ducite eam, vt comburatur. *Quæ cùm du-
ceretur ad pęnam, misit ad socerum suum,
dicens: De viro, cuius hæc sunt, concepi: co-
gnosce cuius sit annulus, & armilla, & bacu-
26 lus. * Qui agnitis muneribus, ait: Iustior me
G est: quia non tradidi eam Sela filio meo. Atta-
27 men vltra non cognouit eam. * " Instante " Mat. 1. a. 3.
autem partu, apparuerunt gemini in vtero:
atque in ipsa effusione infantium vnus pro-
tulit manũ, in qua obstetrix ligauit coccinũ
28 dicens: *Iste egreditur prior. *Illo verò retra-
29 hente manũ, egressus est alter: dixitq; mulier:
Quare diuisa est propter te maceria? & ob
hanc causam vocauit nomen eius Phares.
30 * " Postea egressus est frater eius, in cuius " 1. Par. 2. a. 4.
manu erat coccinum: quem appellauit Zara.

CAP.

CAP. XXXIX.

IGitur Ioseph ductus est in Aegyptum, 1
emitq; eũ Phutiphar eunuchus Pharao- A
nis, princeps exercitus sui, vir Aegyptius, de
manu Ismaelitarũ, à quibus perductus erat.
* Fuitque Dominus cũ eo, & erat vir in cun- 2
ctis prosperè agens: habitauitq; in domo do-
mini sui: *quo optimè nouerat Dominũ esse
cum eo, & omnia, quæ gereret, ab eo dirigi in
manu illius. *Inuenitque Ioseph gratiam co-
rã domino suo, & ministrabat ei, à quo præ-
positus omnibus gubernabat creditam sibi
domum, & vniuersa quæ ei tradita fuerant:
* benedixitque Dominus domui Aegyptij 5
propter Ioseph, & multiplicauit tam in ædi- B
bus, quàm in agris cũctam eius substantiam:
* nec quidquam aliud nouerat, nisi panem, 6
quo vescebatur. Erat autem Ioseph pulchra
facie, & decorus aspectu. * Post multos ita- 7
que dies iniecit domina sua oculos suos in
Ioseph, & ait: Dormi mecum. * Qui nequa- 8
quam acquiescẽs operi nefario, dixit ad eam: &
Ecce dominus meus omnibus mihi traditis
ignorat quid habeat in domo sua: *nec quid- 9
quam est, quod non in mea sit potestate, vel
non tradiderit mihi, præter te, quæ vxor eius
es: quo modo ergo possum hoc malũ face-
re, peccare in Dominum meum? * Huiu- 10 *Deum Loquebatur.*
scemodi verbis per singulos dies, & mulier C
molesta erat adolescẽti: & ille recusabat stu-
prum. * Accidit autẽ quadã die, vt intraret 11
Ioseph domũ, & operis quippiam absque ar-
bitris faceret: * & illa, apprehensa lacinia 12
vestimenti eius, diceret: Dormi mecum. Qui
relicto in manu eius pallio, fugit, & egressus
est foras. *Cũq; vidisset mulier vestẽ in ma- 13
nibus suis, & se esse contemptam, * vocauit 14
ad se homines domus suæ, & ait ad eos: En
introduxit virum Hebręum, vt illuderet no-
bis: ingressus est ad me, vt coiret mecum:
cùmque ego succlamassem, & audisset vocẽ 15
meam, reliquit palliũ, quod tenebam, & fugit
16 foras. *In argumentum ergo fidei retentum
pallium ostendit marito reuertenti domũ, &
D * ait: Ingressus est ad me seruus Hebræus,
17 quem adduxisti, vt illuderet mihi: *cùmque
18 audisset me clamare, reliquit pallium quod
19 tenebam, & fugit foras. *His auditis dominus,
& nimium credulus verbis coniugis, iratus
20 est valdè: * " tradiditque Ioseph in carcerem, " *Ps 104.*
vbi vincti regis custodiebantur, & erat ibi *6.18.*
21 clausus. *Fuit autem Dominus cũ Ioseph, &
misertus est illius, & dedit ei gratiã in conspe-
22 ctu principis carceris. *Qui tradidit in manu
illius vniuersos vinctos, qui in custodia tene-
bantur: & quidquid fiebat, sub ipso erat.
23 *Nec nouerat aliquid, cunctis ei creditis: Do-
minus enim erat cum illo, & omnia opera
eius dirigebat.

CAP. XL.

1 HIs itaq; gestis, accidit vt peccarent duo
A eunuchi, pincerna regis Aegypti, & pi-
2 stor domino suo. *Iratusque contra eos Pha-
rao (nam alter pincernis præerat, alter pisto-
3 ribus) * misit eos in carcerem principis mili-
4 tũ, in quo erat vinctus & Ioseph. * At custos
carceris tradidit eos Ioseph, qui & ministra-
bat eis: aliquantulum temporis fluxerat, &
5 illi in custodia tenebantur. * Videruntque
ambo somnium nocte vna, iuxta interpreta-
6 tionẽ congruam sibi. *Ad quos cũ introisset
7 Ioseph manè, & vidisset eos tristes, * sciscita-
tus est eos, dicens: Cur tristior est hodiè solito
8 facies vestra? * Qui responderunt: Somnium
B vidimus, & non est, qui interpretetur nobis.
Dixitque ad eos Ioseph: Numquid non Dei
est interpretatio? referte mihi quid videritis.
9 * Narrauit prior, prępositus pincernarum,
somnium suum: videbam coram me vitem,
10 * in qua erãt tres propagines, crescere paula-
tim in gemmas, & post flores vuas mature-
11 scere: *calicemque Pharaonis in manu mea:
tuli

tuli ergo vuas, & expressi in calicem, quem
tenebam,& tradidi poculũ Pharaoni. * Re- 12
spondit Ioseph:Hæc est interpretatio somnij:
Tres propagines,tres adhuc dies sunt: * post 13
quos recordabitur Pharao ministerij tui, &
restituet te in gradum pristinum: dabisq; ei
calicem iuxta officium tuum, sicut antè fa-
cere consueueras. * Tantùm memento mei, 14
cùm benè tibi fuerit, & facias mecum miseri- C
cordiam:vt suggeras Pharaoni,vt educat me
de isto carcere: * quia furto sublatus sum de 15
terra Hebræorum, & hìc innocens in lacum
missus sum. * Videns pistorum magister, 16
quòd prudenter somnium dissoluisset,ait: Et
ego vidi somnium,Quod tria canistra farinæ
haberem super caput meum * & in vno ca- 17
nistro, quod erat excelsiùs, portare me om-
nes cibos, qui fiunt arte pistoria, auesque co-
medere ex eo. * Respondit Ioseph: Hæc est 18
interpretatio sõnij. Tria canistra,tres adhuc D
dies sunt: * post quos auferet Pharao caput 19
tuum, ac suspendet te in cruce,& lacerabunt
volucres carnes tuas. * Exinde dies tertius 20
natalitius Pharaonis erat: qui faciens grande
conuiuium pueris suis, recordatus est inter
epulas magistri pincernarum, & pistorum
principis. * Restituitque alterum in locum 21
suum, vt porrigeret ei poculum: * alterum 22
suspendit in patibulo, vt coniectoris veritas
probaretur. * Et tamen succedentibus pro- 23
speris, præpositus pincernarum oblitus est
interpretis sui.

CAP. XLI.

POst duos annos vidit Pharao somnium. 1
Putabat se stare super fluuium, * de quo A
ascendebant septem boues, pulchræ,& cras- 2
sæ nimis:& pascebantur in locis palustribus.
* Aliæ quoque septem emergebãt de flumi- 3
ne,fœdæ,confectæque macie:& pascebantur
in ipsa amnis ripa in locis virentibus: * de- 4
uorauerũtq; eas, quarum mira species,& ha-
bitudo corporũ erat. Expergefactus Pharao,
5 * rursum dormiuit,& vidit alterum somniũ:
Septem spicę pullulabant in culmo vno ple-
6 nę,atque formosæ:*alię quoque totidem spi-
cæ tenues, & percussæ vredine oriebantur,
7 * deuorantes omnem priorum pulchritudi-
8 nem.Euigilans Pharao post quietem, * & fa-
cto manè,pauore perterritus, misit ad omnes
coniectores Aegypti,cunctosque sapientes:&
accersitis narrauit somnium,nec erat, qui in-
9 terpretaretur. * Tunc demùm reminiscens
B pincernarum magister, ait: Confiteor pec-
10 catum meum: * Iratus rex seruis suis, me &
magistrum pistorum retrudi iussit in carcerẽ
11 principis militum: * vbi vna nocte vterque
12 vidimus somnium præsagũ futurorũ. *Erat
ibi puer Hebræus, eiusdem ducis militum fa-
13 mulus: cui narrantes somnia, * audiuimus
quidquid postea rei probauit euentus. ego
enim redditus sum officio meo:& ille suspen-
14 sus est in cruce.*Protinus ad regis imperium
eductum de carcere Ioseph totonderunt: ac
15 veste mutata,obtulerũt ei.*Cui ille ait: Vidi
somnia,nec est qui edisserat:quę audiui te sa-
16 pientissime conijcere. * Respondit Ioseph:
Absque me Deus respondebit prospera Pha-
17 raoni. * Narrauit ergo Pharao,quod vide-
C rat: Putabam me stare super ripam fluminis,
18 * & septem boues de amne conscendere,pul-
chras nimis,& obesis carnibus: quæ in pastu
19 paludis virecta carpebant. * & ecce,has se-
quebantur aliæ septem boues intantum de-
formes,& macilentę,vt nunquã tales in terra
20 Aegypti viderim:*quæ,deuoratis,& cõsum-
21 ptis prioribus, * nullũ saturitatis dedere ve-
stigium: sed simili macie,& squalore torpe-
22 bant. Euigilãs,rursus sopore depressus, *vidi
somniũ: Septem spicę pullulabant in culmo
23 vno plenæ,atque pulcherrimæ. * Aliæ quo-
que septem tenues,& percussæ vredine, orie-
24 bantur è stipula: * quæ priorum pulchritu-
dinem

dinem deuorauerũt. Narraui coniectoribus
somniũ,& nemo est,qui edisserat.*Respõdit 25
Ioseph:Somniũ regis vnum est: quę facturus
est Deus,ostendit Pharaoni. *Septem boues 26
pulchræ, & septem spicæ plenæ: septẽ vber- D
tatis anni sunt: eandẽque vim somnij cõpre-
hendũt. *Septem quoque boues tenues,atq; 27
macilentæ,quę ascenderunt post eas,& septẽ
spicæ tenues, & vẽto vrente percussæ : septẽ
anni venturæ sunt famis. *Qui hoc ordine 28
complebuntur: *Ecce septẽ anni veniẽt fer- 29
tilitatis magnæ in vniuersa terra Aegypti :
*quos sequetur septem anni alij tantæ steri- 30
litatis, vt obliuioni tradatur cuncta retro
abundantia:consũptura est enim fames om-
nem terrã, * & vbertatis magnitudinẽ per- 31
ditura est inopiæ magnitudo. * Quod autẽ 32
vidisti secundo ad eandẽ rem pertinẽs som-
nium: firmitatis indicium est, eo quòd fiat
sermo Dei,& velocius impleatur. * Nũc er- 33
go prouideat rex virum sapientem,& indu-
strium, & præficiat eum Terra Aegypti.
*Qui constituat præpositos per cunctas re- 34
giones: & quintã partem fructuum per se-
ptem annos fertilitatis,*qui iam nunc futu- 35
ri sunt, congreget in horrea: & omne fru-
mentum sub Pharaonis potestate cõdatur,
seruetùrque in vrbibus. *Et præparetur fu- 36
turæ septẽ annorum fami,quę oppressura est E
Aegyptum,& non cõsumetur terra inopia.
*Placuit Pharaoni cõsilium, & cunctis mi- 37
nistris eius: *locutusque est ad eos: Num in- 38
uenire poterimus talem virum, qui spiritu
Dei plenus sit?*Dixit ergo ad Ioseph: Quia 39
ostẽdit tibi Deus omnia, quæ locutus es, nũ-
quid sapientiorem, & consimilem tui inue-
nire potero? * ᵘ Tu eris super domũ meam, 40 ᵘ Psal. 104.b 21.
& ad tui oris imperiũ cunctus populus obe- 1 Mac. 2. f 53.
diet: vno tantum regni solio te præcedam. Act. 7. b. 2.
*Dixitq; rursus Pharao ad Ioseph: Ecce, cõ- 41
stitui te super vniuersam terram Aegypti.

42 *Tulitque annulum de manu sua, & dedit
eum in manu eius: vestiuitque eũ stola bys-
sina, & collo torquẽ auream circumposuit.
43 *Fecitque eum ascẽdere super currum suũ
secũdum, clamante præcone, vt omnes corã
eo genuflecterent, & præpositum esse sciret
44 vniuersæ terræ Aegypti. *Dixit quoq; rex
F ad Ioseph: Ego sum Pharao: absque tuo im-
perio non mouebit quisquam manum, aut
45 pedẽ in omni terra Aegypti. * Vertitq; no-
men eius,& vocauit eũ lingua Aegyptiaca,
Saluatorẽ mundi. Deditque illi vxorẽ Ase-
neth filiã Putiphare sacerdotis Heliopoleos.
Egressus est itaque Ioseph ad terrã Aegypti
46 (*triginta autem annorũ erat quando stetit
in cõspectu regis Pharaonis)& circuiuit om-
47 nes regiones Aegypti. * Venitque fertilitas
septem annorum: & in manipulos redactæ
segetes congregatæ sunt in horrea Aegypti.
48 *Omnis etiam frugũ abundãtia in singulis
49 vrbibus condita est. * Tantaque fuit abun-
dantia tritici,vt arenę maris coæquaretur,&
50 copia mensuram excederet. *ˣ Nati sunt au- ˣ Inf. 48. c 20. 49. a. 5
G tem Ioseph filij duo antequã veniret fames:
quos peperit ei Aseneth filia Putiphare sa-
51 cerdotis Heliopoleos. *Vocauitq; nomẽ pri-
mogeniti, Manasses, dicẽs: Obliuisci me fecit
Deus omnium laborũ meorũ, & domus pa-
52 tris mei. * Nomen quoq; secundi appellauit
Ephraim, dicens: Crescere me fecit Deus in
53 terra paupertatis meæ. *Igitur transactis se-
ptẽ vbertatis annis, qui fuerant in Aegypto,
54 *cęperunt venire septem anni inopia: quos
prædixerat Ioseph: & in vniuerso orbe fa-
mes præualuit, in cuncta autẽ terra Aegypti
55 panis erat. *Qua esuriẽte, clamauit populus
ad Pharaonem, alimenta petens. Quibus ille
respõdit: Ite ad Ioseph,& quidquid ipse vo-
56 bis dixerit, facite. * Crescebat autẽ quotidie
fames in omni terra: aperuitque Ioseph vni-
uersa horrea,& vendebat Aegyptijs: nam &

illos oppresserat fames. * Omnesque pro- 57
uinciæ veniebant in Aegyptum, vt emerent
escas, & malum inopiæ temperarent.

CAP. XLII.

AVdiens autẽ Iacob quod alimenta vẽ- 1
derentur in Aegypto, dixit filijs suis: A
Quare negligitis? audiui quod triticũ venũ- 2
detur in Aegypto: descendite, & emite nobis
necessaria, vt possimus viuere, & non cõsu-
mamur inopia. * Descendentes igitur fratres 3
Ioseph decem, vt emerẽt frumenta in Aegy-
pto, * Beniamin domi retento à Iacob, qui 4
dixerat fratribus eius: Ne forte in itinere
quidquam patiatur mali: *ingressi sũt terrã 5
Aegypti cum alijs qui pergebant ad emen-
dum. Erat autem fames in terra Chanaan.
*Et Ioseph erat princeps in terra Aegypti, 6
atq; ad eius nutum frumenta populis vende-
bantur. Cumq; adorassent eũ fratres sui, *& B
agnouisset eos, quasi ad alienos durius lo- 7
quebatur, interrogans eos: Vnde veni-
stis? Qui responderũt: De terra Chanaan, vt
8 emamus victui necessaria. * Et tamẽ fratres
ipse cognoscens, non est cognitus ab eis.
9 *Recordatusq; somniorũ, quæ aliquando vi-
derat: ait ad eos: Exploratores estis: vt videa-
10 tis infirmiora terræ venistis. *Qui dixerunt:
Non est ita, dñe, sed serui tui venerunt vt
11 emerẽt cibos. *Omnes filij vnius viri sumus:
C pacifici venimus, nec quidquam famuli tui
12 machinantur mali. *Quibus ille respondit:
Aliter est: immunita terræ huius cõsiderare
13 venistis. *At illi: Duodecim, inquiunt, serui
tui, fratres sumꝰ, filij viri vnius in terra Cha-
naan: minimus cũ patre nostro est, alius non
14 est super. * Hoc est, ait, quod locutus sũ. Ex-
15 ploratores estis. * Iam nunc experimentum
vestri capiam: per salutẽ Pharaonis nõ egre-
diemini hinc, donec veniat frater vester mi-
16 nimus. *Mittite ex vobis vnũ, & adducat eũ:

vos autem eritis in vinculis, donec probẽtur
quæ dixistis, vtrũ vera an falsa sint: alioquin
per salutem Pharaonis exploratores estis.
*Tradidit ergo illos custodiæ tribus diebus. 17
*Die autem tertio eductis de carcere, ait: Fa- 18
cite quæ dixi & viuetis: Deum enim timeo.
*Si pacifici estis, frater vester vnus ligetur in 19
carcere: vos autẽ abite, & ferte frumenta quę D
ª Inf. 43. a 5.
emistis, in domos vestras, * ª & fratrem ve- 20
strum minimum ad me adducite, vt possim
vestros probare sermones, & nõ moriamini.
Fecerũt vt dixerat, *& locuti sunt ad inui- 21
cẽ: Merito hæc patimur, quia peccauimus in
fratrem nostrum, vidẽtes angustiam animæ
illius, dũ deprecaretur nos, & nõ audiuimus:
idcirco venit super nos ista tribulatio. * E 22
quibus vnus Ruben, ait: Numquid non dixi
ª Sup. 37. c. 22.
vobis: ª Nolite peccare in puerum: & nõ au-
distis me? en sãguis eius exquiritur. *Nescie- 23
bant autẽ quòd intelligeret Ioseph: eo quòd E
per interpretem loqueretur ad eos. * Auer- 24
titque se parumper, & fleuit: & reuersus lo-
25 cutus est ad eos. * Tollensque Simeon, & li-
gans illis præsentibus, iussit ministris, vt im-
plerẽt eorum saccos tritico, & reponerẽt pe-
cunias singulorũ in sacculis suis, datis supra
26 cibarijs in viã: qui fecerunt ita. * At illi por-
tantes frumenta in asinis suis, profecti sunt.
27 *Apertoque vnus sacco, vt daret iumento
pabulum in diuersorio, contemplatus pecu-
28 niã in ore sacculi, *dixit fratribus suis: Red-
dita est mihi pecunia, en habetur in sacco.
Et obstupefacti, turbatique mutuo dixerũt:
F Quidnã est hoc quod fecit nobis Deus? *Ve-
29 neruntque ad Iacob patrem suum in terra
Chanaan, & narrauerunt ei omnia, quæ ac-
30 cidissent sibi, dicentes: * Locutus est nobis
dominus terræ durè, & putauit nos explora-
31 tores esse prouinciæ. *Cui respondimus: Pa-
cifici sumus, nec vllas molimur insidias.
32 *Duodecim fratres vno patre geniti sumus:
vnus non est super, minimus cum patre no-
stro

ſtro eſt in terra Chanaan. *Qui ait nobis: 33
Sic probabo quòd pacifici ſitis: Fratrem ve-
ſtrum vnũ dimittite apud me,& cibaria do-
mibus veſtris neceſſaria ſumite, & abite,
*fratremq; veſtrum minimum adducite ad 34
me,vt ſciam quòd non ſitis exploratores: &
iſtũ,qui tenetur in vinculis,recipere poſſitis:
ac deinceps quę vultis,emendi habeatis licẽ-
tiam. *His dictis,cũ frumenta effuderẽt,ſin- 35
guli repererunt in ore ſaccorum ligatas pe-
cunias: exterritiſque ſimul omnibus, *dixit 36
G pater Iacob: Abſq; liberis me eſſe feciſtis,Io-
ſeph nõ eſt ſuper, Simeon tenetur in vincu-
lis, & Beniamin auferetis: in me hæc omnia
37 mala reciderũt.*Cui reſpõdit Ruben:Duos
filios meos interfice, ſi non reduxero illũ ti-
bi: trade illum in manu mea, & ego eum ti-
38 bi reſtituam. *At ille: Non deſcẽdet,inquit,
filius meus vobiſcum: frater eius mortuus
eſt, & ipſe ſolus remanſit: ſi quid ei aduerſi
acciderit in terra, ad quam pergitis, deduce-
tis canos meos cum dolore ad inferos.

CAP. XLIII.

INterim fames omnem terram vehemen- 1
ter premebat. * Conſumptiſq; cibis,quos 2
ex Aegypto detulerant, dixit Iacob ad filios A
ſuos: Reuertimini, & emite nobis pauxil-
lum eſcarum. * Reſpondit Iudas: Denun- 3
ciauit nobis vir ille ſub atteſtatione iuriſiu-
randi, dicens: Non videbitis faciem meam,
niſi fratrem veſtrum minimum adduxeritis
vobiſcum. * Si ergo vis eum mittere nobi- 4
ſcum, pergemus pariter, & ememus tibi ne-
ceſſaria: * ſin autem non vis, non ibimus: 5
vir enim, vt ſæpe diximus, denunciauit no-
n Sup.42. d.20. bis, dicens: n Non videbitis faciem meam
abſque fratre veſtro minimo. * Dixit eis 6
Iſrael: In meam hoc feciſtis miſeriam,vt in- B
dicaretis ei & alium habere vos fratrem.
*At illi reſponderunt: Interrogauit nos ho- 7
mo per ordinem noſtram progeniem: ſi pa-
ter viueret: ſi haberemus fratrem: & nos re-
ſpondimus ei conſequenter iuxta id, quod
fuerat ſciſcitatus: numquid ſcire poteramus
quod dicturus eſſet: Adducite fratrẽ veſtrũ
vobiſcum? * Iudas quoque dixit patri ſuo: 8
Mitte puerum mecum, vt proficiſcamur, &
poſſimus viuere: ne moriamur nos, & par-
n Inf.44.g 32. uuli noſtri.* n Ego ſuſcipio puerũ: de manu 9
mea require illũ. niſi reduxero, & reddide-
ro eum tibi, ero peccati reus in te omni tem-
pore. * Si non interceſſiſſet dilatio,iam vice 10
11 altera veniſſemus. *Igitur Iſrael pater eorũ
C dixit ad eos: Si ſic neceſſe eſt, facite quod
vultis: ſumite de optimis terræ fructibus in
vaſis veſtris,& deferte viro munera,modicũ
reſinæ, & mellis, & ſtoracis, ſtactes, & tere-
12 binthi,& amygdalarum. Pecuniam quoq;
duplicem ferte vobiſcum: & illam,quam in-
ueniſtis in ſacculis, reportate,ne forte errore
13 factum ſit: * ſed & fratrem veſtrũ tollite,&
14 ite ad virum. * Deus autem meus omnipo-
tens faciat vobis eum placabilem: & remit-
tat vobiſcum fratrem veſtrũ, quem tenet,&
hunc Beniamin: ego autẽ quaſi orbatus abſ-
15 que liberis ero. * Tulerunt ergo viri mune-
ra,& pecuniam duplicem, & Beniamin: de-
ſcenderuntq; in Aegyptum,& ſteterunt co-
16 ram Ioſeph. *Quos cum ille vidiſſet, & Be-
D niamin ſimul, præcepit diſpenſatori domus
ſuæ,dicens: Introduc viros domum,& occi-
de victimas,& inſtrue conuiuium: quoniam
17 mecum ſunt comeſturi meridie. * Fecit ille,
quod ſibi fuerat imperatũ, & introduxit vi-
18 ros domũ. *Ibiq; exteriti, dixerunt mutuo:
Propter pecuniam,quam retulimus prius in
ſaccis noſtris, introducti ſumus: vt deuoluat
in nos calumniam,& violenter ſubijciat ſer-
19 uituti & nos, & aſinos noſtros. *Quamobrẽ
in ipſis foribus accedentes ad diſpenſatorem
20 domus *locuti ſunt: Oramus domine vt au- n Sup.42 a.3.
dias nos. n Iam ante deſcendimus vt emere-

mus escas: *quibus emptis, cùm venissemus 21
ad diuersorium, aperuimus saccos nostros,
& inuenimus pecuniam in ore saccorũ: quã E
nunc eodem pondere reportauimus. *Sed 22
& aliud attulimus argentũ, vt emamus, quæ
nobis necessaria sunt: non est in nostra con-
scientia quis posuerit eam in marsupijs no-
stris. *At ille respõdit: Pax vobiscum, nolite 23
timere: Deus vester, & Deus patris vestri de-
dit vobis thesauros in saccis vestris: nam pe-
cuniam, quam dedistis mihi, probatam ego
habeo. Eduxitq; ad eos Simeon. *Et intro- 24
ductis domum, attulit aquam, & lauerũt pe-
des suos, deditque pabulum asinis eorum.
*Illi verò parabant munera donec ingrede- 25
retur Ioseph meridie: audierant enim, quòd F
ibi comesturi essent panem. *Igitur ingres- 26
sus est Ioseph domum suam, obtuleruntq; ei
munera, tenentes in manibus suis: & adora-
uerunt proni in terram. *At ille clementer 27
resalutatis eis, interrogauit eos, dicens: Saluus
ne est pater vester senex, de quo dixeratis
28 mihi? Adhuc viuit? *Qui responderunt: So-
spes est seruus tuus pater noster, adhuc vi-
29 uit. Et incuruati, adorauerunt eum. *Attol-
lens autẽ Ioseph oculos, vidit Beniamin fra-
trem suum vterinum, & ait: Iste est frater
vester paruulus, de quo dixeratis mihi? Et
rursum: Deus, inquit, misereatur tui, fili mi.
30 Festinauitque quia cõmota fuerant viscera
eius super fratre suo, & erũpebant lacrymæ:
31 & introiens cubiculũ fleuit. *Rursumq; lo-
ta facie egressus, cõtinuit se, & ait: Ponite pa-
32 nes. *Quibus appositis, seorsum Ioseph, &
seorsum fratribus, Aegyptijs quoq; qui ve-
scebantur simul, seorsum (illicitum est enim
Aegyptijs comedere cum Hebræis, & profa-
33 num putant huiuscemodi conuiuiũ) *sede- n Sup. 42. c. 11.
rũt coram eo, primogenitus iuxta primoge-
nita sua, & minimus iuxta ætatem suam. Et
34 mirabantur nimis, *sumptis partibus quas
ab eo acceperant: maiorq; pars venit Benia-
min, ita vt quinque partibus excederet. Bi-
beruntque & inebriati sunt cum eo.

n Sup. 43. a. 3. & 5.

CAP. XLIV.

PRæcepit autem Ioseph dispensatori do- 1
mus suæ, dicens: Imple saccos eorũ fru- A
mento, quãtum possunt capere: & pone pe-
cuniam singulorũ in summitate sacci. *Scy- 2
phum autem meum argenteum, & pretium
quod dedit tritici, pone in ore sacci iunioris.
Factumque est ita. *Et orto mane, dimissi 3
sunt cum asinis suis. *Iamque vrbem exie- 4
rant, & processerant paululum: tunc Ioseph
accersito dispensatore domus, Surge, inquit,
& persequere viros: & apprehensis dicito:
Quare reddidistis malum pro bono? *Scy- 5
phus, quem furati estis, ipse est, in quo bibit B
dñs meus, & in quo augurari solet: pessimã
rem fecistis. *Fecit ille vt iusserat. Et appre- 6
hensis per ordinem locutus est. *Qui re- 7
sponderunt: Quare sic loquitur dominus
noster, vt serui tui tantum flagitij commise-
8 rint? *Pecuniam, quam inuenimus in sum-
mitate saccorum, reportauimus ad te de ter-
ra Chanaan: & quomodo consequens est, vt
furati simus de domo domini tui aurum, vel
9 argentum? *Apud quẽcumque fuerit inuen-
C tum seruorum tuorum, quod quæris, moria-
10 tur, & nos erimus serui domini nostri. *Qui
dixit eis: Fiat iuxta vestram sententiam: apud
quemcumque fuerit inuẽtum, ipse sit seruus
11 meus, vos autem eritis innoxij. *Itaque fe-
stinato deponentes in terram saccos, aperue-
12 runt singuli. *Quos scrutatus, incipiens à
maiore vsque ad minimum, inuenit scyphũ
13 in sacco Beniamin. *At illi, scissis vestibus, n Act. 7.
oneratisque rursum asinis, reuersi sũt in op- 13.
14 pidum. *Primusque Iudas cum fratribus in-
gressus est ad Ioseph (necdum enim de loco
abierat) omnesq; ante eum pariter in terram
15 corruerunt. *Quibus ille ait: Cur sic agere
volui-

voluistis? an ignoratis quod non sit similis D
mei in augurandi scientia?*Cui Iudas:Quid 16
respondebimus, inquit, domino meo? vel
quid loquemur, aut iuste poterimus obten-
dere? Deus inuenit iniquitatem seruorum
tuorum: en omnes serui sumus domini mei,
& nos, & apud quem inuentus est scyphus.
*Respŏdit Ioseph: Absit à me, vt sic agam: 17
qui furatus est scyphũ, ipse sit seruus meus:
vos autem abite liberi ad patrem vestrum.
*Accedens autem propius Iudas, cŏfidenter 18
ait: Oro domine mi, loquatur seruus tuus E
verbum in auribus tuis, & ne ascaris famu-
lo tuo: tu es enim post Pharaonē *dominus 19
u Sup. 42. c.11. meus. „ Interrogasti prius seruos tuos: Ha-
betis patrem, aut fratrem? * & nos respon- 20
dimus tibi domino meo: Est nobis pater se-
nex, & puer paruulus, qui in senectute illius
natus est: cuius vterinus frater mortuus est:
& ipsum solum habet mater sua, pater vero
tenere diligit eum. * Dixistique seruis tuis: 21
Adducite eum ad me, & ponam oculos meos F
super illũ.*Suggessimus domino meo: Non 22
potest puer relinquere patrem suum:si enim
u Sup. 43. a.3.& 5. illum dimiserit, morietur. * „ Et dixisti ser- 23
uis tuis: Nisi venerit frater vester minimus
vobiscũ,nŏ videbitis amplius faciem meam.

24 * Cum ergo ascendissemus ad famulum
tuum patrem nostrum, narrauimus ei om-
25 nia, quę locutus est dominus meus.*Et dixit
pater noster:Reuertimini,& emite nobis pa-
26 rũ tritici. *Cui diximus: Ire non possumus:
si frater noster minimus descĕderit nobiscũ,
proficiscemur simul: alioquin illo absente,
27 non audemus videre faciem viri. * Ad quæ
G illæ respondit: „ Vos scitis,quod duos genue- u Sup. 37 c. 28.& 33.
28 rit mihi vxor mea.*Egressus est vnus,& di-
xistis: Bestia deuorauit eum: & hucusq; non
29 comparet. *Si tuleritis & istum,& aliquid ei
in via contigerit, deducetis canos meos cum
30 mærore ad inferos. * Igitur si intrauero ad
seruum tuum patrem nostrũ,& puer defue-
rit,(cũ anima illius ex huius anima pendeat)
31 *videritque eum non esse nobiscum,morie-
tur,& deducent famuli tui canos eius cũ do-
32 lore ad inferos. * Ego proprie seruus tuus
sim, qui in meam hunc recepi fidem, & spo-
pŏdi dicens: „ Nisi reduxero eũ, peccati reus u Sup. 43. b.9.
33 ero in patrem meũ omni tempore. *Mane-
bo itaq; seruus tuus pro puero in ministerio
dñi mei,& puer ascendat cum fratribus suis.
34 *Non enim possum redire ad patrem meũ,
absente puero:ne calamitatis,quæ oppressu-
ra est patrem meum, testis assistam.

CAP. XLV.

NOn se poterat vltra cohibere Ioseph 1
multis coram astantibus:vnde præce- A
pit, vt egrederentur cunctis foras, & nullus
interesset alienus agnitioni mutuæ. *Eleua- 2
uitq;vocem cum fletu: quã audierũt Aegy-
ptij,omnisq;domus Pharaonis. Et dixit fra- 3
tribus suis: Ego sũ Ioseph:adhuc pater meus
viuit? Non poterant respondere fratres ni-
mio terrore perterriti. * Ad quos ille clemē- 4
u Act.7.b.13. ter: Accedite,inquit,ad me. Et cum accessis- B
sent prope, „ Ego sum, ait, Ioseph, frater ve-
ster,quē vĕdidistis in Aegyptũ. * Nolite pa- 5
uere, neq; vobis durum esse videatur quòd

vendidistis me in his regionibus. „ pro salute u Inf. 56.c. 20.
enim vestra misit meus ante vos in Aegy-
6 ptum. *Biennium est enim, quòd cœpit fa-
mes esse in terra: & adhuc quinque anni re-
7 stant,quibus nec arari poterit, nec meti. Prę-
misitque me Deus,vt reseruemini super ter-
ram, & escas ad viuendum habere possitis.
8 * Non vestro cŏsilio, sed Dei voluntate huc
C missus sum, qui fecit me quasi patrem Pha-
raonis, & dominum vniuersæ domus eius,
B 9 ac principem in omni terra Aegypti.*Festi-
nate, & ascendite ad patrem meũ, & dicetis
ei. Hæc mandat filius tuus Ioseph: Deus fe-
cit me dñm vniuersę terrę Aegypti:descen-

de ad me, ne moreris, * & habitabis in terra 10
Gessen: erisq; iuxta me tu, & filij tui, & filij
filiorum tuorũ, oues tuæ, & armenta tua, &
vniuersa, quæ possides. *Ibiq; te pascam (ad- 11
huc enim quinq; anni residui sunt famis) ne D
& tu pereas, & domus tua & omnia, quę pos-
sides. * En oculi vestri, & oculi fratris mei 12
Beniamin vidẽt, quod os meum loquatur ad
vos. *Nunciate patri meo vniuersam gloriã 13
meã, & cũcta, quæ vidistis in Aegypto: festi-
nate, & adducite eũ ad me. *Cumq; ample- 14
xatus recidisset in collum Beniamin fratris
sui, fleuit: illo quoq; similiter flẽte super col-
lũ eius. *Osculatusque est Ioseph omnes fra- 15
tres suos, & plorauit super singulos: post quę
ausi sunt loqui ad eũ. *Auditumq; est, & ce- 16
lebri sermone vulgatũ in aula regis: Vene-
runt fratres Ioseph: & gauisus est Pharao, E
atq; omnis familia eiꝰ. *Dixitq; ad Ioseph, vt 17
imperaret fratribus suis dicens: Onerãtes iu-
menta, ite in terrã Chanaan, *& tollite inde 18
patrẽ vestrũ, & cognationẽ, & venite ad me:
& ego dabo vobis omnia bona Aegypti, vt
comedatis medullã terræ. Pręcipe etiam, vt 19
tollant plaustra de terra Aegypti, ad subue-
ctionẽ paruulorũ suorũ, ac coniugũ: & dici- F
to: Tollite patrem vestrũ, & properate quã-
tocyus venientes. *Nec dimittatis quidquã 20
de supellectili vestra: quia omnes opes Aegy-
pti vestræ erũt. *Feceruntq; filij Israel, vt eis 21
mãdatum fuerat. Quibus dedit Ioseph plau-
stra secũdũ Pharaonis imperiũ: & cibaria in
itinere. *Singulis quoq; proferri iussit binas 22
stolas: Beniamin vero dedit trecentos argen-
teos cum quinq; stolis optimis, *tãtundẽ pe- 23
cuniæ, & vestiũ mittẽs patri suo, addẽs & asi-
nos decẽ, qui subueherẽt ex omnibus diuitijs
Aegypti: & totidem asinas, triticũ in itinere,
panesque portantes. * Dimisit ergo fratres 24
suos, & proficiscentibus ait: Ne irascamini
in via. *Qui ascendentes ex Aegypto, vene- 25
runt in terram Chanaan ad patrẽ suum Ia- G
cob. *Et nunciauerunt ei, dicẽtes: Ioseph fi- 26
lius tuus viuit, & ipse dominatur in omni
terra Aegypti. Quo audito Iacob, quasi de
graui somno euigilans, tamen non credebat
eis. *Illi è contra referebant omnẽ ordinem 27
rei. Cũque vidisset plaustra, & vniuersa, quæ
miserat, reuixit spiritus eius, *& ait: Sufficit 28
mihi, si adhuc Ioseph filius meus viuit: va-
dam, & videbo illum antequam moriar.

CAP. XLVI.

PRofectusq; Israel cum omnibus, quæ ha- 1
bebat, venit ad Puteum iuramẽti: & ma- A
ctatis ibi victimis Deo patris sui Isaac, *audi- 2
uit eum per visionem noctis vocantem se, &
dicentẽ sibi: Iacob, Iacob. cui respondit: Ecce
adsum. *Ait illi Deus: Ego sum fortissimus 3
Deus patri tui: noli timere, descẽde in Aegy-
ptũ, quia in gentem magnam faciam te ibi.

4 *Ego descẽdam tecum illuc, & ego inde ad-
ducam te reuertentem: Ioseph quoq; ponet
5 manus suas super oculos tuos. *Surrexit autẽ
Iacob à Puteo iuramenti. " tuleruntq; eum " 48.7.
filij cũ paruulis, & vxoribus suis in plaustris, 15.
6 qui miserat Pharao ad portandum senẽ, *&
omnia, quæ possederat in Terra Chanaan:
" venitq; in Aegyptũ cum omni semine suo, " Iosu.24.
7 *filij eius, & nepotes, filiæ, & cuncta simul 3.
8 progenies. *Hæc sunt autem nomina filiorũ Psal.104.
B Israel, qui ingressi sunt in Aegyptũ, ipse cũ 12.
9 liberis suis. " Primogenitus Ruben. *Fili Ru- Is.52.
bẽ: Henoch & Phallu & Hesron & Charmi. " Exod.1.
10 *Filij Simeon: Iamuel & Iamin & Ahod, & a.26.
Iachin & Sohar, & Saul filius Chanaanitidis. Num.26.
11 *Filij Leui: Gersõ & Caath & Merari. *Filij 5.
12 Iuda: Her & Onan & Sela & Phares & Za- 1.Par.5.
ra: mortui sunt autem Her & Ona in terra 1.6.
Chanaã. Natiq; sunt filij Phares: Hesron, & Exod.6.
13 Hamul. * Filij Issachar: Thola & Phua & 15.
14 Iob & Sẽron. *Filij Zabulon: Sared & Elon 1.Para.
15 & Iahelel. * Hi filij Lia, quos genuit in Me- c.24.
sopotamia Syriæ cum Dina filia sua: omnes 1.Para.6.
animæ filiorũ eius, & filiarum, triginta tres. a.1.
16 *Filij Gad: Sephion & Haggi & Suni & Ese- 1.Par.2.
17 bon & Heri & Arodi & Areli.* " Filij Aser: 3.4.d.21.
Iamne & Iesua & Iessui & Beria, Sara quoq; 1.Para.7.
soror eorum. Filij Beria: Heber & Melchiel. a.1.
18 hi filij Zelphæ, quam dedit Laban Liæ filiæ " 1.Par.7.
suæ. & hos genuit Iacob sedecim animas. f.30.
19 *Filij Rachel vxoris Iacob: Ioseph & Benia-
20 min. * " Natique sunt Ioseph filij in Terra " Sup.41.
C Aegypti, quos genuit ei Aseneth filia Puti- f.53.
phare sacerdotis Heliopoleos: Manasses & 1.Par.7.
21 Ephraim. *Filij Beniamin: Bela & Bechor & 6.8.a.1.
Asbel & Gera & Naaman & Echi & Ros &
22 Mophim & Ophim & Ared. *hi filij Rachel
quos genuit Iacob: omnes animæ, quatuor-
23 decim. *Filij Dã: Husim. * Filij Nephthali:
24 Iasiel & Guni & Ieser & Sallẽ. *Hi filij Balę,
25 quã dedit Labã Racheli filiæ suæ: & hos ge-
26 nuit Iacob: omnes animæ, septẽ. *Cũctę ani-
mæ, quæ ingressæ sũt cũ Iacob in Aegyptũ,
& egressæ sunt de femore illius, absque vxo-
27 ribus filiorum eius, sexaginta sex. * Filij au-
tem Ioseph, qui nati sunt ei in terra Aegy-
pti, animæ duæ. " Omnes animæ domus Ia- " Deu.10.
cob, quæ ingressæ sunt in Aegyptum, fuere d.22.
28 septuaginta. *Misit autem Iudam ante se ad
Ioseph, vt nunciaret ei, & occurreret in Ges-
29 sen. * Quo cum peruenisset, iuncto Ioseph
D curru suo, ascendit obuiam patri suo ad eũ-
dem locum: vidẽsq; eum, irruit super collum
30 eius, & inter amplexus fleuit. * Dixitq; pa-
ter ad Ioseph: Iam lętus moriar, quia vidi fa-
31 ciem tuam, & superstitem te relinquo. * At
ille locutus est ad fratres suos, & ad omnem
domum patris sui: Ascendam, & nunciabo
Pharaoni, dicamque ei: Fratres mei, & do-
mus Patris mei, qui erat in Terra Chanaan,
vene-

venerunt ad me : *& sunt viri pastores 32
ouium, curamque habent alendorũ gregũ :
pecora sua,& armenta, & omnia, quæ habe-
re potuerunt, adduxerunt secum. *Cũq;vo- 33
cauerit vos, & dixerit : Quod est opus ve-
34 strum? *Respondebitis: Viri pastores sumus
serui tui, ab infantia nostra vsque in præsens,
& nos, & patres nostri . Hæc autem dicetis ,
vt habitare possitis in Terra Gessen, quia de
testantur Aegyptij omnes pastores ouium.

CAP. XLVII.

INgressus ergo Ioseph nunciauit Pharao- 1
ni, dicens : Pater meus & fratres, oues eo- A
rum & armenta, & cuncta, quæ possidet, ve-
nerunt de Terra Chanaan: & ecce cõsistunt
in Terra Gessen. *Extremos quoq; fratrum 2
suorum quinq; viros constituit coram rege :
*quos ille interrogauit: Quid habetis operis? 3
Responderunt : Pastores ouium sumus serui
tui, & nos, & patres nostri. * Ad peregrinan- 4
dum in terra tua venimus: quoniam non est
herba gregibus seruorum tuorum, ingraue-
scente fame in terra Chanaan : petimusq; vt
esse nos iubeas seruos tuos in Terra Gessen .
*Dixit itaq; rex ad Ioseph: Pater tuus & fra- 5
tres tui venerũt ad te. *Terra Aegypti in cõ- B
spectu tuo est: in optimo loco fac eos habita- 6
re, & trade eis Terram Gessen. Quod si nosti
in eis esse viros industrios, constitue illos ma-
gistros pecorum meorum. * Post hæc intro- 7
duxit Ioseph patrem suũ ad Regem , & sta-
tuit eum coram eo: qui benedicẽs illi, *& in- 8
terrogatus ab eo : Quot sunt dies annorum
vitæ tuæ? *Respondit: Dies peregrinationis 9
meæ centum triginta annorum sunt, parui,
& mali, & nõ peruenerunt vsque ad dies pa- C
trum meorum, quibus peregrinati sunt. *Et 10
benedicto rege , egressus est foras . * Ioseph 11
vero patri, & fratribus suis dedit possessionẽ
in Aegypto in optimo terræ loco, Ramesses,
vt præceperat Pharao . * Et alebat eos, om- 12
nemque domum patris sui , præbens cibaria
singulis. *In toto enim orbe panis deerat, & 13
oppresserat fames terram, maximè Aegypti,
& Chanaan . * E quibus omnem pecuniam 14
congregauit pro venditione frumenti, & in-
15 tulit eam in ærariũ regis. *Cumq; defecisset
temptoribus pretium, venit cũcta Aegyptus
D ad Ioseph, dicens. Da nobis panes: quare mo-
16 rimur coram te, deficiente pecunia? *Quibus
ille respondit: Adducite pecora vestra, & da-
bo vobis pro eis cibos, si pretium nõ habetis .
17 *Quæ cum adduxissent, dedit eis alimenta
pro equis , & ouibus, & bobus & asinis , su-
stentauitque eos illo anno pro commutatio-
18 ne pecorum . * Venerunt quoque anno se-
cundo , & dixerunt ei : Non celabimus do-
minum nostrum quod deficiente pecunia ,
pecora simul defecerunt : nec clam te est ,
quod absq; corporibus & terra nihil habea-
19 mus. *Cur ergo moriemur te vidente? & nos
& terra nostra tui erimus : eme nos in serui-
tutem regiam , & præbe semina, ne pereun-
te cultore redigatur terra in solitudinem .
20 * Emit igitur Ioseph omnẽ Terram Aegy-
E pti, vendentibus singulis possessiones suas
præ magnitudine famis . Subiecitq; eã Pha-
21 raoni, *& cunctos populos eius à nouissimis
terminis Aegypti vsque ad extremos fines
22 eius, *præter terram sacerdotum, quæ à re-
ge tradita fuerat eis : quibus & statuta ciba-
ria ex horreis publicis præbebantur, & idcir-
co non sunt compulsi vendere possessiones
23 suas. *Dixit ergo Ioseph ad populos : En vt
cernitis , & vos , & terram vestram Pharao
possidet : accipite semina , & serite agros ,
24 * vt fruges habere possitis . Quintam partẽ
F regi dabitis : quattuor reliquas permitto vo-
bis in sementem , & in cibum familijs , & li-
25 beris vestris . * Qui responderunt: Salus no-
stra in manu tua est : respiciat nos tantum
26 dominus noster, & læti seruiemus regi. * Ex

co tempore vsq; in præsentem diem in vni-
uersa terra Aegypti regibus quinta pars sol-
uitur,& factũ est quasi in legẽ,absq; terra sa-
cerdotali, quæ libera ab hac conditione fuit.
*Habitauit ergo Israel in Aegypto,id est, in 27
Terra Gessen,& possedit eam:auctusq; est,&
multiplicatus nimis. *Et vixit in ea decẽ & 28
septẽ annis:factiq; sunt omnes dies vitæ illius
centũ quadraginta septem annorũ. *Cũq; 29
appropinquare cerneret diẽ mortis suæ, vo- G
cauit filium suum Ioseph , & dixit ad eum :
Si inueni gratiam in conspectu tuo , " pone
" Sup. 24. a. 2. manum tuam sub femore meo:& facies mihi
misericordiam & veritatem, vt non sepelias
me in Aegypto : *sed dormiã cum patribus 30
meis, & auferas me de terra hac, condasq; in
sepulchro maiorum meorum. Cui respondit
Ioseph: Ego faciam,quod iussisti. *Et ille: Iu-
ra ergo,inquit, mihi. Quo iurante, adorauit
Israel Deum, conuersus ad lectuli caput.

CAP. XLVIII.

HIs ita transactis nunciatum est Ioseph, 1
quod ęgrotaret pater suus:qui,assum- A
ptis duobus filijs Manasse & Ephraim , ire
perrexit. Dictumque est seni : * Ecce filius 2
tuus Ioseph venit ad te . Qui confortatus se-
dit in lectulo . * Et ingresso ad se ait : Deus 3
" Sup. 28. a. 11. omnipotens " apparuit mihi in Luza , quæ
est in Terra Chanaan:Benedixitq; mihi, *& 4
ait : Ego te augebo , & multiplicabo , & fa-
ciam te in turbas populorum : daboque tibi
terram hanc, & semini tuo post te in posses-
sionem sempiternam . * Duo ergo filij tui , 5
" Sup. 41. f. 50. qui " nati sunt tibi in Terra Aegypti ante-
" Ios. 13. b. 7. d. 29. quã huc venirẽ ad te,mei erunt : " Ephraim
& Manasses,sicut Ruben & Simeon reputa-
buntur mihi. *Reliquos autem,quos genue- 6
ris post eos,tui erunt, & nomine fratrũ suo-
rum vocabũtur in possessionibus suis. *Mi- 7
hi enim, quando veniebã de Mesopotamia, B
" Sup. 35. a. 11. " mortua est Rachel in terra Chanaan in ip-
so itinere,eratque vernum tempus: & ingre-
diebar Ephratam , & sepeliui eam iuxta viã
Ephratæ,quæ alio nomine appellatur Beth-
lehem. * Videns autem filios eius dixit ad eũ: 8
Qui sunt isti?*Respondit:Filij mei sunt,quos 9
donauit mihi Deus in hoc loco. Adhuc,in-
quit, eos ad me, vt benedicam illis. * Oculi 10
enim Israel caligabant præ nimia senectute;
& clare videre non poterat. Applicitosque
ad se, deosculatus, & circumplexus eos,*di- 11
xit ad filium suum: Nõ sum fraudatus aspe-
ctu tuo : insuper ostendit mihi Deus semen
tuum.*Cumq; tulisset eos Ioseph de gremio 12
patris, adorauit pronus in terram. * Et po- 13
suit Ephraim ad dexteram suam, id est , ad
sinistram Israel Manassen vero in sinistra
sua, ad dexteram scilicet patris, applicuitq; C
ambo ad eũ. * Qui extendens manum dex- 14
teram , posuit super caput Ephraim mino-
ris fratris : sinistram autem super caput Ma-
nasse, qui maior natu erat, commutans ma-
15 nus. * " Benedixitque Iacob filijs Ioseph , & " Heb. 11. d. 21.
ait : Deus,in cuius conspectu ambulauerunt
patres mei Abraham, & Isaac, Deus qui pa-
scit me ab adolescentia mea vsque in præ-
16 sentem diem: * " Angelus, qui eruit me de " Sup. 31. d. 29. 32. a. 2. Matth. 18. b. 10.
cunctis malis, benedicat pueris istis: & inuo-
cetur super eos nomen meum, nomina quo-
que patrum meorum Abraham, & Isaac, &
crescant in multitudinem super terram.
17 *Vidẽs autem Ioseph, quòd posuisset pater
suus dextera manum super caput Ephraim,
grauiter accepit , & apprehensam manum
D patris leuare conatus est de capite Ephraim,
18 & transferre super caput Manasse. * Dixit-
que ad patrem: Non ita conuenit pater:quia
hic est primogenitus, pone dexteram tuam
19 super caput eius. * Qui renuens,ait: Scio fili
mi, scio : & iste quidem erit in populos , &
multiplicabitur : sed frater eius minor maior
erit illo : & semen illius crescet in gentes.
20 *Benedixitque eis in tempore illo,dicens: In
te benedicetur Israel , atque dicetur : Faciat
tibi Deus sicut Ephraim, & sicut Manasse.
21 Constituitq; Ephraim ante Manassen. * Et
ait ad Ioseph filium suum : En ego morior ,
& erit Deus vobiscum , reducetque vos ad
22 terram patrum vestrorum. * Do tibi " par- " Ios. 15. b.
tem vnam extra fratres tuos, quam tuli de 7. 16. a. 1.
manu " Amorrhæi in gladio & arcu meo. " Ios. 24. b. 1.

CAP. XLIX.

1 A VOcauit autem Iacob filios suos, & ait
eis: Congregamini,vt annũciem,quæ Deut. 33. b.
2 ventura sunt vobis in diebus nouissimis.*Cõ-
gregamini, & audite filij Iacob, audite Israel
3 patrem vestrũ:*Ruben primogenitus meus,
tu fortitudo mea , & principiũ doloris mei :
4 prior in donis, maior in imperio. *Effusus es
sicut aqua,non crescas. " quia ascẽdisti cubi- " Sup. 35. d. 22.
5 le patris tui, & maculasti stratum eius. * Si- 1. Par. 5. a. 1.
meon & Leui fratres: vasa iniquitatis bellan-
6 tia. *In consilium eorum non veniat anima
mea, & in cœtu illorum non sit gloria mea,
" quia in furore suo occiderunt virum, & in " Sup. 34. d. 25.
7 volũtate sua suffoderunt murum. *Maledi-
ctus furor eorum,quia pertinax, & indigna-
tio eorum,quia dura: " diuidam eos in Iacob, " Ios. 19. a. 1. 21. a. b.
8 & dispergam eos in Israel. * Iuda, te lauda-
B bunt fratres tui:manus tua in ceruicibus ini-
micorum tuorum, adorabunt te filij patris
9 tui.* " Catulus leonis Iuda : ad prædã fili mi " 1. Par. 5. a. 1.
ascendisti : requiescens accubuisti vt leo , &
10 quasi leęna,quis suscitabit eũ?*" NON AV- " Ioan. 1. f. 45.
FERETVR sceptrũ de Iuda , & dux de fe- Matth. 2. a. 6.
more eius,donec veniat,qui mittendus est,&
11 ipse erit expectatio gentium.*Ligans ad vi-
neam pullum suũ, & ad vitem,ò fili mi, asi-
nam suam. Lauabit in vino stolam suam,&
12 in sanguine vuæ pallium suũ. * Pulchriores

sunt

sunt oculi eius vino,& dentes eius lacte can-
didiores. * Zabulon in littore maris habita- 13
bit,& in statione nauium pertingens vsq; ad
Sidonẽ. *Issachar asinus fortis accubans in- 14
ter terminos . * Vidit requiẽ, quòd esset bo- 15
na: & terram,quòd optima: & supposuit hu-
merum suum ad portandum,factusq; est tri-
butis seruiens. * Dan iudicabit populũ suũ, 16
sicut & alia tribus in Israel: *Fiat Dan colu- 17
ber in via,cerastes in semita, mordens vngu- C
las equi,vt cadat ascẽsor eius retro. * SALV- 18
TARE tuum expectabo Dñe. * Gad,accin- 19
ctus præliabitur ante eum: & ipse accingetur
retrorsum, *Aser, pinguis panis eius, & præ- 20
bebit delicias regibus . * Nephthali , ceruus 21
emissus,& dãs eloquia pulchritudinis. * "Fi- 22
1. Par. 5. a. 1. lius accrescẽs Ioseph, filius accrescẽs & deco-
rus aspectu : filiæ discurrerunt super murũ .
*Sed exasperauerunt eũ, & iurgati sunt, in- 23
uiderũtq;illi habentes iacula. * Sedit in forti 24
arcus eius, & dissoluta sunt vincula brachio-
rum, & manuũ illius per manus potentis Ia-
cob : inde pastor egressus est lapis Israel .
*Deus patris tui erit adiutor tuus , & omni- 25
potẽs benedicet tibi benedictionibus cœli de-
super, benedictionibus abyssi iacẽtis deorsũ ,
benedictionibus vberũ, & vuluæ . * Benedi- 26
ctiones patris tui cõfortatæ sunt benedictio- D
nibꝰ patrũ eius : donec veniret desideriũ col-
liũ ęternorũ : fiãt in capite Ioseph, & in ver-
tice Nazaræi inter fratres suos . * Beniamin 27
lupus rapax,mane comedet prædã, & vespe-
re diuidet spolia.*Omnes hi in tribubꝰ Israel 28
duodecim : hæc locutus est eis pater suus,be-
nedixitq; singulis, benedictionibus proprijs .
*Et præcepit eis,dicẽs : Ego cõgregor ad po- 29
pulum meũ : sepelite me cũ patribus meis in
spelũca duplici, quæ est in agro Ephron He-
Sup. 23. d. thæi,*cõtra Mãbre in Terra Chanaan,*quã 30
emit Abrahã cum agro ab Ephron Hethæo
in possessionẽ sepulchri. *Ibi sepelierunt eũ, 31
& Saram vxorem eius : ibi sepultus est Isaac
cum Rebecca coniuge sua: ibi & Lia condita
32 iacet . * Finitisq; mandatis, quibus filios in-
struebat, collegit pedes suos super lectulum ,
& obijt, appositusque est ad populum suum.

CAP. L.

1 QVod cernens Ioseph , ruit super faciem
A patris flens, & deosculans eum . * Præ-
2 cepitq; seruis suis medicis vt aromatibus cõ-
3 dirent patrem . * Quibus iussa explentibus,
trãsierunt quadraginta dies: iste quippe mos
erat cadauerũ conditorũ.fleuitque eũ Aegy-
4 ptus septuaginta diebus. * Et expleto plãctus
tẽpore locutus est Ioseph ad familiam Pha-
raonis : Si inueni gratiã in conspectu vestro,
5 loquimini in auribus Pharaonis : * eo quod
pater meus adiurauerit me , dicens : En mo-
rior, in sepulchro meo , " quod fodi mihi in Sup. 47. g. 29.
terra Chanaan, sepelies me . Ascendam igi-
tur , & sepeliam patrem meum,ac reuertar .
6 * Dixitque ei Pharao : Ascende, & sepeli pa-
7 trem tuum, sicut adiuratus es . * Quo ascen-
dente, ierunt cũ eo omnes senes domus Pha-
B raonis : cũctique maiores natu Terræ Aegy-
8 pti : * domus Ioseph cum fratribus suis,absq;
paruulis , & gregibus , atque armentis , quæ
9 dereliquerant in Terra Gessen . * Habuit
quoque in comitatu currus, & equites : & fa-
10 cta est turba non modica. * Veneruntque ad
Aream Arad,quæ sita est trans Iordanẽ: vbi
celebrantes exequias planctu magno , atque
11 vehementi, impleuerunt septẽ dies . * Quod
cum vidissent habitatores Terræ Chanaan ,
dixerũt:Planctus magnus est iste Aegyptijs .
Et idcirco vocatũ est nomen loci illius , Plã-
12 ctus Aegypti. *Fecerunt ergo filij Iacob si-
13 cut præceperat eis. * Et portantes eũ in Ter-
ram Chanaan, " sepelierunt eum in spelunca
duplici, " quam emerat Abraham cum agro Act. 7. b. 10.
in possessionẽ sepulchri ab Ephron Hethæo Sup. 13. d. 16.
14 contra faciẽ Mambre. * Reuersusque est Io-
seph

ſeph in Aegyptum cum fratribus ſuis,& om- C
ni comitatu,ſepulto patre. *Quo mortuo,ti- 15
mentes fratres eius, & mutuo colloquentes:
Ne forte memor ſit iniuriæ,quam paſſus eſt,
& reddat nobis omne malum, quod fecimus,
* mandauerũt ei dicẽtes: Pater tuus præcepit 16
nobis antequam moreretur,*vt hęc tibi ver- 17
bis illius diceremus: Obſecro, vt obliuiſcaris
ſceleris fratrum tuorum,& peccati,atq; mali-
tiæ,quã exercuerunt in te:nos quoq;oramus,
vt ſeruis Dei patris tui dimittas iniquitatem
hãc.Quibus auditis fleuit Ioſeph.* Venerũtq;
ad eum fratres ſui: & proni adorantes in ter-
rã dixerunt:Serui tui ſumus. *Quibus ille re- 19
ſpondit:Nolite timere:num Dei poſſumus re-
ſiſtere voluntati?* " Vos cogitaſtis de me ma- (Sup. 45 b.)
lum: ſed Deus vertit illud in bonũ, vt exal- D

taret me, ſicut in præſentiarum eernitis, &
21 ſaluos faceret multos populos. * Nolite ti-
mere:ego " paſcã vos,& paruulos veſtros, cõ- (Sup. 45 c.12.)
ſolatuſq; eſt eos,& blande,ac leniter eſt locu-
23 tus.*Et habitauit in Aegypto cum omni do-
mo patris ſui: vixitq; centũ decem annis. Et
vidit Ephraim filios vſq; ad tertiam genera-
tionem. " Filij quoque Machir filij Manaſſe
23 nati ſunt in gentibus Ioſeph. * Quibus tran- (Nu. 32 d.39.)
ſactis, " locutus eſt fratribus ſuis: Poſt mortẽ
meã Deus viſitabit vos, & aſcẽdere vos faciet (Heb. 11 d.12.)
de terra iſta ad terrã, quã iurauit Abraham,
24 Iſaac, & Iacob. * Cũq; adiuraſſet eos,atq; di-
xiſſet:Deus viſitabit vos:" aſportate oſſa mea
25 vobiſcum de loco iſto: *mortuus eſt,expletis (Exo. 13 d.19. Ioſ. 24. 32.)
centum decẽ vitæ ſuæ annis.Et conditus aro-
matibus,repoſitus eſt in loculo in Aegypto.

LIBER EXODVS,

HEBRAICE VEELLE SEMOTH.

CAPVT PRIMVM.

HAEC ſunt nomina filiorum Iſ- 1
rael qui ingreſſi ſunt in Aegy- A
ptum cum Iacob ſinguli cum
domibus ſuis introierunt:*Ru- 2
ben, Simeon, Leui, Iudas,
*Iſſachar, Zabulon & Benia- 3
min,* Dan, & Nephthali, Gad, & Aſer. 4
* Erant igitur omnes animæ eorum, qui 5
egreſſi ſunt de femore Iacob,ſeptuaginta: Io-
ſeph autem in Aegypto erat. Quo mortuo, 6
& vniuerſis fratribus eius, omnique cogna-
tione illa,* " filij Iſrael creuerunt, & quaſi 7
germinantes multiplicati ſunt: ac roborati (Act. 7. c.)
nimis, impleuerunt terram. * Surrexit inte- 8
rea rex nouus ſuper Aegyptum, qui ignora-

9 bat Ioſeph: * & ait ad populum ſuum: Ec-
B ce, populus filiorum Iſrael multus, & for-
10 tior nobis eſt. * Venite, ſapienter opprima-
mus eum, ne forte multiplicetur: & ſi in-
gruerit contra nos bellum, addatur inimicis
noſtris, expugnatiſque nobis egrediatur de
11 terra. * Præpoſuit itaque eis magiſtros ope-
rum, vt affligerent eos oneribus: ædificaue-
runtque vrbes tabernaculorum Pharaoni,
12 Phithom, & Rameſſes. * Quantoq; oppri-
mebant eos, tanto magis multiplicabantur,
13 & creſcebant:* oderantq; filios Iſrael Aegy-
14 ptij, & affligebant illudentes eis: * atque ad
amaritudinem perducebant vitam eorum
operibus duris luti, & lateris, omnique fa-
mu-